

Onsdagen den 20 januari

Kl. 09.00–17.15

§ 1 EU-politisk debatt

EU-politisk debatt

Anf. 1 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Hösten 2019 läste statsministern upp den första EU-deklarationen någonsin här i Sveriges riksdag. Sedan dess har samarbetet verkligen prövats. Världen, EU och Sverige kämpar mot en pandemi som sprider död, rädsla och arbetslöshet.

En sak är säker: Stora hot som pandemier, klimatkriser eller terrorism kan inte lösas på egen hand av ett enda land. Det krävs samarbete. Det krävs systematik. Det krävs solidaritet.

I dag vill jag fördjupa mig i tre områden som är avgörande för EU och för Sverige: först vägen ur pandemin, sedan respekten för EU:s grundläggande värderingar och avslutningsvis hur vi i EU bättre kan stå upp för våra gemensamma intressen.

Herr talman! Jag vill först påminna om varför Europeiska unionen är avgörande för oss. Skälet till att vi ägnar tid och energi åt detta samarbete, ett samarbete som jag tror är viktigare än någonsin, är att EU ger styrka åt Sverige, en styrka som är betydligt större än vår egen. Och viktigast är att vi tillsammans kan säkra freden på vår kontinent. Det har knutits – och det knyts – så starka band mellan oss att ett krig mellan våra länder nu är helt otänkbart.

Vi har samarbetets styrka i klimatomställningen och i kampen för våra demokratiska värderingar. Vi får fördelar av att kunna handla utan hinder på hela den europeiska marknaden. I varje enskild fråga stärks Sverige genom denna samverkan.

EU-samarbetet har ett stort värde i sig, men EU är också viktigt för hela världens fred, säkerhet och utveckling, och Sverige kan använda den stora möjlighet till inflytande som vårt medlemskap ger.

Sveriges utgångspunkt är att vi ska vara fullt ut deltagande i EU-samarbetet och aktiva i utformningen av alla dess delar på ett sätt som värnar svenska intressen. Vi får mycket samtidigt som vi bidrar till andra länders utveckling – det är precis så ett väl fungerande samarbete ska gå till.

Sveriges beslutade prioriteringar för EU-arbetet ligger fast: att skapa fler jobb med bra arbetsvillkor, att bekämpa klimatkrisen, att öka säkerheten och att föra en human, rättssäker och långsiktigt hållbar migrationspolitik.

I EU-samarbetet har Sverige bidragit till att forma starka allianser. Under sommarens budgetförhandlingar tog vi ett tydligt ansvar tillsammans

med tre andra länder, vilket också fick ett stort genomslag. Tack vare ett tidigt ledarskap har vi kunnat samla en växande skara länder bakom både en europeisk klimatlag och höjda klimatambitioner. Tillsammans med flera andra länder har Sverige också lagt fram förslag om hur den inre marknaden kan utvecklas. Allt detta är framgångar som har grundats i starka positioner som Sveriges riksdag har intagit.

EU är en union där inte bara de största bestämmer. Ett aktivt medlemsland, som Sverige, som vill vara engagerat fullt ut i EU:s kärna kan få ett inflytande som överträffar dess storlek. Oavsett vad vi diskuterar gör vi det med vetskap om att Europeiska unionen är ett samarbete som Sverige har allt att vinna på.

Herr talman! Världen är mitt i en pandemi. I land efter land är sjuktalen tillbaka på samma nivåer som i våras. Människor avlider. Allt fler blir sjuka. Många fler tappar sin försörjning.

När coronaviruset började spridas i Europa under våren agerade flera länder tvärtemot samarbetets principer. Länder stängde gränser utan förvarning. Man höll på medicinsk utrustning. Vi kunde inte riktigt lita på den fria rörligheten när det verkligen gällde. Men sedan dess har samarbetet blivit klart bättre. EU-länderna har beslutat om ett gigantiskt återhämtningspaket. Gemensamma beredskapslager för skyddsutrustning byggs upp, ett av dem här i Sverige. Och allra viktigast: Tillsammans har vi fått fram ett vaccin till alla EU:s länder, och de första kunde vaccineras redan under julhelgen. Fokus nu är att dämpa smittspridningen och att skydda liv, hälsa och jobb. Fortsatt vaccinering kan vara en viktig del i detta.

Efter pandemin kommer ett lika intensivt samarbete att behövas för att bygga ett starkare EU. Jag vill säga: Det innebär inte att vägen framåt är ytterligare gemensam skuldsättning eller att man ska bygga upp handels hinder mot omvärlden. Men det är heller inte att fortsätta som om ingenting hade hänt. Återhämtningen måste stärka vår beredskap mot kommande kriser av olika slag. Och mer samarbete krävs. Det behövs för att säkra vår tillgång till varor som är nödvändiga för vår beredskap, både mot pandemier och i andra strategiska sammanhang.

Genom ett väl fungerande EU kan Sveriges och hela unionens krishantering bli klart bättre.

Vi ska göra detta som ett led i att stärka vår motståndskraft här i Europa på områden som är vitala för vår säkerhet. Men att på vissa områden värna en strategisk autonomi ska ske utan att EU för den skull vänder sig inåt. Vår öppna ekonomi tjänar oss väl.

Vi behöver stärka konkurrenskraften. Vi behöver öka digitaliseringen och se till att EU har universitet i absolut världsklass. För att det ska vara möjligt krävs våra högsta ambitioner när det gäller näringsliv, forskning och utbildning. Samtidigt behöver vi minska klyftorna inom medlemsländerna och mellan EU:s länder. Det behövs ett mer jämlikt Europa och ett starkt Europa med en fullt utvecklad inre marknad, kombinerat med goda arbetsvillkor och en hög levnadsstandard. Det är så vi kan bygga ett starkt EU som är redo för framtiden.

Herr talman! Arbetet för att hantera coronakrisen och för att vi ska komma stärkta ur den behöver bygga på att vi samtidigt tar krafttag för klimatomställningen. Detta är en existentiell fråga för hela mänskligheten. En omställning är nödvändig för att säkra våra grundläggande levnadsför-

utsättningar och för framtidens välfärd. Här spelar EU en oerhört viktig roll.

Det är en fråga som inte kan vänta. Det måste hända något nu, och vi måste få med fler på tåget. Läget är allvarligt. Men jag vill säga att i arbetet för att stoppa klimatförändringarna ligger också stora möjligheter om vi gör det som krävs.

När världens länder nu förnyar sina mål och sina insatser i enlighet med vad som står i Parisavtalet är det verkligen glädjande att EU kan behålla sin tätposition. Jag tycker att det syntes tydligt när vi i EU för några veckor sedan lämnade in vårt nya ambitiösa åtagande till Förenta nationerna. Nu återstår genomförandet, och Sverige kommer konsekvent att arbeta för att EU ska göra det som krävs för att kraftigt minska utsläppen i tid.

Herr talman! EU-samarbetet bygger på några grundläggande värderingar. Det handlar om respekt för mänskliga rättigheter, frihet och demokrati, jämlikhet, jämställdhet och tolerans, rättvisa och mångfald samt ett oberoende rättsväsen.

Var och en av dessa värderingar är viktig för varje människa i varje medlemsland, och efterlevnaden är avgörande för EU, för demokratin och för oss allihop.

I flera länder finns oroväckande exempel på att respekten för dessa värderingar brister. Där avsätts eller tillsätts domare i en ordning som inte är oberoende. Där hotas självständig forskning av nedstängning. Där försämrar fria mediers villkor, vilket gör det svårare att granska makten.

EU är en union för demokratier. Alla länder ska leva upp till de grundläggande värderingar som de lovat att upprätthålla när de en gång gick med i samarbetet. När våra värderingar åsidosätts tappas också förtroendet mellan länderna. Då tappas tilltron till politiken, och EU förlorar i styrka. Utan ett ömsesidigt förtroende hotas också ekonomin genom att investeringar riskerar att stoppas, handeln blir lidande och jobb försvinner.

Sverige har i flera år varit starkt pådrivande för att utbetalningarna av EU-medel ska villkoras med respekt för rättsstatens principer, och sedan årsskiftet finns nu äntligen en mekanism på plats som för första gången knyter EU:s pengar till våra gemensamma värderingar. Detta är ett historiskt och helt nödvändigt ställningstagande.

Herr talman! Pandemin har drabbat Europa. Samtidigt har hänsynslösa islamistiska terrorister passat på att slå till just då. Det var terrorattacken i Wien, ett dåd i Nice som tog tre liv och innan dess mordet på den franske läraren Samuel Paty. Varje sådan attack i ett medlemsland är en attack mot hela vårt öppna Europa. Grov kriminalitet känner ju inga gränser utan rör sig hänsynslöst över hela Europa. Därför behöver hela EU också bekämpa brottsligheten överallt, tillsammans. Inget hörn ska gå att gömma sig i.

Det krävs mer samarbete mellan EU-ländernas polis, åklagare och andra myndigheter för att komma åt brottsligheten. Genom till exempel krav på passageraruppgifter från fler trafikslag än luftfarten kan vi bättre följa de kriminellas resor. Vi ska förstås också arbeta för att brottsbekämpande myndigheter ska få bästa möjliga tillgång till information och bevisning också digitalt. Regeringen förbereder som bekant nu Sveriges anslutning till den europeiska åklagarmyndigheten.

Det här visar återigen att det krävs samarbete för att lösa de stora samhällsutmaningarna: terrorism, brottslighet, pandemi, migration och klimat.

Ytterligare ett exempel är jobben. Vi ska arbeta för fler jobb i alla medlemsländer. Den gemensamma marknad vi har erbjuder stora möjligheter för företagen, och vi ska satsa på utbildning, forskning och innovation för ännu bättre förutsättningar. Men jobben ska vara sjysta, villkoren rättvisa och arbetare ska inte ställas mot arbetare. Samtidigt ska vi på inga villkor riskera den svenska modellen. I Sverige är det arbetsmarknadens parter som ansvarar för lönebildningen.

Herr talman! I fjol lämnade Storbritannien Europeiska unionen och sedan årsskiftet också tullunionen och den inre marknaden. Det beklagar vi, men det var välgörande att det i elfte timmen ändå gick att enas om ett avtal om en ny relation. Den ska vara så bred och så djup som möjligt, samtidigt som vårt bilaterala samarbete med Storbritannien ska utvecklas vidare.

Vårt närområde är oroligt. Världen är orolig. EU har tillgång till flera verktyg för att hantera utmaningarna och hoten, men jag menar att vår union skulle kunna vara en ännu starkare aktör inom världspolitiken. Det har en avgörande betydelse när EU samlar sig och agerar enat mot en våldshandling eller inför sanktioner. Därför är det illa varje gång enskilda länder sätter stopp för att hela unionen kommer till tals i dessa frågor.

Sverige ska vara med och bygga ett starkt Europa, ett EU som engagerar sig i internationella samarbeten, som står upp för den europeiska säkerhetsordningen, för demokrati, för mänskliga rättigheter, för rättsstaten.

Genom EU får Sverige ett större genomslag för att bidra till fred och säkerhet i vårt närområde. Vårt stöd för den frihetskämpande befolkningen i Belarus blir starkare tillsammans med andra länder. Protesterna mot Rysslands övergrepp mot egna medborgare, aggression mot Ukraina och illegala annektering av Krim blir kraftfullare eftersom EU gör dem gemensamt.

Om bara några timmar avlägger Joe Biden sin ed som Förenta staternas 46:e president. Amerikas förenta stater är en central samarbetspartner för EU och för Sverige, och med den nu tillträdande administrationen ser vi stora möjligheter till ett fördjupat transatlantiskt samarbete kring en regelbaserad världsordning, klimat och säkerhet. Det är bra.

Kinas framväxt medför både möjligheter och utmaningar. Det behövs ett fördjupat samarbete mellan EU och Kina på områden som klimatomställning och handel. Ett exempel är det investeringsavtal som EU och Kina kommit överens om. Det samarbetet måste ha sin utgångspunkt i EU:s intressen och värderingar, däribland mänskliga rättigheter.

Herr talman! Vi är mitt i en pandemi med nya svårigheter också för det europeiska samarbetet. Men jag är övertygad om att EU kommer att klara också denna prövning. EU behöver klara denna prövning så att det unika projekt som Europeiska unionen är kan bli ännu starkare och vara ett samarbete som fortsätter att försvara öppenhet och solidaritet.

Ett samarbete som gör varje enskilt land starkare, som gör Sverige starkare. En union som verkar för nedtrappning och dialog i en värld som har ett högt tonläge. Sverige ska fortsätta att vara med och bygga det samarbetet.

Anf. 2 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Europa, världen och Sverige befinner sig i en allvarlig kris. Det finns akuta problem som vi måste hantera här och nu, och mycket måste vi hantera tillsammans.

En uppgift som inte kan vänta är det gemensamma arbetet med att öppna upp våra länder. Där spelar vaccinet en avgörande roll, men för att det ska få önskat resultat måste vi också få på plats ett gemensamt vaccinationsintyg – inte 27 olika system utan ett. Därför driver Moderaterna på för att så ska bli fallet. I morgon på Europeiska rådets möte måste det även vara en prioriterad fråga för Sverige.

Men även under omdanande kriser, och coronapandemin är en sådan, måste vi klara av att blicka framåt. Sverige har inte råd att ställa sig vid sidan när spelplanen förändras och nya frågor ska besvaras. Detta gäller särskilt Europasamarbetet. Stora förändringar är på gång gällande vårt gemensamma försvars- och säkerhetssamarbete, klimatarbetet och migrationen.

Sverige kan spela en viktig roll i Europas utveckling, vilket tidigare regeringar har visat. För detta krävs tre saker: insikt om vad som kan göras, en förmåga att prioritera och handlingskraft att få något gjort.

Om Sverige ska kunna påverka EU krävs alltså en tydlig svensk agenda. Vi kan inte kontrollera utvecklingen, men vi kan påverka den om vi kan sätta ned foten och staka ut vår egen väg. En tumregel även för socialdemokratiska regeringar borde vara att bara arrangera toppmöten när man vill få någonting att bli gemensam Europapolitik.

Moderaterna förstår hur viktigt det är att tillsammans med likasinnade bygga politiska, ekonomiska och militära samarbeten som slår vakt om de värden som vi delar med andra. Det handlar om demokratin, marknadsökonomi, öppenheten och rättsstaten. Det gäller också klimatet, frihandeln och den digitala inre marknaden, som är avgörande för svenska jobb och företag.

Det finns de som vill ha ett smalare EU, och det finns de som vill att EU ska vara hur stort som helst. Det är fel: EU ska vara relevant och göra rätt saker.

Herr talman! I dag vill jag presentera fyra hörnstenar i en framtida svensk EU-politik. Det finns så mycket mer vi kan uppnå om vi jobbar tydligt med en svensk agenda.

För det första: Jobb, frihandel och konkurrenskraft.

Om EU på allvar ska bli en ledande kraft i världen måste vi få fart på vår ekonomi. Europa byggs starkt av arbete, entreprenörskap, forskning och innovation, inte av EU-skatter och bidrag. Det vi behöver nu är mer handel och mer inre marknad.

I EU-samarbetet är det de som vågar gå före som har mest inflytande. När andra står och tvekar om tjänstesektorn, den digitala ekonomin, 5G och frihandel måste Sverige våga gå före och tillsammans med likasinnade EU-länder arbeta för att riva de hinder som hämmar Europa.

De som nu vill se mer slutenhet och protektionism drar helt fel slutsatser av den pågående krisen. Om de tillåts att sätta agendan riskerar vi att slå in på en väg bort från den som har varit så framgångsrik för Sverige och Europa men även för världsekonomin i stort. Tvärtom måste Europasamarbetet användas mer för att förbättra våra grundförutsättningar för tillväxt och jobb.

För det andra: Mer miljö- och klimatsamarbete.

Sverige har en unik möjlighet att bli Europas gröna kraft. Vi vet att EU måste gå före och att vi måste se till att teknikutvecklingen leder vägen. Medlemsstater med de högsta utsläppen behöver såväl tydliga incitament som krav på att ta tag i sina utsläpp. Sverige måste driva på för att alla länder ska ha en koldioxidskatt samtidigt som vi bygger vidare på vår handel med utsläppsrätter.

Det faktum att inte ens EU på egen hand kan motverka klimatförändringarna är ingen ursäkt för att göra mindre, utan EU ska göra mer och inte minst visa att det går att kombinera minskade utsläpp med ekonomisk tillväxt. Men då krävs också kärnkraft, och så måste vi tala med en röst i det globala klimatarbetet, allra helst tillsammans med USA – som i dag får en ny administration.

För det tredje: En gemensam utrikes- och säkerhetspolitik.

Den krassa sanningen är att EU:s medlemsländer inte kan försvara Europa och än mindre vårt närområde. Sverige ska gå längst fram för att vidareutveckla de projekt på försvarsområdet som antagits de senaste åren, inte minst inom försvarsindustrin. Om Sverige förmår att få EU att tala med en röst i för oss centrala utrikespolitiska frågor kan det göra skillnad på riktigt i omvärlden, och Sverige kan hävda sina intressen med en kraft som vi inte kan göra på egen hand.

För det fjärde: En rättsstat.

Det var värderingar och principer om demokrati, rättsstat, fri rörlighet och öppenhet som byggde Europa. En av vår tids största utmaningar är att EU, och alla dess medlemsstater, rakryggat står fast vid dessa värderingar. Länder som urvattnar vårt gemensamma lagstyre och EU:s grundläggande principer måste utmanas med hjälp av den nya rättsstatsmekanismen som nu är på plats.

Herr talman! Vi lever i en svår tid. Just därför måste vi nu ta fasta på alla nya möjligheter till ökad frihet, växande välbefinnande och renare miljö som finns i vårt land och i världen. En betydande del av det svaret finns i EU. Europa är i ett läge där en stark svensk röst kan vara viktigare än kanske någonsin tidigare.

Moderaterna erbjuder just detta. Vi vet vad vi vill både i Sverige och i Europa.

Anf. 3 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! 2020 blev ett historiskt år för Europeiska unionen. Det säger jag inte på något positivt laddat sätt. Och jag tänker heller inte på brexit som slutfördes och som verkligen var något historiskt, utan jag syftar på någonting annat. För 2020 var året då EU förvandlades till en skuldunion genom överenskommelsen om återhämtningsfonden.

Tusentals miljarder ska nu lånas upp, och dessa pengar ska, som det är sagt just nu, inte vara återbetalade förrän om lite mer än 35 år – alltså förmodligen ett tag efter det att våra politiska karriärer i kammaren är avslutade. Den totala kostnaden för svensk del beräknas till 150 miljarder kronor, och tillsammans med den uppräknade ordinarie svenska medlemsavgiften handlar det om ökade kostnader på omkring 11 miljarder årligen. Det här är vad som brukar vara ett ganska acceptabelt reformutrymme i en statsbudget som vi riksdagsledamöter debatterar intensivt i kammaren var-

je höst. En sådant utrymme ska vi, nu utöver de pengar vi betalade i fjol, avstå.

Herr talman! Detta möjliggörs genom ett slags konstitutionell kupp. Enligt fördragen är finans- och skattepolitiken nationella kompetenser, och EU har inte tillåtelse att skuldsätta sig. Men tydliga steg tas nu för att montera ned detta. Sverigedemokraterna kommer att vara en garant i svensk politik för att det alltid kommer att finnas en röst som påpekar att det är folkvalda svenska parlamentariker som ska besluta om beskattning och statens finanser.

Herr talman! Det talas om fonden ur ett rättviseperspektiv, det vill säga att pengar ska gå till länder som drabbats hårdare än andra av pandemin. Men sett till efterfrågebortfall är skillnaderna i Europa inte betydande. Skillnaderna består i hur väl länderna har rustat sina ekonomier för att stå emot kriser. Italien, som är en av de största vinnarna med fonden, har exempelvis inte balanserat en enda statsbudget sedan andra världskriget. Då är det inte förvånande att man oroar sig för att inte kunna låna pengar vid kris.

Herr talman! Något alla politiker har upptäckt är hur svårt det är att rulla tillbaka genomförda stimulanser. Att sänka en skatt är lättare än att höja den. Fråga exempelvis Socialdemokraterna, som fortfarande klagar på tidigare regeringars jobbskatteavdrag men själva valt att behålla dem. Nya skatter är också lättare att införa än att ta bort. Det tog exempelvis decennier att avskaffa Göran Perssons tillfälliga värnsskatt.

Nu har EU enats om att ta upp lån och använda dem för att skänka pengar till de minst ansvarsfulla länderna samt pumpa in mer pengar i befintliga EU-program. Europeiska rådet hann inte ens slutföra överenskommelsen innan höga företrädare i Europeiska centralbanken började tala om att fonden måste permanentas.

Herr talman! I detta ligger också behovet av beskattning på EU-nivå, vilket mycket riktigt också ingår i den uppgörelse som Sverige och de andra medlemsstaterna gick med på. Nu hör vi från regeringen och många andra partier att detta är en röd linje som inte får passeras. Men så sa man också om bidragen till fonden. Det tog bara några timmar efter det att statsministrarna hade samlats innan EU-nämnden sammankallades, och vi fick höra att det var hopplöst för Sverige att fortsätta protestera mot bidragen. Vi blev uppmanade att vika ned oss, vilket också nämndens majoritet instämde i – förutom Sverigedemokraterna.

Herr talman! Tiden är knapp, och det finns många viktiga frågor på EU-området att lyfta. Jag tänkte lyfta fram även utrikespolitiken.

Mot bakgrund av de senaste händelserna i Ryssland och de ständigt pågående turerna med Turkiet vill jag påpeka vikten av en kraftfull EU-gemensam linje mot dessa stater. Det är hög tid att ta bort Turkiet från listan över kandidatländer och avbryta alla former av bidrag till Turkiet. Dessa resurser bör om nödvändigt i stället satsas på skydd av EU:s yttre gräns.

När det kommer till Ryssland är det viktigt att bibehålla sanktionerna och även att utöka dem. Från Sverigedemokraternas sida ser vi gärna att man utformar sanktionerna med inspiration från den amerikanska Magnitskijlagstiftningen.

Anf. 4 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Vår gemenskap är vår styrka.

Vår europeiska historia är lång och fylld av både konflikter och krig. Men är det någonting som har förändrat den bilden är det EU-samarbetet. När vi har förmått att lägga konflikter, misstro och murar bakom oss har vår historia i stället handlat om hur vi tillsammans kan nå stora framgångar.

Med gemensamma krafter har vi fått vår kontinent att resa sig igen efter två världskrig, och vi har skapat världens största inre marknad, som binder samman en halv miljard människor och cirka 30 miljoner företag.

Tillsammans har vi förmått att koppla ihop företag, forskning och innovation samt skapat en helhet som blivit ännu starkare. Det har handlat om att utveckla ny teknik, få fram nya mediciner, ta oss an klimatförändringar och öka tillväxten.

Ska vi klara av att ta oss an den enorma utmaning som vi nu står inför med en pandemi som slår stenhårt mot Europas länder, människor och företag, då måste vi bära med oss just att vår gemenskap är vår styrka. Det är genom att fortsätta handla med varandra som vi nu stärker våra företag och värnar jobben. När vi går ihop som en kraft kan vi snabbare komma framåt i arbetet med att hitta nya vacciner. EU har säkrat Sveriges plats i kön nu när vacciner redan är klara att börja användas.

Min mamma har fått sin första spruta, och hon ser fram mot att kunna träffa barn, barnbarn och barnbarnsbarn igen! Hon kanske till och med snart får en kram.

Coronavirusets framfart är en viktig tankeställare. Det slutna Europa blir aldrig det starka Europa. Högre murar mellan våra länder stoppar bara utveckling, inte utmaningar, utsläpp eller smitta. Det som har byggt vår kontinent starkare genom historien är handel, samarbete och öppenhet. Detta har tagit oss framåt.

Ska vi klara av att återigen ta Europa framåt, genom krisen, måste vi ta nya steg mot mer av frihandel, öppenhet och dialog och göra vår inre marknad än starkare, minska regelkrånglet för våra företag och ha modet att fortsätta investera i forskning och innovation. Det bygger Europa starkare och inspirerar andra att följa efter.

Det är också tillsammans vi bäst möter klimatutmaningarna. EU kan vara en ledande kraft för att bromsa den globala uppvärmningen, rena våra hav och vattendrag från plaster och föroreningar och hejda en utveckling med extremväder, bränder och översvämningar.

Centerpartiets gröna röst gör skillnad. Vi har varit pådrivande i arbetet med att få med oss en majoritet i Europaparlamentet på att höja EU:s klimatambitioner och fått upp målet om utsläppsminskningar från dagens 40 procent förbi kommissionens lägre mål om 55 procent upp till hela 60 procent. Det är ett tydligt steg mot målet om ett klimatneutralt EU 2050.

Detta är en seger för Europas gröna, liberala krafter men ännu viktigare en seger för klimatet. Det kan ge EU en ännu tydligare ledarroll i det globala klimatarbetet, som förhoppningsvis kan få ny kraft av en mer pragmatisk och samarbetsinriktad röst i Vita huset och ett USA som återigen blir en del av Parisavtalet.

Det är också viktigt att fortsätta kampen mot antibiotikaresistensen. Vi har drivit på för att få på plats skärpta regler för utskrivning av antibiotika

inom EU. Nu vill vi också se ett globalt avtal, likt Parisavtalet på klimatområdet, med bindande mål om minskad antibiotikaanvändning.

Vi måste fortsätta arbetet med att ge EU en ännu vassare klimatpolitik, skärpa systemet för handel med utsläppsrätter, ta vara på den gröna givnen och fortsätta arbeta för sund och säker mat i hela EU.

Det är också bara tillsammans vi kan skapa ett tryggare och säkrare Europa, möta en terrorism och en organiserad brottslighet som inte bryr sig om några gränser, fortsätta dela information och stärka det polisiära samarbetet.

Europas historia visar tydligt hur framgångsrika vi är när vi samarbetar kring avgörande frågor.

Centerpartiet kommer att fortsätta vara en kraft för ett grönt, demokratiskt och frihetligt Europa, för det som gav oss ett starkt stöd i förra EU-valet, för ett EU-samarbete som håller ihop och fungerar som en förebild för övriga världen och för ett EU som står upp för alla människors lika fri- och rättigheter och värnar öppenhet och jämställdhet.

Vi kommer att fortsätta vara en motpol mot främlingsfientlighet och populism och mot de ledare och krafter inom EU som nu tror att det går att plocka bort bitar av människors frihet och demokrati utan att rasera helheten.

Herr talman! I tider av oro och kris kommer vi att vara en självklar röst för att allt det som byggt EU starkt historiskt – fri företagsamhet, handel, förmågan att knyta människor närmare varandra och styrkan i den liberala demokratin – också ska utgöra grunden för framtidens EU.

Anf. 5 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Herr talman! Europa är i dag hårt drabbat av covid-19-pandemin. Antalet smittade är stort, alltmedan vårdpersonalen gör enorma insatser för att rädda liv. I flera länder har invånarna beordrats att stanna inomhus, vilket upprätthållits genom patrullerande polis. Det är ett Europa som vi inte är vana vid.

När det väl gällde lyckades inte EU hålla ihop. Skyddsutrustning som skulle skickas från lager eller fabrik i ett land till ett annat beslagtogs, och de som beställt den blev utan.

En effekt av pandemin är att till och med EU nu insett att tidigare åtstramningspolitik inte fungerar. De finanspolitiska ramverken är ställda åt sidan, och statsstödsbegränsningarna gäller inte längre. Men i årtal har EU fört en politik för nedskärningar och ekonomiska åtstramningar. Det har försvagat vår motståndskraft mot kriser.

Vi behöver ha starkare offentliga hälso- och sjukvårdssystem i hela Europa. I Sverige behöver en väsentlig upprustning av äldreomsorgen ske. Skicklig personal ska ha goda förutsättningar att göra ett bra jobb.

EU:s högerpolitik har skapat stora problem genom försämrade arbetsvillkor. I många år har EU varit riggat som ett race to the bottom när det gäller löner och villkor. Det skapar otrygga, osäkra arbetsplatser. Det skapar arbetsplatser där smittan lätt sprider sig.

Vi kan ta de tyska slakterifabrikerna som exempel. De anställda kommer oftast från fattiga EU-länder i öst, och de har undermåliga villkor. Bland annat bor de trångt på liten yta. Det har fått konsekvenser. Bara på en enda slakterifabrik smittades 1 300 personer förra våren.

Som en följd av pandemin har Tyskland nu ändrat sina lagar. Men det ska inte krävas en pandemi för att arbetare i Europa ska få bättre löner och levnadsförhållanden. Vi behöver skapa ett arbetsliv där alla har den ekonomiska möjligheten att stanna hemma om man är sjuk. Det handlar om att ha en lön som gör att man slipper bo alldeles för trångt. Det handlar om att facket måste vara starkt så att viktig skyddsutrustning finns på plats.

Fria parter på arbetsmarknaden som förhandlar och kommer överens om löner och villkor är grundstenarna i den svenska modellen. Den har tjänat Sverige väl. Det är löntagarna själva som vet bäst vilka problem och lösningar som finns i deras branscher. Ingen politiker, vare sig i Stockholm eller i Bryssel, har den kompetensen. I denna fråga är våra fackliga organisationer och arbetsgivarna överens: Svenska löner ska inte sättas av byråkrater i Bryssel. Lös problemet med låga löner i några EU-länder utan att hota vår svenska modell!

Herr talman! I pandemins spår har vi också sett hur vissa stater infört lagar som inskränker den personliga friheten, lagar utan tidsbegränsning. Det finns därmed inga garantier för att staterna avskaffar lagarna efter pandemin. Ett exempel är Ungern, där regeringen fått utökade befogenheter och personer som anses sprida osanningar kan få fängelse. Länder som inte lever upp till rättsstatens principer har flyttat fram sina positioner under pandemin.

Från och med i år kan de som bryter mot rättsstatens principer förlora EU-stöd. Men framför allt Ungern och Polen har vid varje tillfälle lyckats få igenom ändringar och lyckats förhålla införandet. I parlamentet har de vänner som röstar med dem.

Vänsterpartiet har haft tuffa krav på villkorade EU-medel så att pengarna inte rullar ned i fickorna på ledare för regeringar som monterar ned demokratin. Det måste bli ett slut på förhållandet, och det behövs garantier för skydd av grundläggande mänskliga rättigheter.

Herr talman! Situationen för kurder och andra oppositionella i Turkiet blir mer och mer ohållbar. Samtidigt fortsätter EU att pumpa in miljarder i landet för att det ska hålla flyktingar borta från Europa och fortsätter att betala ut föransökningsstöd, något som legitimerar Turkiets förtryckarpolitik.

Provbörningarna utanför Cyperns kust visar tydligt att Turkiet inte respekterar EU och att EU är bakbundet när det gäller Turkiet i och med migrationsöverenskommelsen.

Det är dags att EU inför ett vapenembargo mot Turkiet. Sveriges regering måste fortsätta driva den frågan hårt och samtidigt driva på för att stoppa allt ekonomiskt stöd till Turkiet. EU måste börja ta ansvar för flyktingarna i stället för att köpa sig fritt.

Anf. 6 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Kristdemokraterna gick i det senaste valet till Europaparlamentet till val med en slogan om "ett lagom EU". Vissa frågor kräver definitivt samarbete över nationsgränser, men andra hanteras bäst på nationell nivå. Jag avser att lyfta detta perspektiv mer konkret i mitt anförande.

Coronapandemin har drabbat Europa hårt vad gäller både hälsa och ekonomi. I det korta perspektivet krävs ökad samordning och fortsatt fokus på vaccinering. Vi måste också fokusera på Europas ekonomiska återhämtning och stärka unionens krishanteringsförmåga.

Men, herr talman, krisen får inte bli en ursäkt för att flytta fram EU:s befogenheter utanför fördragets ramar. Vi har alltid varit ett Europavänligt parti. Vi vet att vi behöver samverka kring fred och säkerhet, den inre marknaden, klimat och miljö och migrationsutmaningen och för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet, motverka terrorism och arbeta för social utveckling i alla medlemsländer. Men det går att visa solidaritet med drabbade människor och ekonomier utan att reglera löner eller kräva kvoterad föräldraförsäkring och en a-kassa på EU-nivå – förslag som nu kommer på bred front utifrån den så kallade sociala pelaren.

Vi varnade regeringen och Stefan Löfven när han 2017 bjöd in EU:s stats- och regeringschefer för att anta den sociala pelaren. Vi såg redan då riskerna med att det skulle komma flera nya direktiv som skulle ta över det som egentligen är nationell kompetens. I dag borde regeringen vara självkritisk. För vi kan nu konstatera att vi får slåss för att EU inte nu ska lägga fram ett direktiv, ett lagförslag, gällande minimilöner, vilket riskerar hela vår arbetsmarknadsmodell.

Herr talman! Regeringen saknar förmåga att ta strid för svenska värden, något som EU-ministern lyfte att man gör. Till och med Socialdemokraternas bundsförvant LO kritiserar regeringen för att inte göra tillräckligt för att stoppa EU-kommissionens föreslagna direktiv om minimilöner. LO, TCO, Saco, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner samt Arbetsgivarverket skrev före jul, i ett öppet brev till regeringen, att regeringen har agerat med försiktighet och passivitet. Det är en kritik om något!

Herr talman! I slutet av december enades EU:s medlemsländer till slut om långtidsbudgeten, återhämtningspaketet och ett avtal med Storbritannien. Detta var viktigt att få på plats före årsskiftet. Men om man analyserar EU:s långtidsbudget och coronapaketet ser man att EU nu har anträtt en ny väg. Återhämtningspaketet består av ett enormt stort låne- och bidragspaket. Därför vill EU nu driva på för att ta in nya skatter och avgifter.

Riksdagens finansutskott har tydligt sagt att man inte vill se skatter på EU-nivå. Regeringen måste därför vara tydlig på den punkten i sina EU-kontakter. Även här ser vi tyvärr en passivitet från regeringen.

Herr talman! Det är viktigt att medel som nu ska ges som både bidrag och lån till andra länder inom EU omfattas av en stark kontroll. Och ska EU-samarbetet kunna hålla ihop är det också en förutsättning att mekanismen för rättsstatens principer efterlevs av alla medlemsländer.

Regeringen har tyvärr visat passivitet i EU-samarbetet. Regeringen reagerar för sent och för otydligt när det gäller viktiga värden för Sverige. Här anser jag, herr talman, att regeringen måste ändra strategi och nu bli mer proaktiv och aktiv, för Sveriges bästa.

Anf. 7 TINA ACKETOFT (L):

Herr talman! ”Ingen människa är en ö, fullständig i sig själv; varje människa är ett stycke av fastlandet, en del av det hela.” Det blir nästan lite klassisk engelsk humor när man betänker att detta så ofta citerade poem faktiskt skrevs av en engelsman – parlamentarikern, prästen och poeten John Donne. För medan insikten att ingen är fullständig i sig själv uppenbarligen har gått förlorad hos de briter som pläderade för brexit och som efter många om och men också fick den är denna insikt en del av

svaret på varför liberaler alltid förordar samarbete framför isolering, internationalism framför nationalism och frihandel framför tullar.

Herr talman! Covid-19 medför aldrig tidigare skådade svårigheter för vår tids globaliserade ekonomi, och det dröjde alltför länge innan EU på fullt allvar ägnade pandemin den kraft och uppmärksamhet som krisen kräver. Efter att EU väl började agera har unionen kommit med kraftfulla och koordinerade insatser för att underlätta krisbekämpningen, inklusive ekonomiska stödåtgärder.

Men pandemin visade också att många länders ryggmärksreaktion är att stänga gränserna och vända sig inåt. De kommande åren blir därför extremt viktiga för samarbetet. Sverige som en liten, öppen ekonomi måste gå i bräschen för en omfattande handelsstrategi inom EU och med omvärlden, för en ambitiös klimatpolitik och för ökad konkurrenskraft.

Kris kan vändas till möjlighet om vi lär och förändras. Då är det centralt att Sverige nu står upp för och prioriterar arbetet inom EU med den europeiska gröna given – kommissionens övergripande plan för att EU ska bli klimatneutralt senast 2050 – och med att ställa om EU till en grön, klimatneutral union samtidigt som vi har både ekonomisk tillväxt och välfärd.

Detta kommer att innebära förändringar för en mängd sektorer, både på EU-nivå och nationellt. Det kommer att innebära att vi som nationellt parlament måste inse att fler frågor måste regleras på EU-nivå om vi på allvar menar något med en grön framtid. Det finns inget alternativ för den som tror på fakta och vetenskapliga rön.

Liberaler är glada över EU:s skärpta klimatmål. Utfasningen av kol, olja och gas kan äntligen börja på riktigt. Men detta kräver också att vi ger kärnkraften samma möjligheter som övriga energislag.

Diskussionen om vad EU är och ska vara och göra är viktig, och den kanske allra viktigaste delen i detta är våra värderingar. För vad är vi utan en gemensam ryggrad? Vi behöver tillsammans dela en vision och en handlingsplan som tydligt visar att EU är en union av värderingar, där det blir tydligt att medlemsstater som har lovat att följa Köpenhamnskriterierna men inte gör det får känna tydliga konsekvenser och att våra värderingar inte tar slut vid EU:s gränser – att vi inte överger det östliga partnerskapet och dem som i dag kämpar för demokrati i Belarus och Ukraina, att vi är tydliga i vårt fördömande av Putins Ryssland, där man ännu en gång arresterat oppositionsledaren Aleksej Navalnyj bara för att han är just oppositionsledaren Aleksej Navalnyj, att vi ser och är solidariska med vårt södra grannskap, även när det gäller fördelningen av vaccin mot corona, och att människor som flyr ges lagliga möjligheter att säkert ta sig in och få asyl i ett gemensamt EU.

Herr talman! För att Sverige ska kunna bidra till detta EU och vara den viktiga liberala röst som jag och många faktiskt står för – man behöver inte vara liberal för att vara liberal – behöver vi vara en helhjärtad partner i EU-samarbetet, en del av EU:s kärna. Men i dag riskerar vi snarare att tappa inflytande i unionen. Genom att stå utanför euron och bankunionen och fortfarande stå utanför åklagarmyndigheten, som man nu åtminstone börjar närma sig, står Sverige också utanför centrala delar av samarbetet. När den svenska regeringen dessutom valde en frugal linje i budgetförhandlingarna och ännu en gång bekräftade Sveriges ljumma inställning till EU

isolerade man Sverige från merparten av unionens länder, vilket ökar risken att vi hamnar vid sidan av. Det duger inte. Vi kan mer, och vi vill mer.

Prot. 2020/21:67
20 januari

EU-politisk debatt

Anf. 8 AMANDA PALMSTIERNAN (MP):

Herr talman! För två veckor sedan stormades Kapitolium, och nödläge utlystes i Washington. Det som har hänt i USA den senaste tiden verkar taget ur en dramaserie från Netflix eller HBO, men detta är verkligheten, som beskrivs i medier. Men varför inleder jag med USA i en EU-debatt? Jo, poängen är att vi inte kan ta demokrati för givet – varken i USA, EU eller Sverige. Vi måste ta kampen för demokratin varje dag, i världen, i Sverige och i EU. Demokratin är fundamentet för ett fungerande samhälle. Sverige har länge varit en stark röst för demokrati och rättsstatens principer i EU och världen.

I december beslutades om ett skärpt regelverk för demokrati och rättsstat. Det innebär att medlemsstater som ägnar sig åt korruption, som inte respekterar fria domstolar och som rundar yttrandefrihet och pressfrihet inte ska få några pengar.

Det nya, skärpta regelverket innebär att Polen och Ungern inte kan hålla varandra om ryggen längre eftersom vetot är borttaget. Regeringen har tydligt drivit på för detta med ett starkt stöd av riksdagens partier.

Fler människor än någonsin befinner sig på flykt. I dag finns mycket få möjligheter för flyktingar att ta sig till EU på ett legalt och säkert sätt. I stället för att kunna söka asyl i sitt hemland eller i närområdet tvingas människor ut på flykt via osäkra rutter och hamnar i händerna på människosmugglare. Många flyktingar drunknar på denna resa.

Att EU sätter sig i knät på despoter för att hindra flyktingar från att komma till Europa är dubbelt fel och en helt ohållbar ordning. Det är viktigt att Europa tar sitt ansvar solidariskt och når en politisk enighet i den här frågan. Asylrätten måste respekteras, och prövningen måste vara rätts-säker. Det är orimligt att människor ska behöva riskera sina liv för att ta sig till frihet och säkerhet.

Grundvalen för Europeiska unionen är frihet, demokrati och respekt för rättsstaten och de mänskliga rättigheterna. Detta behöver EU solidariskt stå upp för.

Under hösten rapporterade FN att världen är på väg mot flera graders uppvärmning. Konsekvenserna av det är katastrofala.

På natten till onsdagen den 30 december fick polisen larm om ett jordskred i den norska kommunen Gjerdrum, ungefär tre mil från Oslo. Över 30 bostäder rasade, och flera människor omkom. Orsaken är kraftigt regnande. När marken blir så blöt att den blir instabil kan skredet vara ett faktum. Klimatförändringarna kommer att innebära mer regn och kraftigare skyfall, med risk för fler jordskred och översvämningar.

Därför är det helt avgörande att EU tar klimatledarskap i världen. Historien om EU inleddes ju med att sex europeiska länder började samarbeta om produktionen av kol och stål. Nu tar EU i stället sikte på att bli världens första fossilfria kontinent och att producera stål utan kol, med det svenska projektet Hybrit som förebild. I återuppstarten efter corona har EU ett tydligt fokus på grön återhämtning, med klimat och cirkulär ekonomi. Det är helt rätt väg att gå.

EU:s enskilt viktigaste verktyg för att minska sin klimatpåverkan är utsläppshandeln, som gör att det kostar för kraftverk och industrier att släppa ut koldioxid.

Under ledning av Isabella Lövin lanserade Sverige något som kom att kallas the Swedish proposal. Denna reform innebär att överskott av utsläppsrätter slopas i stället för att läggas på hög, vilket har gjort att priset på utsläpp har skjutit i höjden. Nu ser vi resultatet. I förrgår hörde jag rapporter om att priset på utsläppsrätter har blivit rekordhøgt. Det fossila blir alltmer olønsamt, och nu kollapsar kolet i en rasande takt runt om i Europa.

I år ska kommissionen se över alla klimatrelaterade politiska instrument, även utsläppshandeln. Här är det extremt viktigt att Sverige driver på och ser till att utsläppshandeln fortsätter att skärpas. Avgörande blir också att se till att den gröna given får ett ambitiøst genomförande.

Avslutningsvis: När vi blickar tillbaka på det här året ser vi ett EU som har prövats av corona och brexit men också ett EU som har mognat och lärt av krisen. Vi ser ett samarbete som verkligen har visat att EU är vägen fram.

Anf. 9 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! De anföranden vi nu har hørt tycker jag visar hur stor enighet det faktiskt finns om betydande delar av den svenska EU-politiken. Detta är välkommet, och som EU-minister vill jag tacka för ett gott samarbete, inte minst i EU-nämnden. Det gör det lättare att utveckla svensk EU-politik och få genomslag för det vi prioriterar i samarbetet, och det har ett särskilt värde inför det kommande ordförandeskapet i EU, som ju kommer om mindre än två år.

Jag hoppas att vi med tiden också kan få större samsyn om de sociala frågorna. Den regering som jag företräder ser det ju som självklart att stärka löntagarnas ställning genom att göra arbetsvillkor mer rättvisa, att människor ska ha lika möjligheter och bättre tillgång till arbetsmarknaden, att barn ska ha rätt till barnomsorg och förskola och att äldre garanteras ett värdigt liv. Men detta kan ju inte bara gälla invånarna i Sverige. Ett hållbart europeiskt samarbete främjas ju också av att de sociala klyftorna inte heller i andra EU-länder vidgas, om allt fler européer kan leva på sin lön, om allt fler får en hygglig utbildning och om allt fler runt om i Europa också delar på ansvaret för hem och familj.

Men att vilja mer och bättre för människor i Sverige och i EU innebär inte att detta behöver styras från Bryssel genom lagstiftning på EU-nivå. Vad det betyder är att vi i viktiga delar vill försöka dra åt samma håll genom att sätta upp gemensamma mål, genom att jämföra oss med varandra, genom att ge goda exempel och genom att arbeta med rekommendationer för att stärka välfärden och minska klyftorna och för att hålla ihop Europa. Den ambitionen hoppas jag att så många som möjligt vill stödja.

Anf. 10 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Vaccinet lyser som ett ljus i mörkret. Men ska vi klara den största massvaccinationen i europeisk och svensk historia krävs det samlat ledarskap. Det gäller i Sverige och i EU.

Det kommer inte att räcka med att människor vaccinerar sig. Vi behöver också få på plats ett gemensamt vaccinationsintyg, så att vi kan öppna

upp vår kontinent så snabbt och säkert som möjligt. Det är en avgörande del i återhämtningen.

Nu måste Sverige sälla sig till de länder som driver på för ett gemensamt vaccinationsintyg. Andra kan inte göra jobbet åt oss. Därför vill jag fråga EU-ministern: Kommer Sverige på torsdag att prioritera frågan om ett gemensamt vaccinationsintyg? Om svaret på den frågan är ja vill jag fråga när ni i så fall bedömer att det kommer att vara på plats.

Anf. 11 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Tack, Jessika Roswall, för frågan! Jag kan berätta att det så sent som i går kom ett meddelande från EU-kommissionen som tog upp ett antal aktuella frågor kring vaccinering i Europa. En av frågorna är just den om vaccinationsintyg, där man säger att det behövs en gemensam EU-ansats som kan göra att vi har ett pålitligt, förtroendeskapande och kontrollerbart sätt att certifiera att människor har vaccinerat sig. Vi bejaktar den ambitionen.

Vi hoppas att det ska gå så fort som möjligt att få fram gemensamma kriterier för vaccinationsintyg i Europa, men jag kan ännu inte säga vid vilken tidpunkt som detta arbete kommer att vara färdigt.

Anf. 12 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Som jag sa är detta otroligt viktigt för återhämtningen för Europa. Det talas om att flera länder kommer att ha som krav att man ska kunna visa upp ett intyg. Då är det extra viktigt att man kan lita på intygen.

Som jag också sa anser Moderaterna att Sverige måste ta på sig ledartröjan och driva arbetet för ett gemensamt certifikat och också gemensamt driva detta med våra nordiska grannar. För våra gränsregioner är det ju avgörande att pendlingen fungerar.

Greklands och Portugals premiärministrar har uttalat sig och även den socialdemokratiska statsministern i Finland. Danmark håller på att utveckla ett vaccinpass. Jag tycker inte att det räcker att som statsrådet här i dag säga att vi bejaktar detta. Det är inte tillräckligt. Det räcker inte med ord här i kammaren, utan jag vill veta vad regeringen faktiskt gör. Och finns det en nordisk linje?

Anf. 13 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag kan svara på frågan vad regeringen gör. Vi deltar väldigt aktivt i det europeiska samarbetet för att föra fram detta. Vi har en framträdande representant i EU:s vaccinationskommitté, vår egen vaccinationssamordnare. Vi är nog bland de länder som har mest erfarenhet av vaccinationsarbete. Jag tror att vi kan bidra med väldigt mycket i det arbetet, och vi ska fortsätta med det.

Sedan är det inte helt okomplicerat med krav på vaccinationsintyg. Det är ju ännu ingen som vet exakt om det faktum att man är vaccinerad innebär att man också är fri från att smitta andra. Den typen av överväganden måste göras. Men det hindrar inte att arbetet med intygen ska fortsätta så fort det någonsin går, och den ambitionen vill jag ska fullföljas.

Anf. 14 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Den 15 december presenterade kommissionen the Digital Services Act, regleringen av internet och kanske i synnerhet de stora tech-plattformarna.

Sverigedemokraterna välkomnar detta. En reglering kan bidra till att skapa tydliga spelregler. Vi vill gärna se fokus på olagligt innehåll och inte på användarvillkoren. Det är olaglighet som ska styra vad som är tillåtet och inte tillåtet. Vi vill upprätthålla en mångfald av åsikter och rätt till överklagande.

Hur ser regeringen på förslaget till reglering, och hur vill man säkerställa att det ökade kravet på att ta bort olagligt innehåll inte leder till att fler röster på internet tystas?

Anf. 15 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Regeringen välkomnar förslaget till förordning för digitala tjänster. Det handlar om att kunna ställa skärpta krav på ansvar för dem som står bakom de digitala plattformarna så att sådant innehåll som är olagligt tas bort.

Regeringen tycker i likhet med kommissionen att plattformsföretagen behöver ta ett större ansvar för att ta ned och hålla borta olagligt innehåll.

Förslaget förhandlas nu i rådet.

Anf. 16 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Mycket i statsrådets svar instämmer Sverigedemokraterna i.

Som vi ser det handlar detta om grundläggande informationsinfrastruktur. Stängs man ute från åsiktstorg kan man få problem att kommunicera med sina vänner och bekanta och även att bedriva näringsverksamhet.

Techplattformarna kontrollerar i dag såväl appbibliotek som servrar och kan utan problem även stoppa konkurrenter.

En formulering gör mig lite orolig när jag läser det dokument som regeringen tidigare har lagt fram. Jag tolkar den som att man gärna ser att plattformarna tar bort material för säkerhets skull och välkomnar att plattformarna går före. Jag ser en tydlig risk att detta drabbar även legitima röster, kanske framför allt på högerkanten.

Anf. 17 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag kan inte se något problem med om företagen vill gå före.

I Sverige hade vi tidigare en diskussion om möjligheten att ta bort barnpornografi från internetplattformar. Här har de svenska företagen gått före och gjort en frivillig överenskommelse om att detta inte ska få förekomma på nätet. Jag tycker att det var helt riktigt.

Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Aningslöst är det snällaste jag kan säga om statsministerns agerande vid EU-toppmötet i Göteborg 2017 när man klubbade EU:s sociala pelare. Centerpartiet sa nej och pekade på risken att det skulle leda till nya lagförslag.

Nu har vi facit. EU-kommissionen har presenterat ett skarpt direktiv om europeiska minimilöner som riskerar att radera den svenska modellen. Kommissionen hänvisade, föga förvånande, till den sociala pelaren när man lade fram direktivet.

I riksdagen finns stor enighet om att EU inte kan eller får lagstifta om minimilöner. Trots enig svensk linje saknas kraftfullt agerande av regeringen för att stoppa förslaget. Annat är det med den danska regeringen.

Parterna på svensk arbetsmarknad har efterlyst att regeringen ska använda alla till buds stående medel.

Måste vi förlita oss på Danmark, eller avser regeringen att hosta upp sig och ta i ordentligt?

Anf. 19 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag har inga problem med att hosta upp mig. Jag kan berätta att så sent som i förrgår vid allmänna rådets möte hostade jag upp en tydlig markering om att vi inte accepterar detta.

Det är inte sant att diskussionen om minimilöner är ett resultat av mötet i Göteborg 2017. Minimilöner har diskuterats länge inom Europeiska unionen, och i flera medlemsstater finns det lagstiftning om minimilöner sedan många år tillbaka.

Det finns inget i de 20 principerna i den så kallade sociala pelaren som säger att det ska lagstiftas på EU-nivå om minimilöner. Tvärtom står det att all lönesättning ska vara i enlighet med nationell praxis och med respekt för arbetsmarknadens parter oberoende.

Det är vår linje, och när vi arbetar med andra – och vi gör det verkligen inte med passivitet utan så aktivt vi kan – är det i första hand för att stoppa förslaget om minimilöner och i andra hand för att se till att det inte kommer att behöva tillämpas här i Sverige.

Anf. 20 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Att regeringen har sagt en sak i Sverige och en annan i Bryssel var det som fick parterna att reagera och gå ut med ett öppet brev före jul.

Även i svar i EU-nämnden är det den linje som statsrådet redovisar här vi hör, men jag får rapporter om det motsatta från annat håll.

När det nu finns stor enighet i Sveriges riksdag och rapporter om ett svagt agerande blir jag misstänksam. År 2017 fanns det en stor skillnad mellan partierna om vilken väg Sverige skulle ta, så frågan är om man upplever det som ett problem att behöva gå emot det första direktivet där kommissionen hänvisar till den sociala pelaren.

Är det för att hela initiativet med den sociala pelaren fallit ut med ett förslag som man inte tar ton på det sätt som jag tror att arbetsmarknadens parter efterlyser och förväntar sig av regeringen?

Anf. 21 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad det är för rapporter som Annika Qarlsson har tillgång till som säger att vi skulle ha ett annat budskap i Bryssel än i Sverige. Nu för tiden är vi inte så ofta i Bryssel utan har våra möten digitalt, till exempel det i förrgår. Det skulle normalt ha varit i Bryssel, och då skulle jag ha sagt samma sak där som jag sa på det digitala mötet och som alla de andra EU-ministrarna kunde höra klart och tydligt: Vi ska inte ha

en ordning inom EU som innebär att vi på den svenska arbetsmarknaden inte kan sätta löner på det sätt som vi är vana vid, vilket är att arbetsmarknadens parter gör det utan inflytande från andra.

Anf. 22 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Herr talman! Hjälporganisationen Oxfam presenterade nyligen en rapport som visar hur Sverige tillsammans med länder som kan betraktas som skatteparadis blockerar viktiga åtgärder för att stoppa den internationella skatteflykten.

Regeringen har bland annat blockerat att företag ska tvingas redovisa hur stora vinster de gör och hur mycket skatt de betalar i de olika länderna, alltså en offentlig lista som skulle underlätta arbetet mot skatteflykt.

Socialdemokraterna, som säger sig vara emot skatteflykt, har som regeringsföreträdare röstat emot förslag som skulle försvåra skatteflykt och undvikit att trycka på för starkare regler. Det är åtgärder som skulle kunna ge oss mer resurser till vår gemensamma välfärd.

Varför prioriterar regeringen storföretagen framför öppenhet och transparens och blockerar viktiga åtgärder för att stoppa den internationella skatteflykten?

Anf. 23 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Med all respekt får jag nog säga att frågan är fel ställd. Sverige prioriterar inte storföretagen på det sätt som här har beskrivits.

Vi har några tydliga utgångspunkter när vi talar om skatter på internationell nivå.

För det första vill vi inte ha någon beskattningsrätt i Bryssel; det är vi bestämda motståndare till. Allt som kan tolkas som att man i Europeiska unionen skulle övergå till beslut om skattefrågor på EU-nivå motsätter vi oss.

För det andra bedrivs mycket av det internationella arbetet på OECD-nivå, och därför tycker vi att många av insatserna ska göras så att de täcker alla länder och inte bara de europeiska.

Anf. 24 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Herr talman! I frågan om offentlig land-för-land-rapportering spelade Sverige en avgörande roll i att stoppa förslaget som skulle tvinga storföretag att offentligt redogöra för hur mycket skatt de betalar i olika länder. Förslaget skulle innebära att skatteflykt upptäcks och att företag blir mindre benägna att ha aggressiva skattearrangemang.

I den senaste omröstningen kunde förslaget ha gått igenom. Men Sverige valde att rösta emot förslaget tillsammans med EU:s skatteparadis Irland, Malta, Luxemburg med flera, och förslaget stoppades med endast en rösts övervikt.

I valet 2018 var det flera partier som lovade att agera mot skatteflykt, däribland Socialdemokraterna. Nu har det visat sig att det bara är Vänsterpartiet som konsekvent har stått för sina vallöften i det fallet. Min fråga är återigen: Varför sviker Socialdemokraterna sina vallöften? Det handlar inte om gemensam skatt utan om offentlig skattepolitik.

Anf. 25 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag vill bara upprepa de principiella utgångspunkter som vi har i dessa frågor. De gäller naturligtvis fortfarande.

Jag kan inte se att det socialdemokratiska partiet på något sätt har gått ifrån sina vallöften. Vi har ingen anledning att underlätta eller bejaka skatteflykt. Tvärtom, vi ser den offentliga finansieringen av vår välfärd och all offentlig verksamhet i Sverige som en självklar utgångspunkt för det gemensamma arbetet. Det handlar också om hur vi ska agera i Europeiska unionen. Jag vill verkligen tillbakavisa att vi skulle ha gått emot detta valöfte.

Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna säger att den sociala pelaren med 20 punkter inte ger några krav på direktiv eller så. Problemet är att till exempel Portugal, som nu är ordförandeland, har sagt att man verkligen vill sätta ned foten, och EU-kommissionen ligger också på för att vi ska göra direktiv av flertalet av de förslag som finns. Det är detta som är problemet.

När till och med LO säger att regeringen har varit passiv måste det väl ändå rendera i att regeringen tänker på vad vi mer skulle kunna göra. Nu kommer det fler förslag. Det är till exempel kvotering i bolagsstyrelser, för att öka jämställdheten. Vi är för ökad jämställdhet, men vi tror inte på och riksdagen har sagt nej till kvotering i bolagsstyrelser. Och så är det frågan om lönetransparens, där man vill redovisa löner offentligt, vilket går emot vår tradition.

Hur ställer sig regeringen och statsrådet Dahlgren till detta?

Anf. 27 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Det är klart att vi lyssnar på LO. Jag talade faktiskt med LO:s ordförande om detta så sent som i går. Jag kan berätta för kammaren att i den strategi som regeringen har för att arbeta med minimilönefrågan ingår att i första hand försöka få bort förslaget från dagordningen. Vi har nu begärt och fått gehör för att det ska ske en rättslig prövning i rådets rättstjänst av om det är förenligt och om det finns en rättslig grund för denna typ av direktiv. Om det skulle visa sig att man kommer fram till att det finns det gäller det att göra direktivets utformning på ett sådant sätt att det inte drabbar vårt sätt att sätta löner i Sverige.

Det finns en formulering – jag tror att det är i punkt 3 i den första artikeln – om att länder som har kollektivavtalsmodell inte ska omfattas av kravet på lagstiftning om minimilöner. Det gäller att få detta så kallade undantag så rättsligt hållbart som någonsin är möjligt, och detta ska vi jobba för.

Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! I arbetsmarknadsutskottet har vi kristdemokrater fått driva på även statsrådet Nordmark och har nu fått upp på banan att vi ska försöka stoppa förslaget genom att mobilisera ett stort antal medlemsländer. Detta måste ju vara nummer ett, men det säger statsrådet tyvärr inte här. Det andra är att vänta på det rättsliga utlåtandet och sedan försöka minimera skadorna utifrån det.

Men den sociala pelaren ligger kvar, och nu kommer ytterligare ett nytt förslag, om en hälsounion. Även om jag vet att statsrådet säger att hälso-

frågor är nationell kompetens är vi lite oroliga för att det skulle kunna bli samma förskjutning där och att vi får se direktiv även på hälsoområdet. Vi har en läkemedelsindustri som omsätter 105 miljarder per år och som vi måste värna.

Hur ser statsrådet på risken för att flera av de initiativ som nu tas går i federal riktning?

Anf. 29 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag bedömer inte den risken som överhängande. Jag ser inte resonemanget om en hälsounion som ett tecken på att man vill ändra fördraget så att det ska bli en annan kompetensfördelning än den vi har i dag. Hälsofrågorna är nationell kompetens.

Jag ser dock ett behov av att ha mer samordning på EU-nivå. Den diskussion som vi hade tidigare här i talarstolarna om till exempel vaccinationscertifikat är ett typexempel på en samordningsinsats som behöver göras på EU-nivå. Att ta fram vaccin över huvud taget med gemensamma ansträngningar är också ett bra exempel. Jag tycker att det är på det sättet man ska gå framåt.

Sedan är jag också verkligen för att vi i första hand ska försöka stoppa förslaget med hjälp av bundsförvanter. Jag hade så sent som i går ett samtal med en kollega från ett östeuropeiskt land som tidigare inte anslutit sig till den skeptiska linjen men som nu nog kan komma med på båten.

Anf. 30 TINA ACKETOFT (L) replik:

Herr talman! Jag ska läsa innantill lite här till att börja med: EU competence on the matter is limited. SE welcomes that the legal service of the Council has been asked to deliver a written opinion. Och: EU does not have the competence to set either a level nor a procedure for minimum wages.

Statsrådet efterlyste var Annika Qarllsson hade hittat sina rapporter som visade att Sverige kanske har en något mjukare framtoning när det verkligen gäller i Bryssel kontra vad man säger här när vi talar om det minimilönekrav som flera av mina kollegor här har lyft upp.

I dag står följande rubrik i mitt husorgan Helsingborgs Dagblad: "Regeringen lam inför EU-hot mot svensk modell". Det var Susanna Gideonsson som citerades. Jag vill fråga statsrådet igen: Hur ser statsrådet på uttalandet från LO:s ordförande?

Anf. 31 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag kan berätta att jag och arbetsmarknadsministern hade ett digitalt möte med både LO:s ordförande och de andra parternas företrädare på arbetsgivarsidan dagen före julafton, då vi förklarade hur vi ser på detta. Det är ingen lamhet i regeringens sätt att agera.

Vi har två ledande företrädare i vår arbetsmarknadsminister och vår statsminister, som båda har en stark facklig bakgrund. Det finns inga bättre företrädare än de för den linje som vi förfäktar i detta sammanhang. Att vi skulle vara lama eller passiva eller att vi inte hostar upp tillräckligt mycket invändningar mot olika förslag som kommer är faktiskt inte sant.

Anf. 32 TINA ACKETOFT (L) replik:

Herr talman! Det ena jag läste upp var från den svenska representationen, och det andra var från Österrike, som meddelar tydligt att man inte tycker att det ska lagstiftas om frågan om minimilöner. Det var därför jag lyfte upp båda.

EU-ministern och jag delar visionen om en välfärd inom hela EU. Jag tror, precis som jag tror att statsrådet gör, att vi också behöver satsa på välfärd för alla. Vi behöver den sociala pelaren, och vi behöver social omsorg, om vi alla som medborgare i EU ska känna att det finns ett mervärde med EU. Att vi inte ser några tiggare utanför Konsum just i dag beror inte på att Rumänien har tagit ansvar för alla sina medborgare helt plötsligt utan på att man har stängt sina gränser.

Jag tror precis som statsrådet att vi har ett stort arbete att göra när det gäller den sociala pelaren, och jag tackar för att statsrådet har varit tydlig med att Sverige är en stark röst när det gäller att behålla bestämmanderätten över den lönesättning vi har här i Sverige men också när det gäller social rättvisa för EU:s alla medborgare.

Anf. 33 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag kan bara instämma i Tina Acketofts bedömning att man kan göra både och.

Anf. 34 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! I mitt inledningsanförande underströk jag vikten av att en svensk regering prioriterar det som ligger i Sveriges intresse. Det kan låta triviale men är dessvärre inte det. Ja, vi har en regering som till och med har lyckats med konststycket att prioritera det som går rakt emot Sveriges intresse, och vi var många som varnade för riskerna.

Jag talar såklart om den sociala pelaren, som statsministern och regeringen i allra högsta grad var med och tog fram. Man ordnade till och med ett toppmöte i Göteborg 2017 för att högtidlighålla pelarens inrättande.

Precis det som Moderaterna med flera varnade för har skett: EU motiverar nu otaliga förslag och initiativ med den sociala pelarens principer. I stället för att prioritera framåtsyftande reformer i EU behöver Sverige nu lägga stor kraft och möda och politiskt kapital på att försöka motarbeta och stoppa förslag som hotar den svenska modellen. Detta kan väl omöjligen ha varit regeringens målsättning.

Nu får vi, precis som flera av mina kollegor varit inne på här i dag, larmrapporter om att den svenska regeringen driver en defensiv och svag linje i förhandlingarna om minimilöner, tvärt emot riksdagens mandat och tvärt emot vad Socialdemokraterna har lovat svenska folket.

Sverige förtjänar en bättre regering, en regering som har en tydlig idé om vad man ska använda Europasamarbetet till, en regering som gör sitt bästa för att sätta dessa frågor på EU:s agenda – de frågor som Sverige faktiskt vill genomföra.

Anf. 35 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag vill nog vidhålla att det är en angelägen uppgift för Europeiska unionen att inte bara ägna sig åt de ekonomiska frågorna utan också de sociala. Och det är verkligen inte bara jag som säger detta.

Jag hittade häromdagen en text som hade undertecknats av den dåvarande moderatledaren, tillika statsministern: Unionen ska bekämpa social utestängning och diskriminering, främja social rättvisa och socialt skydd, jämställdhet mellan kvinnor och män, solidaritet mellan generationerna och skydd av barnets rättigheter.

Han menade alltså att unionen ska göra allt detta.

Min fråga till Jessika Roswall är: Varför är hon och hennes partivänner numera så avoga till att unionen engagerar sig, på rätt sätt förstås, i de sociala frågorna utan att flytta några maktbefogenheter när det var så självklart för Fredrik Reinfeldt?

Anf. 36 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Problemet med den sociala pelaren är det som vi varnade för, det vill säga att det inte bara var fråga om ett erfarenhetsutbyte utan att det har blivit direktiv och att det kommer att komma ännu mer. Det är detta som vi ser som problemet.

Jag motsätter mig inte att vi samordnar när det gäller välfärdsfrågor och försöker se till att alla får det lika bra – så även i Sverige. Men erfarenhetsutbyte hade varit tillräckligt. Men det har med tydlighet visat sig att den sociala pelaren inte är rätt håll.

Dessutom tycker jag att den utveckling som vi nu ser med det portugisiska ordförandeskapet visar att man prioriterade detta.

Jag tycker att det skulle vara glädjande och klädsamt om statsrådet här kunde erkänna att det som skedde i Göteborg 2017 var fel. I tidigare replikskifte sa statsrådet att man inte har någon lamhet. Men jag skulle vilja lägga till ytterligare ett ord i denna diskussion om minimilöner, nämligen ordet diffus och att arbetsmarknadens parter uppfattar regeringen som diffus i sina förhandlingar om minimilöner.

Anf. 37 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Nej, jag kan inte heller hålla med om att vi skulle vara diffusa. Jag tycker att vi har talat klarspråk när vi har talat med våra kollegor runt om i Europa, när vi har talat vid möten som olika rådskonstellationer har haft och också när vi har talat med parterna och berättat vad vi har gjort. Denna redovisning har gjorts, och jag tycker inte att det är en rättvis beskrivning att det skulle vara diffust, lamt eller passivt.

Vi får konstatera att vi har olika uppfattningar här. Men jag kan inte heller hålla med om att de 20 principer som kom ut från mötet i Göteborg borde vara ogjorda. Tvärtom tycker jag att detta är helt rätt saker att arbeta för. Det är grundat i EU:s fördrag. EU har bestämt tillsammans att vi ska arbeta med dessa saker. Då gäller det förstås att göra det på rätt sätt. Kommer det förslag som hanterar det på fel sätt ska vi opponera. Och det är det vi gör, och vi gör det tillsammans med bred enighet här i riksdagen och med de sociala parterna.

Anf. 38 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Att göra det på rätt sätt tror jag är att öka det ekonomiska väståndet och att arbeta gemensamt för de värden som vi talade om tidigare – frihet och demokrati för alla Europas medborgare.

Jag tror inte att vi kommer att få ett erkännande från den socialdemokratiska regeringen om att detta var fel sätt att starta den sociala pelaren i

stället för att försöka fokusera på rätt frågor. Jag hade inte förväntat mig det heller.

Men jag skulle ändå vilja skicka med statsrådet att jag nu, när det portugisiska ordförandeskapet träder till och vi ser en fokusering på den sociala pelaren, hoppas och förutsätter att regeringen ser till att ha en strategi för att motarbeta de förslag som kommer att komma och som fortsätter att urholka den svenska modellen.

Anf. 39 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Vi har stor enighet här i kammaren om synen på skatter på EU-nivå, att det är en röd linje. Vi välkomnar också den moderata tydligheten i denna fråga och kritiken mot coronafonden. Samtidigt var det bara två partier här i kammaren som ville rösta nej till budgetuppgörelsen, och skrivningar om EU-skatter var en del.

Detta föranleder frågan: Var går egentligen Moderaternas linje? Varför var de inte beredda att säga nej till detta?

Anf. 40 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan. Moderaterna har hela tiden varit starkt kritiska till många delar av EU-budgeten. Det handlar bland annat om fonden och storleken på fonden. Det handlar också om EU-skatter. Det har vi genomgående framfört, och vi har haft en bred enighet kring detta.

Vi har inte varit på plats för att förhandla, utan det är Stefan Löfven som har detta ansvar. Vi har kritiserat detta hela tiden.

Vi är absolut inte nöjda med den överenskommelse som träffades, men vi var inte heller beredda att störta överenskommelsen och därmed försätta EU i en djup ekonomisk kris.

Anf. 41 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Som jag ser det har vi här i kammaren ett ansvar att försöka styra regeringen rätt, på rätt linje. Om vi alltid har synen att regeringen får ta ansvar för sin del och att vi inte lägger oss i blir det ganska märkligt.

I detta fall tror jag att Sverige hade haft goda möjligheter att stoppa skrivningar om EU-skatter. Det var ingenting som skulle införas. Hade vi varit tydliga med att vi inte kommer att acceptera dessa skrivningar tror jag att man förmodligen hade kunnat tänka sig att ta bort dessa skrivningar mot att få igenom andra saker. Då hade vi i alla fall lyckats förbättra den svenska linjen något.

Anf. 42 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Jag tror också att vi hade kunnat förhandla mycket bättre just vad gäller skrivningarna och texterna kring skatterna. Det var vi väldigt tydliga med i EU-nämnden, och jag var väldigt tydlig med att regeringen där inte gjorde sitt bästa. Vi såg inga förändringar i rätt riktning.

Vårt besked i EU-nämnden gavs inte på något vis för att visa hänsyn till regeringen eller för att stötta regeringen, utan det gavs för att inte vi ensamma ville blockera en överenskommelse och därmed försätta EU i djup ekonomisk kris. Det var vår bevekelsegrund.

Anf. 43 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Herr talman! Jordbrukspolitiken utgör nästan 40 procent av EU:s totala budget. I dag står jordbruket också för 17 procent av EU:s totala utsläpp. Jordbruksstödet inom CAP går inte alls i linje med vad forskningen kräver för att jordbruket ska bli hållbart.

Nyligen röstade parlamentet om jordbruksstödet för denna period. Kemikalier kommer att fortsätta användas, subventioner till animalieindustrin som släpper ut mer växthusgaser än EU:s samlade bilparker får fortsätta obegränsat och medlemsstater förbjuds att själva besluta om striktare miljöregler och så vidare.

Moderaterna har visserligen inte gjort sig kända som ett klimatparti men har kritiserat jordbruksstödet. Varför prioriterade Moderaterna inte miljön mer i stället för att bevara ett jordbruksstöd som de egentligen är kritiska mot?

Anf. 44 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Jag vänder mig mot att Moderaterna inte har visat en stark sida när det gäller klimatfrågan – tvärtom. Vi tror på att Sverige ska visa ett ledarskap i EU och att EU ska visa ett starkt ledarskap i klimatfrågan. Vi kan vara ett föredöme för andra länder. Där har vi varit väldigt tydliga med vilka förslag vi har.

Jag skulle vilja återkoppla till den sociala pelaren och ställa en fråga till Vänsterpartiet. Vänsterpartiet gav ju grönt ljus till den sociala pelaren efter toppmötet 2017. Nu när ni hör denna diskussion som pågår i dag kring exempelvis minimilöner och den svenska modellen, ångrar ni då att ni sa ja till en social pelare?

Anf. 45 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Herr talman! Jag vill hålla mig till mitt ämne, som är jordbruksstödet.

Det finns många positiva delar i det nya jordbruksstödet, till exempel att 30 procent ska gå till miljöåtgärder, men ett rätt väger ju inte upp flera fel. EU:s jordbrukspolitik är inte bara dålig miljömässigt utan också en fördelningspolitisk katastrof: 80 procent av utbetalningarna går till 20 procent av de största jordbruksföretagen och landägarna. Jordbruksstödet undergräver dessutom demokratin och göder korruptionen i länder som Ungern och Tjeckien. Stora belopp går till släkt och vänner till Ungerns premiärminister Orbán och till Tjeckiens premiärminister, som också är storägare i landets största jordbruksföretag.

Moderaterna brukar föra fram rättsstatens principer, men när det gäller jordbruksstödet verkar de – eller risken för korruption – inte längre vara viktiga.

Anf. 46 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Det var tråkigt att jag inte fick något svar på frågan.

Vad gäller EU-budgeten ska jag säga att vi var kritiska till många delar av hur den utformades. Vi hade velat flytta pengar från olika pelare till andra pelare; det känner Ilona Szatmari Waldau väl till. Nu handlar det om att se framåt och försöka se till att budgeten blir så modern som den bara kan.

Jag är väldigt glad att vi har rättsstatsmekanismen på plats, och det är tur att Europaparlamentet faktiskt fick den förändringen till stånd efter det att stats- och regeringscheferna under sommaren lyckades göra försämringar i den överenskommelsen. Tack vare den nya överenskommelsen – rättsstatsmekanismen – hoppas jag att skattemedel inte kommer att gå till korruperade länder och stater.

Anf. 47 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Herr talman! Tack för ditt första anförande, Jessika Roswall! Jag tänkte ta upp en sak som du tog upp där.

Moderaterna är ju varma anhängare av frihandel. Jag har också läst i ert partiprogram att ni tycker att det är väldigt viktigt med mänskliga rättigheter och att de ska respekteras på alla nivåer i samhället, både i Sverige och internationellt. Från Miljöpartiets sida tycker jag att det är viktigt att man ser till båda dessa frågor samtidigt.

I år kommer EU-kommissionen att lägga fram ett lagförslag om att FN:s vägledande principer för mänskliga rättigheter ska bli lag. När detta lagförslag har beretts i arbetsmarknadsutskottet har Moderaterna gett tummen ned för det. Jag skulle gärna vilja höra varför och hur bakgrunden till det hela ser ut. Varför vill man stå för vägledande och inte en lagstiftning?

Anf. 48 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Jag sitter inte i arbetsmarknadsutskottet, så jag måste helt ärligt få slira på svaret.

Jag skulle vilja säga så här: Precis som Amanda Palmstierna tar upp är samarbetet enormt viktigt för Moderaterna, och ett av de viktigaste skälen till det är att vi tror på frihandel. Vi tror på konkurrenskraft och på att det är gemensamheten i EU som skapar jobb och välfärd. Jag tror att slutenhet och protektionism är fel väg att gå. I detta är mänskliga rättigheter såklart en otroligt viktig fråga.

Om jag ska dra lite grann på frågan kan jag säga att svaret delvis kan vara en annan sak som jag tog upp, nämligen att vi tillsammans inom EU kan tala med en röst. Vi kan gå över till kvalificerad beslutsprocess i utrikesfrågor och på det viset jobba tillsammans i de frågorna.

Anf. 49 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Jessika Roswall! EU-debatten är ju väldigt bred, så jag har all respekt för att alla frågor kanske inte finns med, så att säga.

Jag skulle dock vilja göra ett tydligt medskick om att en sådan här lagstiftning är väldigt viktig. EU-kommissionen gjorde en undersökning, och väldigt många europeiska företag är positiva till en sådan lagstiftning. Anledningen är att man vill ha en jämlik spelplan där det inte ska gå att konkurrera genom att kränka mänskliga rättigheter. Anledningen är också att det under 2020 fortfarande förekom barnarbete och även löner i produktion som det inte går att leva på.

Medskicket är alltså att det vore otroligt bra om Sverige samlat kunde stå upp för den här lagstiftningen på ett tydligt sätt.

Anf. 50 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Tack för medskicket, Amanda Palmstierna! Jag vidhåller att det är viktigt att vi prioriterar frihandel och ser till att det kommer fler frihandelsavtal på plats. Vi får inte gå mot en sluten och protektionistisk värld.

Jag skulle möjligtvis vilja göra ett medskick till Miljöpartiet så här på sluttampen, om något som jag också tog upp i mitt anförande. Det är att en del av omställningen ju är att vi faktiskt tar in att kärnkraft kommer att vara en nödvändig del av den.

Anf. 51 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Miljö- och klimatfrågorna kommer fortsatt att finnas högt på den europeiska agendan under året. Utfästelserna inom ramen för Parisavtalet ska uppdateras, och vi har den gröna given. Kanske det allra mest aktuella just nu är att taxonomin ska beslutas.

EU har en viktig roll att spela när det kommer till att bekämpa miljöproblem. Den inre marknaden innebär att våra länder är sammanflätade, och vi sverigedemokrater välkomnar ofta regleringar på EU-nivå på det här området. I sin iver att detaljstyra under devisen ”one size fits all” blir det dock ofta tokigt.

Vi har havs- och vattenpolitiken, där vattendirektivet genom Weserdomen på EU-nivå får till följd att vi till exempel får svårt att uppgradera våra vattenreningsverk. En liten försämring av vattenkvaliteten i en enskild del kan således övertrumfa något som i helhet gör allting mycket bättre.

Vi har taxonomin, där vi har drivit på för förändringar. Nationellt har vi lyckats – riksdagen tvingade regeringen att, som enda land, rösta nej i Europeiska rådet. Men beslutet gick igenom, och vi riskerar nu att få regelverk som gör det svårare att på ett hållbart sätt avverka skog och som hämmar investeringar i den extremt viktiga reglerande vattenkraften. Vi kan få en situation där det anses bättre att riva hus i stället för att, vilket är mer resurseffektivt, renovera dem.

Tanken med taxonomin är i grunden god. Den finansiella sektorn efterlyser bättre information om hållbara investeringar, men länderna har olika förutsättningar. I Polen kan det vara en bra klimatåtgärd att investera i gas och snabbt lägga ned kolkraften, vilket det inte är i Sverige. I vissa länder bör man definitivt inte avverka skog, men i Sverige har vi möjlighet att avverka mer skog på ett hållbart sätt.

Vi måste i det här fallet se upp för Bryssels dröm att göra Sverige till EU:s kolsänka. Självbestämmandet över vår skogspolitik har aldrig varit mer hotat, och det är viktigt att Sverige markerar mot detta i alla sammanhang.

Anf. 52 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att instämma i Martin Kinnunens begäran om att Sverige ska protestera mot det sätt på vilket taxonomiförordningen hanterar svenskt skogsbruk. Där måste man ha en helt annan syn än vad det har getts uttryck för, och det har regeringen också flaggat för på högsta nivå.

Jag vill dock ta upp en annan fråga. Jag tror att de flesta av oss kommer att dra en suck av lättnad om några timmar när presidentskiftet i Washing-

ton är genomfört, men det finns ett parti här i Sveriges riksdag – eller åtminstone en partiledare – som hellre hade sett att republikanerna fortsatte att styra i Förenta staterna och att Donald Trump fick fyra år till i Vita huset.

Jag skulle därför vilja fråga Martin Kinnunen om detta, som Jimmie Åkesson alltså har sagt, innebär att Sverigedemokraterna delar den syn på EU-samarbetet och annat internationellt samarbete som president Trump har gett uttryck för. Skulle Europeiska unionen egentligen ha skapats för att göra saker och ting värre för USA? Att avbryta sitt multilaterala samarbete på område efter område och tro att man klarar sig bäst själv – är detta också er politik, Martin Kinnunen?

Anf. 53 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, statsrådet!

Vi i Sverigedemokraterna har alltid varit tydliga med att vi står upp för frihandel. Vi tycker om tanken på möjligheten att handla med våra europeiska partner. På det sättet delar vi inte Trumpadministrationens syn på handelshinder och annat, utan där finns det tydliga skiljelinjer.

Ur ett ideologiskt perspektiv sympatiserar vi dock självklart med politik som innebär hårdare tag mot brottslighet, minskad invandring och nej till destruktiv identitetspolitik, men det är ju en diskussion som är separerad från de haverier som Trumpadministrationen har lyckats med under den här perioden. Ur ett rent ideologiskt perspektiv kommer vi dock alltid att föredra en ansvarsfull invandringspolitik, ett nej till destruktiv identitetspolitik och en effektiv brottsbekämpning framför ett vänsterliberalt perspektiv.

Anf. 54 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Herr talman! Jag undrar fortfarande om omfattningen av samma ideologiska perspektiv som den utgående amerikanska administrationen och presidenten har också gäller viktiga områden som internationellt samarbete, multilateralt samarbete, tilltro till Parisavtalet, tilltro till att man kan arbeta gemensamt mot pandemier i Världshälsoorganisationen och så vidare.

Det är ju dessutom lite uppseendeväckande, tycker jag, att partivänner till Martin Kinnunen som har nominerat Donald Trump till Nobels fredspris tycks hålla fast vid den nomineringen också efter det som har hänt och säger att den avgående presidenten har varit framgångsrik utrikespolitiskt. Om detta inkluderar ett gillande av Trumps hållning till EU vore det bra att få veta det också.

Anf. 55 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag förstår att detta om den avgående amerikanska regeringen är en spännande diskussion att fördjupa sig i, men vi i Sverigedemokraterna står upp för vår egen politik.

Vi tycker att Sverige ska vara medlem i WHO. Vi tycker att Sverige ska handla med våra europeiska partner. Vi vill också ha till stånd bättre handelsrelationer med USA. Vi är såklart inte positiva till de handelsrestriktioner som Trumpadministrationen har satt upp.

Det måste kunna sägas att Trump begick fruktansvärda misstag när det handlar om vad som hände efter valet i USA. Samtidigt hade man fram-

gångar i fredsförhandlingarna i Mellanöstern, där relationen mellan Israel och en lång rad arabiska länder i dag är bättre. Det är ju positivt.

Vi som parti har inte sysslat med att nominera personer till Nobels fredspris, utan det har enskilda ledamöter gjort. Det är ingenting jag tänker kommentera här.

Anf. 56 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Även om Sverigedemokraterna inte längre driver kravet om ett svenskt EU-utträde finns det rätt många frågor inom Europasamarbetet som partiet är emot, bland annat EU:s migrationspolitik.

För att EU:s grundprincip om fri rörlighet ska fungera eller ens existera behövs en effektiv EU-gemensam migrationspolitik. I dag finns det stora brister i medlemsländernas efterlevnad av den nuvarande gemensamma reglering som finns på plats. Detta leder till ett ojämnt mottagande och ett särskilt högt söktryck på bland annat Sverige.

Jag undrar vad Sverigedemokraterna tycker. Hur anser ni att medlemsstaternas asyl- och migrationslagstiftningar bör harmoniseras?

Anf. 57 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Till att börja med välkomnar jag den moderata omsvängningen vad gäller migrationspolitiken. Vi hade under många år ett problem i Sverige med att de två stora maktpartierna gemensamt pläderade för massinvandring till Sverige. Det har vi inte längre, och det är positivt. Det är också positivt att Moderaterna är tydliga i kritiken mot förslagen till ny gemensam migrationspolitik i EU.

Från Sverigedemokraternas sida tycker vi att det är grundläggande att man upprätthåller staternas självständighet på det här området, för det är bara på det sättet vi kan säkerställa en ansvarsfull politik vad gäller migrationen till Sverige.

Däremot är det viktigt med samarbete på EU-nivå. Vi måste skydda EU:s yttre gräns. Vi måste kunna utbyta information med varandra så att alla länder blir bättre på detta.

Anf. 58 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Herr talman! Det är lite därför jag frågar – jag förstår inte riktigt. Samarbetet på EU-nivå ska alltså upprätthållas. Det här kanske blir en detaljfråga, men för att få till en ordning där medlemsstaterna faktiskt har en migrationspolitik som de har fattat beslut om gemensamt finns ett förslag om att Europeiska stödkontoret för asylfrågor, Easo, ska förstärkas för att kunna se till att medlemsstaternas lagar harmoniseras. Det förslaget motsätter sig Sverigedemokraterna. Kan Martin Kinnunen utveckla detta?

Anf. 59 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Grundläggande för Sverigedemokraterna är att vi inte ska leja ut migrationspolitiken till EU. Vi ska använda EU för att samarbeta rörande migrationsfrågor, men länderna måste få sätta upp egna regler.

Vi bör inte ha någon nettoinvandring till Sverige. Vi har bedrivit en ansvarslös migrationspolitik under decennier; vi klarar inte mer. Vi kan naturligtvis inte acceptera en EU-gemensam politik som tvingar på oss invandring och ställer sådana krav på vårt land och som tvingar på oss om-

fördelning och sådant. Det är inte acceptabelt, utan vi i Sverige måste stå upp för våra egna intressen. Det vi behöver i dag är nollinvandring.

Prot. 2020/21:67
20 januari

EU-politisk debatt

Anf. 60 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Grunden för det europeiska samarbetet är demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. I budgetarbetet har det funnits ett utarbetat förslag som handlar om ett demokratilås för att göra det möjligt för unionen att faktiskt hindra de länder som inte följer de grundläggande principerna att få del av budgeten.

Före jul kom detta förslag på plats. Tidigare har det funnits artikel-7-förfaranden. På senare tid har det varit Polen och Ungern som har gått i fel riktning, och artikel 7-förfaranden har vid flera tillfällen tagits upp. Detta kräver enighet, och de har kunnat täcka upp för varandra. Det har gjort det omöjligt att vidta några åtgärder i ett tidigare skede. Nu fick det dock alltså ett skarpt demokratilås på plats.

Sverigedemokraterna har inte varit för inrättandet av detta demokratilås. Varför inte?

Anf. 61 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Numera finns det en kompromiss – en uppgörelse – som alla länder ställer sig bakom, och från Sverigedemokraternas sida välkomnar vi detta.

Vi välkomnar också ett mer rättssäkert perspektiv på frågan rörande rättsstatens principer. Grunden till detta är ju de skrivningar som finns i fördragen. Vi tycker naturligtvis att detta är bra formuleringar, men att överföra detta till tydliga riktlinjer för hur länderna ska utforma sin politik är inte enkelt. Ländernas tradition och hur de exempelvis utser domare skiljer sig kraftigt åt. Det är ett pedagogiskt problem för EU att försöka förklara för väljarna i exempelvis Polen, Ungern och Sverige vad som anses vara rättssäkert och inte. Av den anledningen vill vi vara försiktiga med pekpinna när det gäller hur andra länder beslutar om sina rättssystem.

Anf. 62 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Det som är intressant i detta är ju att Sverigedemokraterna inte har varit en konstruktiv kraft för att få detta att bli riktigt och bra, utan Sverigedemokraterna har efteråt passivt sagt att detta kanske inte blev så tokigt i alla fall.

När det handlar om ett lands förmåga att värna demokratin, om att respektera alla människors lika värde och rättsstatens principer, om att inte politisera domstolsväsendet eller skrämja och hota oliktankande eller fri press till tystnad samt om kvinnors rätt till sina egna kroppar har Sverigedemokraterna bekymmer och kan inte ta ställning, för det är lite svårt att landa i det.

Jag tycker att det är mycket anmärkningsvärt, och jag tycker att det är sorgligt att man inte kan stå upp för alla människors lika rätt och värde och ställa dessa krav när det gäller budgetfrågorna även på EU-nivå.

Anf. 63 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna står upp för den lagstiftning vi har i Sverige rörande abort. Sverigedemokraterna tycker inte att vi ska ha en europeisk abortpolitik, utan detta ska varje land få bestämma självt. Det som skulle kunna hända om detta fördes över till EU-nivå är att vi helt plötsligt tvingas följa andra länders abortpolitik. Vi vet ju att Sveriges linje i de här frågorna skiljer sig från de allra flesta länders – vi har betydligt liberalare regler i fråga om abortlagstiftning än vad de andra länderna har.

Vad gäller konstruktivitet är det ju inte något som kännetecknar Centerpartiet när det kommer till rättsstatens principer och budget. Det som man är fullkomligt besatt av är att försöka slå mot regeringarna i Polen och Ungern. Vad jag skulle vilja uppmana Centerpartiet till är att bry sig lite mer om svenska medborgare och skattebetalare och vad som händer med deras pengar.

Anf. 64 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Herr talman! Jag fortsätter på det inslagna spåret.

När vi diskuterade rättsstatens principer i EU-nämnden i somras ansåg samtliga partier, utom Sverigedemokraterna, att Sverige skulle driva denna fråga hårt. Även om Martin Kinnunen och Sverigedemokraterna inte motsatte sig detta försökte man på olika sätt tona ned EU:s behov av att införa regler för att rättsstatens principer ska följas. I EU-parlamentet har Sverigedemokraterna konsekvent röstat emot införandet av regler för rättsstatens principer.

Nu senast kunde vi också se sverigedemokratiska riksdagsledamöter dela teorier om valfusk i USA och ifrågasätta MR-organisationers rätt att kritisera Victor Orbán. Även Orbán-trogna medier i Ungern har ifrågasatt valresultatet i USA och vinklat stormningen av Kapitolium som det skandalösa valets och Bidens fel.

Jag vill därför fråga om Sverigedemokraterna prioriterar demokrati och om Martin Kinnunen anser att Ungern lever upp till rättsstatens principer.

Anf. 65 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Sverigedemokraternas huvudfokus när det kommer till diskussioner om EU:s budget är svenska skattebetalare.

Hela EU betalar ut ungefär 100 miljarder euro till Polen och Ungern i stöd vad gäller sammanhållningspolitiken. Det är ju fullkomligt absurt att vi ska skicka så mycket pengar till de här staterna.

Sverigedemokraterna är det enda parti som vill ta bort alla de här pengarna. Vi vill beröva Ungern och Polen 100 miljarder euro i sammanhållningsstöd. Varför driver inte Vänsterpartiet tydligt att vi ska ta bort alla dessa pengar som Ungern och Polen i dag får från svenska skattebetalare? Jag tycker inte att de ska ha en enda krona för att finansiera sin infrastrukturpolitik, utan det bör de göra själva.

Anf. 66 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Martin Kinnunen inte svarar på frågan om Sverigedemokraterna anser att Ungern lever upp till rättsstatens principer. Faktum är att jag nog aldrig hört en sverigedemokrat kritisera Ungern. Snarare har man gett olika former av stöd. Ett exempel är när ledamöter från EU-nämnden och utrikesutskottet träffade ungerska representanter

för ett samtal. Där öppnade en av sverigedemokraterna med att kalla Sverigedemokraterna för Ungerns enda vän, till skillnad från övriga partier i rummet.

Jag måste säga att jag är en stor vän av min pappas födelseland Ungern, och just därför kan jag kritisera den förda politiken.

Ett annat land som Sverigedemokraterna aldrig kritiserar är Polen med dess hbtq-fria zoner, kontrollerade massmedier, förbud mot aborter och styrning av domstolar. Det finns många hot mot demokratin i Europa, men från sverigedemokratiskt håll är det tyst.

Anf. 67 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag förklarade nyss att jag vill ta bort 100 miljarder euro från Polens och Ungerns budgetar. Det är en ganska kraftfull attack. Jag tror inte att dessa länder skulle betrakta detta förslag som speciellt vänligt.

Det är inte vår roll som svenska politiker att bestämma vad som är rättssäkert och inte rättssäkert i det polska rättssystemet. Vi har också en situation i Sverige där det är regeringen som utser domare via ett råd där de utser representanter.

Det är inte enkelt att försöka klargöra vad som är rättssäkert och inte vad gäller domartillsättningar, och så vidare. Och vad sedan enskilda ungerska politiker har sagt om valet i USA är fullkomligt ointressant för mig.

Fokus för oss sverigedemokrater när det kommer till EU:s budget är att få till stånd så bra villkor som möjligt för svenska skattebetalare. Att vi exempelvis tvingas betala så lite som möjligt för tunnelbanor i Östeuropa är Sverigedemokraternas prioritering.

Anf. 68 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det har varit lite otydligt hur Sverigedemokraterna har ställt sig till rättsstatens principer under de år som vi nu har förhandlat om långtidsbudgeten och coronapaketet.

Vi ser från Kristdemokraternas håll ett väldigt stort hot mot de grundläggande värdena inom Europa. Och jag är glad att vår partiledare inom EPP, som är den kristdemokratiska gruppen i EU-parlamentet, har varit väldigt tydlig med att Ungern och Polen måste ställa sig i ledet när det gäller krav på oberoende medier och rättssystem.

Martin Kinnunen sa här tidigare att vi ska vara försiktiga med att bestämma om andra länders rättssystem. Menar Martin Kinnunen verkligen att vi inom EU inte ska ha en gemensam norm för oberoende rättssystem?

Anf. 69 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Eftersom vi har diskussionerna rörande artikel 7-förfarande och annat tycker jag definitivt att man skulle kunna diskutera hur man kan tydliggöra vilken typ av rättssystem ett land ska ha om det vill vara med i EU, så att detta blir tydligt för väljarna i de olika länderna.

Samtidigt måste man ha respekt för att det är människor i Frankrike, Tyskland, Italien, Ungern och Polen som går och röstar fram sin regering för att de vill ha en särskild politik. Ska vi då sitta här i Sveriges riksdag och säga att de här väljarna röstade fel, att det politiska parti som de röstade på inte var okej och att vi inte tycker om detta?

Jag tycker att man bör vara lite ödmjuk och helt enkelt hänvisa till den demokratiska processen i de här länderna.

Anf. 70 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag tycker att det som Martin Kinnunen här säger är väldigt oroväckande.

När man träder in i EU måste man följa det som kallas för *acquis*, alltså de grundläggande värden som EU står upp för. Annars får man inte bli medlem i EU. Att sedan börja nagga på värderingarna om ett oberoende rättssystem, fria oberoende medier och så vidare är naturligtvis något som EU måste ta mått och steg för att förändra. Detta uttalande från Sverigedemokraterna förvånar mig och är mycket oroande.

Jag ska försöka hinna med en fråga till. Den gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, där EU nu går lite framåt på grund av att USA, framför allt under de senaste åren, har varit svagare i den transatlantiska länken.

Hur ser Sverigedemokraterna på att vi tar lite nya mått och steg för att öka samarbetet på utrikes-, försvars- och säkerhetsområdet?

Anf. 71 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna välkomnar bättre samarbeten inom alla frågor i EU, och vi ser gärna ett bättre samarbete vad gäller utrikespolitiken. Däremot tycker vi inte att det är lämpligt att ta bort vetokravet. Det är vi motståndare till. Vi vill inte öka överstatligheten på det här området.

När det kommer till diskussionen om rättsstatens principer innebär det ur vårt perspektiv att om vi ska bestämma över andra länder kan de också bestämma om våra lagar och regler här i Sverige. Till exempel saknar vi en konstitutionsdomstol i Sverige. Om Polen skulle ta bort sin konstitutionsdomstol skulle EU slå ned stenhårt på detta. Jag kan tycka att vi borde ha en konstitutionsdomstol i Sverige. Men jag tycker kanske inte att det är EU som ska bestämma det i så fall.

Anf. 72 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Ett grönare, friare och mer demokratiskt Europa var det mål som Centerpartiet mötte väljarna med i EU-valet förra året, och det var en vision som delades av många. Vi gjorde faktiskt vårt bästa EU-val någonsin.

Vi arbetar varje dag för att nå målet, för det är bara genom att förstå att klimatförändringarna inte tar paus under pandemin och att vi måste bli fler som vill göra mer för klimatet varje dag som vi kan ta Europa och världen framåt.

Tack vare Centerpartiet och andra gröna, liberala krafter tar EU många viktiga kliv framåt här. Vi skärper utsläppskraven på nya personbilar för att minska utsläppen från Europas transporter. Vi förbjuder en rad produkter av engångsplast, vilket är välkommet när våra hav fylls av mer än 150 miljoner ton plast. Och vi skärper kraven på utsläppsminskningar totalt i EU.

Men vi slår också vakt om ett fritt och demokratiskt Europa. Vi tar tydligt ställning mot de krafter som mer eller mindre helt inskränker aborträtten, som tar ifrån kvinnor makten över sina egna kroppar, sina egna liv. De hotar journalister, förföljer oliktkänkande och politiserar domstolsväsendet. De monterar ned öppenheten och kväver friheten.

Ett av våra viktigaste vallöften, att sätta ett demokratilås på EU:s budget, har redan blivit verklighet. Vi kommer nu att kunna stoppa ledare som

inte kan skriva under på självklarheter som demokrati och rättsstatens principer från att få ta del av EU:s medel.

Fru talman! Ett grönare, friare och mer demokratiskt Europa blir en förebild för fler. Så kan vi också komma framåt mot en grönare, friare och mer demokratisk värld.

Anf. 73 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Annika Qarlssoon har i tidigare repliker talat mot förslaget om minimilöner. Jag är glad att vi är en majoritet i Sverige som vänder oss mot att EU ska besluta om svenska minimilöner.

Jag hoppas att Annika Qarlssoon och Centerpartiet också instämmer i vikten av att försvara den svenska partsmodellen, i att det är arbetsmarknadens parter som avgör lönevillkor och villkor på den svenska arbetsmarknaden och i att politiker inte ska komma och bestämma om minimilöner etcetera.

Anf. 74 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Ilona Szatmari Waldau för frågan.

När det gäller det direktiv som har kommit från kommissionen är vi eniga i den delen. Det som är intressant är om vi backar bandet ett antal år. Vi hade redan då farhågor om att det var den här typen av lagstiftningsförslag som skulle komma om man öppnade upp för den sociala pelaren. I det läget gjorde våra partier inte samma analys och delade inte uppfattning utan hade olika ingångar till om vi skulle säga ja eller nej till, bejaka eller beivra, den sociala pelaren. Centerpartiet såg riskerna redan då och hade gärna sett att Sverige inte hade tagit det initiativet. Men där tog våra partier olika ställning.

Vi står på lite olika ben i fråga om historien bakom att det nu finns ett sådant lagförslag. Men vi är överens om att vi inte tycker att EU ska införa det här.

Anf. 75 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Jag vill tacka för svaret. Det leder till min nästa fråga: Vad är det egentligen för skillnad mellan politikerna i Bryssel och politikerna här i Stockholm?

I Stockholm har Centerpartiet lagt sig i parternas förhandlingar och hotat med lagstiftning om parterna inte gör som Centerpartiet vill. Så sent som i november sa Centerpartiet nej till att ge LO inflytande över nya LAS, även om IF Metall och Handels nu släpps in i värmen.

Annika Qarlssoons parti har alltså inga problem med att i Sverige lagstifta över parternas huvuden. Vad är skillnaden mellan Brysselpolitikernas klåfingrighet och Centerpartiets?

Anf. 76 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Jag vill tacka så mycket för frågan. Den är väldigt intressant.

När det gäller kompetensområden kan man konstatera att EU inte har kompetens för att gå in och röra i detaljer på arbetsmarknadsområdet. Den kompetensen är nationell.

När vi har tittat på de olika delar som gäller arbetsmarknaden har vi också sett att det behöver bli större rörlighet, större flexibilitet och ökad trygghet för arbetstagare för att de ska kunna omskola sig och komma till nästa steg när arbetsmarknaden förändras. I hela det paketet kan man behöva justera i de lagar som finns.

Ja, det är nationell kompetens. Det är den stora skillnaden mellan EU och Sverige.

Anf. 77 AMANDA PALMSTIERNAN (MP) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Annika Qarllsson för anförandet.

Jag vill ta fasta på att Annika Qarllsson nämnde att Centerpartiet är en grön röst. Den behövs verkligen i EU. Jag vill ge Centerpartiet beröm för deras arbete med antibiotikafrågan i EU.

När det däremot gäller en giftfri vardag och vattenfrågor är det olyckligt hur Centerpartiets politik har utvecklats i just EU-sammanhang. För ett par månader sedan såg Centerpartiet till att Sverige bytte fot i vattenfrågan och ställde sig på samma sida som inte särskilt progressiva krafter i EU. Nu räddades Sverige ändå av EU i den frågan.

Vi har också det här med blyhagel, som är ett giftigt ämne från det första grammet. Från att ha drivit Reach och fört en giftfri politik är Sverige nu plötsligt för blyhagel. Hur kommer det sig?

Anf. 78 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Tack för frågorna, Amanda Palmstierna!

I alla frågor som rör politik görs det hela tiden avvägningar. Det är å ena sidan, och det är å andra sidan. Det finns inte någon av våra politiska frågor som inte är av den karaktären.

När det gäller vatten kan man komma åt rätt effekt på olika sätt. Det är vad som fanns med i den delen.

När det gäller blyhagel är det intressant. Vi här i Sverige har en stark lagstiftning. Det är väldigt uppstyrt var man får använda blyhagel och inte. Enligt de förslag som fanns för antagande skulle det inte ha funnits många kvadratmeter i Sverige där man över huvud taget hade kunnat använda blyhagel.

Det är kanske så att vi på sikt ska ha bort blyhaglet. Men det måste först ha kommit fram ett annat alternativ. Det finns inte i nuläget. Därför var vi med och drev fram en förändring av den ståndpunkten.

Anf. 79 AMANDA PALMSTIERNAN (MP) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Annika Qarllsson!

Det stämmer absolut att det är å ena sidan och å andra sidan. Där kan man väl säga att Miljöpartiet hela tiden viktat miljön starkare. Vi tycker helt enkelt att miljön och den giftfria vardagen är viktigare än i det här fallet jaktintressena.

Det som var olyckligt i det här fallet var att Sverige under många år och decennier har drivit en giftfri politik men plötsligt bytte fot, efter en stark lobbyinsats. Det skadar Sveriges förtroende som miljönation i längden. Det var olyckligt.

Vad gäller vattenfrågan hade man, om det hade blivit verklighet, släppt in lobbyorganisationer på ett sätt som vi inte alls tycker är vettigt.

Anf. 80 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! I de här frågorna kan man inte tro att det finns bara ett sätt att nå målet. Det finns en mängd olika frågor där Centerpartiet och Miljöpartiet är överens om vart man vill komma men inte om hur man ska komma dit. De här två frågorna är också exempel på det.

Det finns betydligt bättre sätt, till exempel att värna och vårda skogen, se till att vi har en biologisk mångfald genom att stärka skogsägares rätt att fortsätta vårda den skog de har ansvar för. Vill man gå förbudsvägen får det helt andra konsekvenser.

Jag skulle vilja påstå att vi väldigt ofta delar målen, men vi delar inte synen på vägen för att nå dem.

Anf. 81 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Vi behöver göra enorma offentliga investeringar för att klara klimatomställningen. Faktum är att vi måste bygga om hela vårt samhälle för att pressa ned utsläppen. Vi måste satsa massivt på hållbar infrastruktur, förnybar energi och bättre boenden.

Vänsterpartiet vill se en satsning på jobb, välfärd och minskade utsläpp. Och vi kräver att klimatomställningarna ska vara rättvisa, så att de som släpper ut mest också ska betala mest. Vi och våra progressiva kollegor i EU-parlamentet jobbar hårt tillsammans med miljörörelsen för att höja de låga klimatmålen och för att införa fler bindande miljö- och klimatregler.

Vi förväntade oss att en svensk regering bestående av miljöpartister och socialdemokrater skulle ta sitt ansvar. Men regeringens agerande i fråga om den europeiska klimatlagen gjorde oss besvikna. EU:s klimatlag är ett steg i rätt riktning mot att nå målen i Parisavtalet. Men redan EU-parlamentets ambition om 60 procents minskning är för låg.

Vänsterpartiet menar att ambitionen för minskning av utsläppen av växthusgaser borde vara 70 procent fram till 2030. Den svenska regeringen drev minst 55 procents minskning av utsläppen i ett sammanhang och 60 procent med sikte på mer i ett annat sammanhang, och sedan tillbaka till 55 procent. Så där höll man på. Till slut tvingades ändå den svenska regeringen gå med på 55 procent. Det var precis det Vänsterpartiet varnade för; om den svenska regeringen driver olika mål i olika sammanhang blir Sveriges linje inte trovärdig.

Nu står hoppet till att parlamentet i kommande förhandlingar inte viker ned sig och backar från beslutet om 60 procent. Helst höjer man det.

Vänsterpartiet kommer inte att ge sig. Klimatet kan inte vänta.

Anf. 82 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra Ilona Szatmari Waldau lägga ut texten både i sitt första anförande och nu om vilka viktiga insatser som EU bör ta sig an. Jag kan hålla med om en hel del av det, men jag har också en annan uppfattning om annat.

Det som gör det svårt att fullt ut lita på Vänsterpartiet i EU-frågor är partiets grundläggande skepsis mot hela EU-idén. Det står fortfarande i Vänsterpartiets partiprogram att man vill lämna EU även om man inte driver på för ett utträde just nu. Det är minst sagt lite udda att Vänsterpartiet verkar liera sig med Boris Johnson, som tycks tro att man kan ta tillbaka något slags kontroll bara för att man drar sig ur ett samarbete.

Min syn är att vi får mer makt och mer inflytande genom att ha ett väl fungerande europeiskt samarbete. Jag undrar: Är det fortfarande Vänsterpartiets uppfattning att Sverige ska dra sig ur EU och göra som Storbritannien eller kan detta komma att ändras?

Anf. 83 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Tack, statsrådet, för frågan! Statsrådet har läst Vänsterpartiets partiprogram och vet vad som står där, så därför behöver jag inte upprepa det. Det som står i vårt partiprogram är naturligtvis vad som gäller. Det är heller ingen hemlighet att det finns förslag om ett nytt partiprogram med helt andra skrivningar om vår syn på EU.

Vänsterpartiet kommer att vara ett EU-kritiskt parti, oavsett vad som beslutas på kongressen om vi vill att Sverige ska vara medlem eller inte. Det är på så sätt vi mest uppnår förändringar i EU. Vi måste vara kritiska för att nå någonstans.

Anf. 84 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Fru talman! Vi får se framtiden an om det blir ett skifte på den här punkten i Vänsterpartiets partiprogram.

Det har varit lite konstigt att i just Sverige befinner sig Vänsterpartiet på anti-EU-linjen. I andra delar av Europa finns mycket starkare uppslutning kring europeiskt samarbete och europeisk integration bland just vänsterpartier. Det blir lite udda att Vänsterpartiet i det svenska parlamentet verkar ha mest gemensamt med Sverigedemokraterna när det gäller EU-frågorna. Man undrar verkligen om det är där ni vill vara.

Anf. 85 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet kan inte ta ansvar för andra partiers politik utan bara för sin egen. Vi är ett EU-kritiskt parti, och då hamnar man i vissa frågor ofta tillsammans med andra EU-kritiska partier. Jag anser dock att vi i EU-sammanhang oftare hamnar nära regeringen än det andra EU-kritiska partiet. Det är min bestämda uppfattning.

Anf. 86 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i Vänsterpartiets kritik om regeringens sifferbingo.

Vänsterpartiet driver inte längre kravet om ett svenskt EU-utträde. Det är bra för Sverige, och Moderaterna välkomnar detta besked. Men jag måste ändå få ställa en fråga: Vad är det som Vänsterpartiet är för? När EU ska rösta om frihandel röstar Vänsterpartiet emot. Det spelar ingen roll om det handlar om Kanada eller Japan. Så är det till och med om det gäller världens fattigaste länder. När EU ska rösta om gemensam säkerhetspolitik röstar Vänsterpartiet nej. När EU ska rösta om att vi tillsammans ska bekämpa terrorism röstar Vänsterpartiet också nej. Vänsterpartiet röstade till och med nej till EU:s budget.

Min fråga till Ilona Szatmari Waldau är: Vad är Vänsterpartiet egentligen för i EU-samarbetet?

Anf. 87 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Det blir svårt att svara på Jessica Roswalls fråga, för den innehöll saker som inte är sanna. Vi röstade till exempel inte nej till ett gemensamt arbete mot terrorism. Vi sa ja till det. Däremot ville vi, precis som Moderaterna men i andra frågor, göra det annorlunda och skärpa det hela.

Vi menade exempelvis att man inte bara kan utgå från att det finns en islamistisk terrorism utan att det också finns en högerextrem terrorism, som till exempel Säpo ser som ett väldigt stort hot. Det är också ett stort hot i Europa. Vi föreslog också att man inte bara kan angripa problem när de redan har skett. Man måste arbeta förebyggande för att unga inte ska hamna i terrorismen.

Det är svårt att svara på frågor när de börjar med ett felaktigt antagande.

Anf. 88 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Fru talman! Om jag lägger ihop det svar som jag fick med det som statsrådet Dahlgren fick uppfattar jag ändå att den mening Vänsterpartiet ser med att vara med i EU-samarbetet är att vara kritiskt. Jag tror inte på det, utan jag tror att man måste vara med och försöka komma fram till en gemensam sammanhållen politik. Att bara rösta emot och ha en avvikande ståndpunkt, som Vänsterpartiet har i de olika frågor som jag lyfte fram, är inte rätt väg att gå. Jag tror inte att man når framgång på det sättet.

Mina frågor fortsättningsvis är: Vilka frågor är ni för? Vad kommer ni att rösta för i EU-samarbetet? Jag och Moderaterna tycker att Sverige ska ha en aktiv roll och ta på sig ledartröjan inom EU-samarbetet. Vad vill Vänsterpartiet rösta ja till?

Anf. 89 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Det blir lite konstigt här. Vänsterpartiet har en avvikande ståndpunkt för att vi vill mer och nå längre i klimatsamarbetet. Vi vill kritisera länder som Polen och Ungern för deras brister i demokratin och för att de inskränker aborträtten. Det blir alltså något negativt när vi har en avvikande ståndpunkt trots att vi vill göra mer.

Vi ser att EU kan åstadkomma väldigt mycket, till exempel genom klimatarbetet, när vi går samman och jobbar tillsammans. Men det finns också stora problem inom EU, till exempel att EU har en statsstödspolitik som gör att fattiga länder fortsätter att vara fattiga. Vi ser EU som något där vi kan jobba solidariskt.

Om vi säger nej till saker som vi menar inte driver EU i en miljövänlig och solidarisk riktning tycker vi att det är något positivt, inte något negativt.

Anf. 90 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet kallar sig inte längre EU-motståndare. I Vänsterpartiets EU-valplattform slogs det tydligt fast att Vänsterpartiet ska verka för att inte flytta mer makt till det superstatsprojekt som man anser att EU förvandlats till. Samtidigt föreslår man en rad EU-skatter, såsom kilometerskatt och flygskatt. Man står även bakom EU:s sociala pelare som kommissionen nu själv hänvisar till när den lägger fram förslag om lagstadgad europeisk minimilön.

Hur exakt menar Vänsterpartiet att Bryssels makt minskar om man får ta ut EU-gemensamma skatter och påverka villkoren på den svenska arbetsmarknaden?

Anf. 91 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet menar att vi måste jobba solidariskt inom EU. Vi vill inte införa några som helst skatter på EU-nivå. Om det skulle införas avgifter på EU-nivå säger vi tydligt att dessa avgifter ska gå tillbaka till medlemsländerna. Vi vill inte göda EU:s ekonomi. Detsamma gäller lagar inom EU. Vi menar att den nationella kompetensen ska gälla.

Den sociala pelaren är dock positiv. Det finns många bra delar i den. Det finns ju otroligt stora sociala skillnader inom EU med fattiga länder i framför allt öst och rikare länder i väst. Det är något som behöver överbryggas, och då behöver vi vara överens i EU om hur vi ska jobba för att göra det. Men att därifrån gå till lagförslag som gör det sämre för några länder kommer vi aldrig att acceptera.

Anf. 92 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! I vissa delar reder Ilona Szatmari Waldau ut de komplikationer som finns med att inte längre vara EU-kritisk eller att inte längre vilja lämna EU-samarbetet. Men det finns fortfarande kvar ett antal förslag som motsäger den roll som man försöker ta i arbetet.

Jag kan inte förstå hur det hänger ihop när man säger att man inte vill att de ska få mer men att de ändå ska ha möjlighet att ta ut olika skatter – även om pengarna skulle gå tillbaka till olika nationer.

Vi vill ha ett socialt Europa och jobba mot de klyftor som finns mellan olika länder, och detta finns med i både budget och andra delar. Men det ni har varit med på är ju att ge den möjlighet som kommissionen nu hänvisar till när olika lagförslag läggs fram. Det stämmer inte med den bild som Ilona försöker ge av Vänsterpartiets politik.

Anf. 93 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Jag vill vara tydlig med att Vänsterpartiet aldrig har sagt ja till några skatter på EU-nivå. Där är vi lika kritiska som de flesta övriga partier i Sveriges riksdag.

Vänsterpartiet är fortfarande ett EU-kritiskt parti. Huruvida Vänsterpartiet kommer att fortsätta arbeta för att vi ska lämna EU eller kommer att arbeta för att vi ska vara kvar är någonting som är upp till Vänsterpartiets kongress att avgöra.

För mig är det väldigt tydligt: När vi ändå är med i EU, oavsett vad vi tycker om vårt medlemskap, måste vi göra det bästa möjliga av medlemskapet. Det fungerar inte att ställa sig vid sidan om och säga att vi inte vill vara med och att vi därför inte deltar i besluten. Det måste vara väldigt tydligt vad vi vill uppnå och att vi måste göra det bästa möjliga av vårt medlemskap. Det menar jag att Vänsterpartiet gör.

Anf. 94 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Jag tänker ta upp frågan om Kuba. Socialistpartier runt om i världen spelar kommunistregimen Kuba i händerna och sprider en felaktig bild av regimen. Trots att EU:s avtal om politisk dialog och samarbe-

te med landet har gällt sedan 2017 har inga framsteg gällande demokrati och mänskliga rättigheter gjorts på ön. Trots vädjanden från civilsamhället och demokratikämpar fortsätter Sverige och EU att hålla regimen under armarna, någonting som vi har motsatt oss, senast nyligen i EU-nämnden.

En granskning från Civil Rights Defenders visar nu mycket riktigt att samtliga 70 människorättsförsvarare som de pratat med anser att situationen på ön har försämrats sedan avtalet trädde i kraft. Vad säger Vänsterpartiet om avtalet? Vilka politiska förbättringar anser Vänsterpartiet att EU:s avtal med Kuba har lett till?

Anf. 95 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! För mig är det lika viktigt med demokrati och mänskliga rättigheter på Kuba som i Ungern, Polen eller vilket annat land som helst. Demokrati och mänskliga rättigheter är en av de absolut viktigaste frågorna för Vänsterpartiet.

Anf. 96 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Trots att utvecklingen inte går åt rätt håll fortsätter Vänsterpartiet runt om i landet att arrangera möten med diktaturens lobbygrupp i Sverige, Svensk-Kubanska föreningen. Så sent som i december arrangerade Vänsterns lokalavdelning i Malmö ett event tillsammans med den föreningen. Hur ser Ilona Szatmari Waldau på detta?

Anf. 97 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Jag kan inte uttala mig om vad Vänsterpartiets olika föreningar eller systerorganisationer gör och vilka möten de arrangerar med andra. Jag skulle kunna tänka mig att man arrangerar möten där man också är kritisk. Att ha ett möte tillsammans med en organisation innebär inte att man till hundra procent sväljer den organisationens olika åsikter eller dess agenda. Jag tror att det är viktigt att man för dialoger med sina motståndare, med dem man står nära och med dem som är mitt emellan.

Anf. 98 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Ilona Szatmari Waldau för anförandet. Hon tog upp det här med klimatmålen – 55 procent, 65 procent och så vidare. Det är knappast någon hemlighet att Miljöpartiet står för att man ska gå i linje med vetenskapen, eftersom det förstås inte går att förhandla med vetenskapen och naturlagarna.

Jag vill ta fasta på någonting som Vänsterpartiet sa, nämligen att Vänsterpartiet inte kan ta ansvar för andra partiers politik. Detta ligger i kärnan av det hela. Sverige drev på för en högnivåallians och såg till att målen höjdes ordentligt. Sedan fanns det inte utrymme för en politisk överenskommelse om att gå ännu högre. Då väljer Miljöpartiet att genomföra verkstad, så att det faktiskt händer någonting med konkreta utsläpp. Det visar vi också i EU-parlamentet – vi väljer utskott som handlar om klimat och miljö, medan Vänsterpartiet inte gör det.

Min fråga till Vänsterpartiet är: Vill ni ha fina ord eller vill ni ha verkstad?

Anf. 99 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Amanda Palmstierna för frågan. För Vänsterpartiet är det otroligt viktigt med verkstad. Det är också därför vi kritiserar regeringen när den går fram med olika råd och med olika mål. Har man olika mål blir det mycket svårare att ta Sverige på allvar, och då blir Sveriges röst svagare. Jag tror att det räcker som svar.

Anf. 100 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Jag skulle säga att vi hade en tydlighet. Vi sa: minst 55 procent, men gärna i linje med vetenskapen. Det var ingen otydlighet kring det. Vi tar ansvar för att se till att man i hela EU-projektet kan ta sig framåt tillsammans, så att EU blir den första fossilfria kontinenten. Man får inte glömma att Sverige är en otroligt viktig pådrivande kraft i EU och att EU också är en viktig pådrivande kraft i världen. Man talar om Brysseleffekten.

Jag vill också lyfta fram det här med utsläppsrätterna. Där gjorde Sverige en otroligt bra insats med The Swedish Proposal, som lett till att man skrotat sammanlagt 50 gånger Sveriges klimatutsläpp. Det skulle jag säga är den största klimatinsats som Sverige gjort globalt.

Anf. 101 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Det är otvetydigt så att Sverige är drivande i miljöfrågor. Jag skulle säga att Vänsterpartiet är ett av de partier som driver på för att det ska vara så. Men när man går fram med olika mål är man inte tydlig. Statsministern säger att minst 55 procent är Sveriges linje. I ett annat sammanhang säger miljöministern att minst 60 procent med sikte på mer är vad vi vill ha. Ska man nå någonstans i EU-sammanhang måste man vara tydlig.

Vänsterpartiet är tydligt. Vi vill ha minst 70 procents minskning av utsläppen av växthusgaser till 2030. Vi hoppas innerligt att det inte är miljöministrarnas kompromiss som gäller utan att parlamentet åtminstone kommer att stå fast vid sina 60.

Anf. 102 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! I slutet av förra året presenterade EU-kommissionen ett förslag om en hälsounion. Det är bra att EU lyfter fram hälsofrågor. Men det får inte bli ännu ett nytt område där vi lämnar över beslutsmakten till EU. I beslut avseende det som ligger i den här hälsounionen, nämligen läkemedelsstrategin, måste regeringen värna svensk läkemedelsindustri, som står för en stor andel av vår exportindustri med ett värde på över 105 miljarder kronor. Allra viktigast är förstås nu att skynda på vaccindistributionen inom EU. Vi behöver komma ur denna pandemi snarast.

En annan stor utmaning som ligger framför oss att lösa gemensamt är migrationsutmaningen. Statsministern har ofta hänvisat till lösningar på EU-nivå. Under hösten kom ett förslag från EU-kommissionen, men regeringens ståndpunkt har sedan förslaget presenterades varit allmänt och vagt formulerad. Det duger inte.

Kristdemokraterna välkomnar EU:s ambitionshöjning gällande klimatet. Den gröna omställningen innebär stora möjligheter. EU måste nu visa att det går att förena minskade koldioxidutsläpp med ekonomisk tillväxt, konkurrenskraft och ökad välfärd. Även här har regeringen vacklat om oli-

ka målnivåer. Det har varit 55, 60 och 65 procent i EU-nämnden och miljö- och jordbruksutskottet.

En viktig fråga som nu diskuteras på EU-nivå är den om taxonomi och klimatinvesteringar. Vi ser risker med att vårt skogsbruk men också våra naturtillgångar som vattenkraft kommer att anses som icke hållbara. Lika så diskuteras kärnkraften i detta sammanhang. Men kärnkraften och vattenkraften står för 80 procent av Sveriges elförsörjning. Här måste regeringen agera. Tyvärr har regeringen ingen strategi och är inte proaktiv. Vi måste jaga regeringen hela tiden för att lyfta fram svenska intressen.

Fru talman! Det är ohållbart med en så passiv regering på EU-området. Nu måste det ske en förändring.

Anf. 103 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag beundrar Désirée Pethrus energiska ambition att peka på vilken passivitet regeringen visar i alla möjliga sammanhang. Jag får å min sida motbevisa det genom att säga att vi verkligen har aktivitet på gång på alla de områden som Désirée Pethrus tog upp.

Det gäller alltifrån att värna svensk läkemedelsindustri till att på högsta nivå ta upp frågan om taxonomin och vad det betyder för svensk skogsindustri och också för svensk energiindustri att vi har ett förslag som inte är acceptabelt utifrån svenska utgångspunkter.

Vi har en aktivitet här, och vi har det också på det sociala området. Man har på något sätt menat, som Désirée Pethrus tidigare hävdade, att det är toppmötet i Göteborg 2017 som skulle ha gjort det möjligt för kommissionen att lägga fram förslag.

Det är vad jag här håller i min hand som har gjort det möjligt för kommissionen att lägga fram förslag på det socialpolitiska området, alltså EU:s fördrag. Det fördraget var det en regering där också Kristdemokraterna satt med i som föreslog att riksdagen skulle ratificera.

Anf. 104 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Självklart står vi bakom fördraget. Det vi menar är att den sociala pelaren blev en utgångspunkt för att driva på för nya direktiv vi inte ville se. Jag tror nog att statsrådet kan inse att den ändå är en motor. Den är en motor nu i de nya ordförandeskapen. Det gäller till exempel Portugal. Statsrådet själv har erkänt i EU-nämnden att de kommer att driva på frågan om minimilöner.

När det gäller budgeten var det Nederländernas Mark Rutte som drev på och såg till att vi kom framåt och fick stora rabatter. När det gäller läkemedelsindustrin har vi också försökt att driva på i EU-nämnden att regeringen ska ta ställning för att det är nationell kompetens och få in det i den svenska ståndpunkten.

På det sociala området är vi för en social utveckling. Men det finns redan väldigt mycket reglerat på EU-nivå om hur man ska värna arbetstagarnas rättigheter. Det ska vi naturligtvis fortsätta med.

Anf. 105 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik:

Fru talman! Det är välbekant, jag behöver kanske inte upprepa det, att vår syn är att vi bejakar samarbetet på det sociala området. Vi tycker att det är bra att Portugal nu tar sig an detta på ett särskilt toppmöte i Porto i

maj. Det ska i huvudsak ske genom ett arbete med gemensamma mål, rekommendationer, jämförelser, goda exempel och så vidare.

Jag måste opponera mig mot att det var Mark Rutte som ordnade den svenska rabatten i förhandlingarna i somras. Jag råkar ha lite inblick i vad som hände där. Jag har också hört efteråt från dem som verkligen satt i alla förhandlingsrummen att var det någon i den så kallade frugala gruppen som fick respekt för sitt sätt att förhandla och föra talan för de mer försiktiga principerna som vi står för så var det Sveriges statsminister och inte någon annan.

Anf. 106 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Jag hoppas verkligen att det Hans Dahlgren säger stämmer och att ni driver på. Men jag kan konstatera, och vi kan se det i väldigt många av våra protokoll från EU-nämnden, att Kristdemokraterna och Moderaterna hela tiden driver på för att regeringen ska anta bättre ståndpunkter innan man åker ned till EU.

Under den här regeringstiden när ni har varit vid makten har vi kontinuerligt sett att ni är alldeles för passiva och baktunga. Det är som jag sa tidigare. När inte ens LO känner sig trygg med att Sveriges socialdemokratiska och rödgröna regering driver på för att stoppa förslaget om minmilöner är det inte konstigt att man känner sig orolig.

Anf. 107 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Kvinnors rätt att bestämma över sina egna kroppar är i dag under attack i flera EU-länder, och särskilt allvarligt är det i Polen. När EU-parlamentet nyligen kritiserade Polen, vars domstol i stort sett förbjöd alla aborter, röstade Kristdemokraterna glädjande nog ja till förordningen. Efter alla år när Kristdemokraterna röstade nej i EU-parlamentet är det verkligen välkommet.

Men en av ledamöterna menade att hon röstade ja för att resolutionen huvudsakligen handlade om hur Polens styrande parti genompolitiserar domstolen, och alltså inte om själva aborträtten. Det är en del av ett mönster. KD har riksdagsledamöter som säger att de stöder Trump på grund av abortfrågan och driver på för att vårdpersonal ska få vägra att utföra aborter. Det är ett sätt att inskränka aborträtten. Det är mot bakgrund av det man måste se KD:s agerande.

Min fråga till Désirée Pethrus är: Vad är egentligen Kristdemokraternas linje i EU gällande aborträtten?

Anf. 108 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, och för erkännandet att Kristdemokraterna har fattat många bra beslut när det gäller abortfrågan! Själv är jag vice ordförande i riksdagens SRHR-nätverk där vi driver på frågan och också ibland skickar brev till länder som är på väg att anta dålig lagstiftning. Det tyckte vi framför allt när det gällde Polens abortlagstiftning.

Det betyder inte att vi vill se att EU ska fatta beslut om abortfrågan. Det är samma som med hälsofrågorna som jag var inne på tidigare. Vad är nationell kompetens, och vad är EU-kompetens? Där är vi väldigt tydliga med att det inte är EU-kompetens utan nationell kompetens.

Däremot ska vi naturligtvis driva på, försöka påverka och ha frågan om jämställdhet på dagordningen inom EU; rätten till lagliga och säkra aborter är någonting som vi står för i det internationella samarbetet och har stått för i alliansregeringen. Där känner jag ingen oro.

Prot. 2020/21:67

20 januari

EU-politisk debatt

Anf. 109 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Tack för svaret! Det är bra att Kristdemokraterna vill driva på för rätten till lagliga och säkra aborter. Mitt eget parti har till exempel samlat in pengar till organisationer som arbetar för polska kvinnors rätt till abort.

I den resolution som KD röstade ja till slås det fast att abortförbudet kan leda till en ökning av antalet olagliga och osäkra aborter samt abortturism med tillgång endast för vissa. Det innebär att kvinnors hälsa och rättigheter undergrävs och deras liv äventyras. Det blir också en kostnadsfråga och en klassfråga med abort.

Det jag undrar är: Är Kristdemokraterna berett att stödja de organisationer som kämpar för detta i Polen? Eller kan ni tänka er att göra det lättare för polska kvinnor att göra abort i Sverige, till exempel genom att stödja Vänsterpartiets motion om att utländska kvinnor ska få göra abort i Sverige till subventionerat pris?

Anf. 110 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Jag kommer ihåg att när Göran Hägglund var socialminister stod han upp för att det skulle kunna vara så att polska kvinnor kom till Sverige och gjorde aborter. Nu har det inte varit så aktuellt. Men i vissa fall när utländska kvinnor kommer till Sverige ska de ha rätt att kunna få abort om det inte går att sköta i det egna hemlandet.

Jag tycker nog att Kristdemokraterna har varit öppna för det. Det är viktigt. Jag spelade häromdagen för SRHR-nätverket i Europa in en video till Joe Biden. Vi välkomnar och hoppas att USA nu ändrar sin politik när det gäller att kunna ge stöd till mödrahälsovård, säkra och lagliga aborter och också för att verkligen kunna förebygga aborter. Det är det viktigaste arbetet som vi förstås vill jobba för.

Anf. 111 AMANDA PALMSTIERNAN (MP) replik:

Fru talman! Tack för anförandet, Désirée Pethrus! Jag vill föga förvånande ställa en fråga till Désirée Pethrus om klimat.

I ert Europapolitiska program står det att klimatfrågan är en helt avgörande fråga för mänsklighetens framtid och att det är viktigt med det internationella perspektivet. Där är vi överens.

I år kommer EU-kommissionen att lägga fram ett förslag om klimatavgifter. Syftet är att jämna ut spelplanen så att länder utanför EU inte ska kunna konkurrera genom att sabba för miljön och jobba dåligt med klimatet.

Då borde Kristdemokraterna välkomna detta och jubla, kan man tycka. Det gäller ur både ett klimatperspektiv och ett internationellt perspektiv. Men här har jag hört Kristdemokraterna flera gånger säga att de inte vill se detta.

Därför undrar jag: Vill ni på allvar ta ansvar för klimatet eller inte?

Anf. 112 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Det är lite svårt, för Amanda Palmstierna tar upp väldigt många frågor som har behandlats på EU-nivå men som kanske inte har varit så aktuella i vårt riksdagsarbete.

Vi ser klimatfrågan som väldigt viktig. Vi står upp för det vi kallar för förvaltningsstanken: Vi har fått en jord att förvalta, och det är oerhört viktigt att vi ser till att kommande generationer har en god levnadsmiljö. Därför är klimatfrågan väldigt viktig för oss.

När det sedan gäller hur just den här frågan om avgifterna exakt kommer att landa är ju vi negativa till skatter och avgifter på EU-nivå, som Miljöpartiet säkerligen känner till. Därför kan jag inte svara exakt på hur vi landar i denna fråga.

Anf. 113 AMANDA PALMSTIERNAN (MP) replik:

Fru talman! Anledningen till att jag tar upp frågan nu är att den fanns med i den budgetförhandling som landades i somras. Den fanns med i överenskommelsen och skrivningarna där. Alla partier som finns i det här rummet var ju väldigt engagerade i detta i somras, så vi har nog egentligen diskuterat igenom det här och tittat på saken ordentligt.

Jag skulle vilja säga att det är viktigt att inte stänga dörren för förslaget om klimatavgifter. Vår expertmyndighet Kommerskollegium har tittat på detta och analyserat det och sett att det här går att göra i enlighet med WTO:s regelverk.

Det är viktigt att få en jämn spelplan för att driva på industrin. Till och med Joe Biden tittar på liknande förslag, så jag skulle vilja säga att det är en viktig väg framåt.

Anf. 114 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Då förstår jag kanske lite mer. Det är alltså det som egentligen brukar kallas för klimattullar – att andra som kommer med varor till EU ska ha likvärdiga villkor och att vi inte ska kunna slå ut varandra genom att ha lägre eller högre miljökrav.

Vi ställer oss nog positiva till att titta på de mer konkreta förslag som jag antar att kommissionen ska komma tillbaka med. Men det är oerhört viktigt att vi försöker få konkurrensneutralitet på större områden än bara inom EU, så att inte andra länder tar över marknader från EU. Det känns därför som att ett WTO-regelverk vore det absolut bästa för att kunna få ett mer enhetligt regelverk på området.

Vi vill helst se att de flesta åtgärder när det gäller just skatter och avgifter inte bara hamnar på EU-nivå utan också på internationell nivå, så jag ser att vi kanske kommer att kunna ställa oss positiva till frågan.

Anf. 115 TINA ACKETOFT (L):

Fru talman! Vi har varit många här i dag som har talat om de stora utmaningar som EU och Sverige står inför och om vilka möjligheter vi ser med ett samarbete. Diskussionen är väldigt välkommen.

Det pratas mycket om att ta på sig den gula ledartröjan. Men Liberalerna vill fortfarande se ett europeiskt FBI för att stoppa gränsöverskridande brottslighet, en europeisk koldioxidskatt för att minska utsläppen, en skarp rättsstatsmekanism som automatiskt kopplar pengar till respekt för rättsstaten och en gemensam inre marknad för digitala tjänster i EU. Libe-

ralerna vill skapa konkurrenskraft genom att se till att kvinnor får möjlighet att arbeta på samma villkor som män i EU. Liberalerna vill se ett solidariskt EU.

I några av frågorna har vi numera flera partier med oss, och det är mycket glädjande. Vi har ett program som är fullt av fler konkreta förslag än dessa på hur vi vill göra EU bättre för framtiden som vi gärna diskuterar vidare.

Vi behöver hjälpas åt att agera starkt och inte bara tala vackert för Europas och Sveriges bästa. Vi behöver bygga allianser med likasinnade länder. Vi behöver ha tätare kontakt med Europaparlamentet. Vi behöver opinionsbilda för vår sak i Europa. Vi behöver bli proaktiva.

Jag är en varm anhängare av tanken att EU faktiskt kan bli bättre än summan av sina medlemsstater. Det är på tiden att vi nu kraftsamlar för att tillsammans vara med och forma den union som vi är en del av. Till skillnad från Vänsterpartiet tror Liberalerna inte att vi når bäst resultat genom att vara kritiska. Vi tror att vi når bäst resultat genom att arbeta proaktivt tillsammans för ett bättre Sverige och EU.

Anf. 116 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Jag vill ta upp EU:s handelspolitik. Det är många partier i Sveriges riksdag som är ivriga frihandelsvänner.

Jag vill poängtera att det är väldigt viktigt att EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik reformeras för att gå i linje med Parisavtalet, också för att respektera mänskliga rättigheter. Här har vi saker att arbeta med. EU-kommissionen lägger nu fram flera progressiva förslag på området och tar på allvar ansvar för en grön och mänsklig riktning.

Ett viktigt förslag är det som jag tog upp i min tidigare replik till Kristdemokraterna om klimatavgifter, alltså att se till att man för varor som importerats från till exempel Kina får betala samma kostnad för koldioxidutsläpp som EU:s företag. Det ska inte gå att konkurrera genom att sabba för klimatet. De länder som gör minst för klimatet ska inte ha fördelar av det, utan vi måste ha en jämn spelplan.

Det andra förslaget från kommissionen som jag vill ta upp är det som jag tidigare tog upp om en due diligence-lagstiftning. Kommissionen tycker alltså att det ska bli lag på att EU-företag ska följa FN:s principer om mänskliga rättigheter och ta hänsyn till miljön inom hela sin leverantörskedja.

Anledningen till att kommissionen lägger fram förslaget är att det på vissa platser fortfarande i dag förekommer barnarbete, regnskogsskövling, tvångsflyttningar av urfolk, föroreningar och löner som man inte kan överleva på i produktionen. Och det har tyvärr blivit än värre nu i coronatider.

En majoritet av företagen i EU är positiva till denna lag, många svenska företag har ställt sig bakom den och civilsamhället driver en aktiv kampanj. Därför vill jag ta möjligheten att tydligt lyfta denna viktiga fråga.

Det är viktigt att Sverige driver på för klimatavgifter och för en företagslag om mänskliga rättigheter och miljö. Sverige behövs i EU, och EU behövs i världen.

Anf. 117 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Fru talman! Jag tänkte återkomma till klimatkrisen, som är ett av de största problem vi har just nu – ett av flera, får man tyvärr säga. Tyvärr har vi en regering som inte har drivit en tillräckligt klimatsmart politik, utan vi har sett att Sveriges utsläpp inte har minskat i den takt som behövs.

EU har höjt sin ambitionsnivå, vilket är bra. Sverige ska vara drivande i detta; det har jag sagt flera gånger.

Men för att återkoppla till Ilona Szatmari Waldau har det i den här kammaren märkts att Sveriges regering inte har varit tydlig. Det har den inte heller varit när det gäller sociala frågor, som vi har varit inne på flera gånger – för att uttrycka sig milt.

Här i kammaren är alla numera bekanta med ordet sifferbingo. Det finns andra ord: förvirrande, två olika linjer samtidigt eller rent av hyckleri.

Jag vill därför fråga Amanda Palmstierna om hon stöder regeringens och Miljöpartiets linje att utsläppen ska minska med minst 55 procent till 2030. Det har varit lite oklart. Är det 55, 60 eller 65 procent?

Anf. 118 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Tack, Jessika Roswall, för frågan! Jag skulle vilja säga att det inte har varit otydligt, utan vi har hela tiden sagt minst 55 procent med sikte på 65 procent.

Miljöpartiet har också i EU-parlamentet drivit att detta behöver gå i linje med vetenskapen. Även statsministern har gjort uttalanden i medierna om att det verkligen behöver skärpas.

När allianspartier lanserar begreppet sifferbingo och så vidare undergräver det bara förtroendet för politiken. Vi från regeringen tar ansvar för vår politik: minst 55 procent med sikte på 65 procent. Det är ingen oklarhet där.

Anf. 119 JESSIKA ROSWALL (M) replik:

Fru talman! Här är faktiskt vi och Vänsterpartiet helt överens. Det är de här olika budskapen som har givit en oklarhet och en otydlighet. Det är det som är förvirrande.

Europiska rådet har nått en överenskommelse om ett mål om 55 procent, och det är som sagt bra och en stor och kraftig ambitionshöjning. Problemet för Miljöpartiet och regeringen är att man inte förstår att när nu till exempel Polen har anslutit sig till de 55 procenten och ska göra en omställning handlar det om kärnkraft.

Det var ett medskick jag hade tidigare till Amanda Palmstierna och som jag också tog upp i mitt anförande: Ska vi komma bort från beroendet av kolkraft och rysk gas och minska våra utsläpp är kärnkraften en del av detta. Jag vill därför fråga Miljöpartiet om man ser det här och om kärnkraft helt enkelt kan vara en lösning för omställningen i klimatet.

Anf. 120 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Jessika Roswall!

När det gäller kärnkraft måste jag säga att det är fascinerande att se hur otroligt mycket energi partierna lägger på detta i EU-sammanhang. Jag kan förstå att det är en fråga man lägger tid på i den nationella politiken, men i EU-sammanhang är det ju en nationell kompetens och egentligen en

randfråga, så att säga. Det är teknikneutralitet som ska gälla, och den nationella kompetensen gäller.

Detta tycker jag är ett sätt för Moderaterna att driva en nationell inrikesfråga i EU-debatten. Och nej, vi anser inte att kärnkraft behövs nationellt.

Prot. 2020/21:67
20 januari

EU-politisk debatt

Anf. 121 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Sverige kommer att ansöka om medel ur EU:s återhämtningsfond. Ungefär 30 procent ska öronmärkas för klimat och miljö, ännu mer om man räknar in andra fonder. Det jag undrar är om Sverige kommer att öronmärka pengar för nya klimatsatsningar eller om regeringen kommer att använda detta för redan in-tecknade budgetposter som exempelvis omställningsstöd. Åtminstone var det detta finansministern utvecklade i EU-nämnden senast.

Min fråga är också hur regeringspartierna tänker uppnå EU:s mål om att återhämtningsinstrumentet ska leda till att EU efter covid-19 blir mer miljövänligt, digitalt och resilient och bättre anpassat till nuvarande och kommande utmaningar.

Anf. 122 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Ilona Szatmari Waldau!

Det är inte 30 procent utan nu 37 procent som ska öronmärkas. De pengarna ska användas för att helt enkelt sänka utsläppen konkret i atmosfären. Det blir olika projekt och investeringar. Här har ju Sverige en lång historia och tradition av att jobba på ett framsynt vis med innovationer och leda utvecklingen framåt. Ett exempel är Hybrit, stål utan kol, som har blivit tongivande i EU och är någonting som kommer upp i många sammanhang.

Vi kommer att fortsätta att jobba på och driva på för det. Det här med en grön återhämtning efter corona är otroligt viktigt.

Anf. 123 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Amanda Palmstierna! Det stämmer precis att det är 37 procent.

Jag är nöjd med Amanda Palmstiernas svar, men jag är också orolig för att denna bild kanske inte riktigt delas av regeringen. Jag vill återigen påpeka att finansministern när hon senast var i EU-nämnden bara pratade om att söka pengar för det som vi redan har gjort – olika fonder, utbetalningar, förändringar och extrabudgetar. Vi har fortfarande inte sett någonting som går till klimatet.

För Vänsterpartiet är det väldigt viktigt att vi nu använder krisen, om man kan uttrycka det så, till att bli mer klimatvänliga. Jag delar som sagt den bilden med Amanda Palmstierna, och det är jag glad över. Frågan är om jag delar den med regeringen.

Anf. 124 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Det är nog min uppfattning att detta också är regeringens linje. Vi har till exempel Just Transition Fund, som inte bara kommer andra länder i EU till del utan också Sverige. Där har det fattats ett beslut, men i

och med att det dröjde innan budgeten var helt klar har de pengarna inte kunnat landa än, så att säga. De kommer framöver.

Där finns det diskussioner med många län och regioner runt om i Sverige. Tillväxtverket jobbar med att bereda ett uppdrag. Olika regioner har också uppvakttat riksdagen om att just deras region ska få ställa om till olika former av industrier som vill minska sina utsläpp.

Jag vill också lyfta fram detta med climate tracking. Det är någonting som Miljöpartiet har drivit genom hela EU-debatten. Det betyder att man ska kunna bevisa att pengarna verkligen går till klimatåtgärder. Där har det nu kommit ett väldigt mycket skarpare regelverk på plats, och det är vi väldigt nöjda med. På så sätt blir det klimatpengar på riktigt i hela EU.

Anf. 125 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Frågan om taxonomi, som handlar om hållbara investeringar, har varit uppe några gånger i utskottet och i EU-nämnden. Vi kan konstatera att EU-kommissionens förslag hotar svensk kärnkraft men också svensk vattenkraft, som man inte anser som en hållbar investering. Hur ser Miljöpartiet på att även inkludera svensk vattenkraft?

Anf. 126 AMANDA PALMSTIERNAN (MP) replik:

Fru talman! Nu måste jag säga att jag i denna fråga inte är superinsatt i alla detaljer. Jag ska svara så gott jag kan. Det jag kan säga är att Sverige stöder syftet med taxonomin: att ställa om till ett hållbart samhälle och minska klimatutsläppen. Taxonomin har dock brister, och det är någonting som Sverige har påtalat. Statsministern har gjort det, och det har också påtalats på olika ministermöten. Nu har också ett remissvar skickats in till EU-kommissionen, vilket jag tror även finns på regeringens hemsida.

Det huvudsakliga här är att taxonomin ska gå i en hållbar riktning och inte motverka hållbarhet. Det är otroligt viktigt. Här har regeringen haft breda remissrundor med olika organisationer och aktörer. Den har lyssnat på partier och driver en aktiv linje.

Anf. 127 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Vi får väl hoppas på regeringen. Vi försöker i alla fall driva på för att vi ska kunna bevara och säkra vår svenska energiförsörjning och för att investeringsfrågan ska lösa sig. Jag hoppas att Miljöpartiet också kan ansluta sig till att det bör ingå i det som kallas för taxonomi.

Jag har en annan fråga som berör en tidigare diskussion här med Moderaterna och Miljöpartiet. Det handlar om mänskliga rättigheter i företag och utveckling. Vi hade frågan uppe i arbetsmarknadsutskottet, och då handlade det, som vi uppfattade det, om att man även skulle gå in på bolagsordning. Efteråt fick vi en förklaring från departementet om att regeringen är för det som kallas due diligence men inte för att reglera bolagsordningen. Det är också det som oftast är svaret från företagen på EU-nivå.

Min fråga är: Hur ser Miljöpartiet här i riksdagen på att det här blir en uppdelning från regeringens sida?

Anf. 128 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja säga att det är vettigt att hålla isär dessa båda. Vi har ännu inte landat analysen av vad bolagsordningsdelen egentligen innebär. Där är det inte riktigt klart.

Vi anser att det är väldigt viktigt att gå fram med due diligence på en gång, och vad gäller den andra biten behöver analyser göras. Det är fortfarande oklart. Det skiljer sig också väldigt mycket från hur det ser ut i Sverige i dag. Därför behöver man titta på det ordentligt.

Jag skulle vilja säga: Gå fram med due diligence, men vad gäller det andra behövs det analyser innan vi kan svara på frågan.

Den EU-politiska debatten var härmed avslutad.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält Ludvig Aspling som suppleant i utrikesutskottet och Mats Nordberg som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

suppleant i utrikesutskottet

Ludvig Aspling (SD)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Mats Nordberg (SD)

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:301

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:301 Konsekvensanalyser i utlänningspolitiken av Jonas Andersson i Skellefteå (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 4 februari.

Stockholm den 18 januari 2021

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Prot. 2020/21:67
20 januari

Interpellation 2020/21:304

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:304 Ordningen i svenska domstolssalar
av Borian Åberg (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 4 februari.

Stockholm den 19 januari 2021

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:308

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:308 Covid-19-smitta på våra tunga anstalter
av Lotta Olsson (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 5 februari.

Stockholm den 18 januari 2021

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:309

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:309 Efterkontroll i utlandet av krigsmateriel
av Björn Söder (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 5 februari.

Stockholm den 18 januari 2021

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:310 Åtgärder för arbetsmiljön inom vård- och omsorgssektorn

av Saila Quicklund (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 4 februari 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 januari 2021

Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark (S)

Enligt uppdrag

Charlotte Kugelberg

Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2020/21:81 till trafikutskottet

2020/21:83 till finansutskottet

Motioner

2020/21:3807 och 3811 till socialutskottet

2020/21:3806, 3822 och 3829 till socialutskottet

2020/21:3808, 3821 och 3825 till finansutskottet

2020/21:3809 och 3826 till skatteutskottet

2020/21:3818, 3823, 3827 och 3831 till justitieutskottet

2020/21:3819 till utbildningsutskottet

2020/21:3812, 3817, 3824, 3828 och 3830 till justitieutskottet

2020/21:3815 till försvarsutskottet

§ 5 Yttrandefrihet

Yttrandefrihet

Utrikesutskottets betänkande 2020/21:UU7

Yttrandefrihet

föredrogs.

Anf. 129 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi utrikesutskottets betänkande om yttrandefrihet. Det är en ytterst angelägen fråga så här i coronatider. Vi ser att allt fler länder har valt att på olika sätt stänga ned sina verksamheter. Vi har sett befogade nedstängningar i syfte att rädda liv och hälsa, men vi har också sett obefogade sådana, främst i totalitära stater där man sett sin möjlighet att ytterligare begränsa människors frihet.

När vi nu, tack vare vaccin, förhoppningsvis har börjat se början på slutet av pandemin är det oerhört viktigt att vi noggrant följer dessa frågor. Yttrandefriheten är en fundamental mänsklig rättighet som vi inte kan

kompromissa bort, ej heller under eller efter kristider. Yttrandefriheten är ett av fundamenten för att demokrati över huvud taget ska kunna fungera och för att olika individer fullt ut ska kunna delta i ett fritt samhälle som fria medborgare.

Fru talman! De senaste dagarna har vi blivit alldeles särskilt påmind om vikten av dessa frågor. Jag talar naturligtvis om vad som hänt den ryske oppositionspolitikern Aleksej Navalnyj – mannen som med all sannolikhet utsattes för ett mordförsök av Putins ryska säkerhetstjänst FSB men som mirakulöst nog kunde räddas efter att planet han befann sig på nödlandat och att han senare kunde få vård på ett tyskt sjukhus.

I förrgår reste den obeskrivligt modige Navalnyj tillbaka till Ryssland efter en längre tids rehabilitering. Detta gjorde han trots vetskapen om risken att möta Putins lakejer än en gång med allt som det innebär. Han åkte dit för att han tror på det han kämpar för, och det gjorde han efter att själv ha lyckats avslöja de agenter som försökt mörda honom.

Inte helt oväntat väntade poliser på flygplatsen i Moskva när han landade, och han fördes snabbt iväg till fängelset Matrosskaya Tishina – ni får ursäkt mitt uttal. Han anklagas, likt så många andra oppositionella i Ryssland, av myndigheterna för brott som han med största sannolikhet inte har begått.

I sammanhanget kan det vara värt att nämna att det är samma fängelse som visselblåsaren Sergej Magnitskij mördades i 2009. Och visst finns där ytterligare en likhet. Navalnyj kan utgöra ett rejält hot inför det parlamentsval som ska hållas i Ryssland i höst då han har lyckats nå unga väljare genom virala videor där han också har avslöjat korruption bland eliten. Han har mer än 2 miljoner följare på Twitter. Navalnyj är, enligt Magnitskijs tidigare medarbetare Bill Browder, Putins värsta mardröm. Det är alltså inte särskilt konstigt att Putin vill bli av med honom.

Låt oss tillsammans hedra den modige Navalnyj. Hans spektakulära och självupppoffrande kamp för demokrati och yttrandefrihet måste fortsätta oavsett om han är fängslad eller inte.

Fru talman! Det är till följd av historier som den om Navalnyj som vi sverigedemokrater återkommande har lyft fram vikten av att utöka arbetet för att skydda oppositionspolitikere och journalister som far illa i Ryssland. Så även i dag. Utvecklingen i Ryssland har sedan Putins tillträde som beaktant gått i en demokratiskt mycket negativ och auktoritär riktning.

Landet kan närmast beskrivas som en diktatur i dag, då man använder sig av verktyg som lagstiftning, propaganda och politiskt inflytande över rättsapparaten i syfte att begränsa, skrämja eller stoppa den politiska oppositionen – i värsta fall använder man sig även av stats sanktionerade mord, som vi nu har sett försök till.

Enbart möjligheten att välja olika politiska partier i ett val gör inte att det är vare sig rättvist eller fullt ut demokratiskt. Situationen för oliktänkande och regimkritiker är och har länge varit mycket besvärlig i Ryssland, milt uttryckt.

Fru talman! Frågan jag nu tänkte ta upp rör egentligen inte det här betänkandet, men det är ändå relevant att lyfta frågan denna dag, inte minst mot bakgrund av vilket fängelse som Navalnyj nu har förts till.

Jag förstår inte att vi inte kan enas i denna kammare om införandet av nationella Magnitskijsanktioner i Sverige. Det bör finnas en majoritet som är positiv till detta, och det börjar bli tröttsamt med bortförklaringar om att

vi inte har det när frågan om riktade, nationella sanktioner lyfts. Det är bara att införa. Varför invänta det tröga maskineriet i EU? Det är naturligtvis glädjande om vi kan försöka få till stånd EU-gemensamma sanktioner, men det räcker inte och det går för långsamt.

Låt oss återgå till det här betänkandet. Huvuddelen handlar om den oberoende undersökningskommission som ska utvärdera regeringens agerande för att få de fängslade svenska medborgarna Dawit Isaak och Gui Minhai frisläppta. Det är minst sagt angelägna frågor, och det är mycket positivt att ett enat utskott kan stå här i dag och rikta detta tillkännagivande till regeringen.

Det är hög tid att sammanställa de olika insatser som har gjorts för dessa svenskar för att på ett prestigelöst sätt få en komplett analys av vad som har gjorts, vad som kunde ha gjorts annorlunda och vad som inte har gjorts i dessa fall. Vi måste helt enkelt säkerställa att hanteringen varit korrekt och, av de erfarenheter som finns, förstå hur den här typen av fall kan hanteras i framtiden. Sorgligt nog lär sådant här ske även då.

Fru talman! Med det sagt skulle jag vilja yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i betänkandet, reservation 1.

Anf. 130 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Många gånger genom historien har försök gjorts av vapnets makt att kuva ordets makt. Men människors idéer och tankar är alltid i längden starkare än vapnet.

Yttrandefriheten är ständigt under hot, såväl i Sverige som i världen i stort. Förra året valde utrikesutskottet att bryta ut delen om yttrandefrihet ur vårt betänkande om mänskliga rättigheter för att återkomma till frågan och till tillkännagivandet som i dag sker om en kommission om den tysta diplomatin.

Allting började på nyårsdagen förra året, långt innan coronapandemin helt dominerade den politiska debatten. I en intervju uttryckte moderatledaren Ulf Kristersson att han tyckte att det skulle tillsättas en undersökningskommission kring vad som hade gjorts i fallet med bokförläggaren Gui Minhai. Jag stötte några dagar senare ihop med Ulf Kristersson. Vi växlade några ord, och jag berömde honom för det goda förslaget.

En tid gick men inget skarpt moderatförslag om kommissionen presenterades. Så när det var dags för riksdagens utrikespolitiska debatt i februari sa jag i ett replikskifte med Moderaterna att Vänsterpartiet stödde förslaget och undrade när Moderaterna tänkte lägga fram det. Plötsligt blev det fart i det moderata maskineriet, och redan nästa dag lade Moderaterna ett så kallat utskottsinitiativ på utrikesutskottets bord.

Några veckor senare hade coronapandemin slagit till med full kraft mot Sverige. Ett omfattande konsulärt arbete inleddes på Utrikesdepartementet för att få hem alla tusentals svenskar som befann sig runt om världen samtidigt som reserestriktioner infördes världen över. Att i detta läge extra belasta UD:s konsulära avdelning med frågeställningar om två av deras svåraste fall kändes såklart orimligt. Utrikesutskottet valde att slå av på takten och låta frågan om en kommission vila till hösten.

Samtidigt pågick ändå samtalen mellan partierna, och fler och fler partier lyfte fram att de tyckte att det var en god idé. Kristdemokraten Adak-tusson tryckte på för att Dawit Isaaks fall också skulle vara en del av kommissionens arbete, bland annat i en replik i Aftonbladet i augusti just när

jag och moderaten Wallmark hade skrivit om behovet av en oberoende kommission för Gui Minhais fall.

Tidigare år hade tankar på att undersöka även Dawit Isaaks fall lyfts fram i motioner av såväl Vänsterpartiet och Kristdemokraterna som av en grupp ledamöter i riksdagen i en flerpartimotion som avvisats av utrikesutskottet.

Det är ett resultat av den goda dialogen mellan partierna att vi i dag står med ett enigt tillkännagivande från riksdagens partier till regeringen om att tillsätta en oberoende undersökningskommission för att utreda den tysta diplomatin, framför allt med fokus på fallen Dawit Isaak och Gui Minhai.

Utskottet skriver i betänkandet: "Kommissionen ska ges tillgång till all information, inklusive sekretessbelagd information, och även aktivt söka information från anhöriga, tjänstemän och andra personer som har varit involverade i dessa konsulärarenden. Kommissionen ska redovisa sina slutsatser senast den 31 mars 2022."

Det är ett viktigt beslut vi fattar i dag. Den tysta diplomatins stora fördel är just att den är tyst, men tyst betyder också att en oberoende granskning av vad som görs inte sker. Det är något som civilsamhällesorganisationer, som Reportrar utan gränser, har påtalat.

I och med dagens beslut lämnar riksdagen över pennan till regeringen. Nu är det regeringens ansvar att i dialog med riksdagens partier tillsätta en kommission och formulera direktiv för dess arbete under det kommande året. Det är ett tungt och viktigt ansvar som behöver tas av regeringen för att trovärdighet ska råda.

Jag ska då kort tala om de två fallen.

När hela världens blickar var riktade mot USA efter attacken den 11 september passade Eritreas diktator på att gripa en grupp ledande politiker som ville föra landet i en demokratisk riktning. En som också greps var journalisten och författaren Dawit Isaak, som i sin nystartade tidning hade publicerat politikernas upprop. Dawit hade tidigare flytt och blivit medborgare i Sverige, men han hade nu återvänt till Eritrea för att bidra till en positiv utveckling i landet, där de politiska vindarna hade vänt. Gripandena innebar att den demokratiska utvecklingen avbröts, och Eritrea är i dag en diktatur där den tidigare gerillaledaren Isaias Afwerki alltid har sista ordet i alla sammanhang.

Efter massakern på Himmelska fridens torg 1989 blev Gui Minhai svensk medborgare. Han jobbade med lite olika saker och projekt men blev till slut bokförläggare och författare. Han startade ett bokförlag med bas i Hongkong. Där fanns en marknad för politisk satir och realistisk fiction om de kinesiska politiska ledarnas lyxliv, med texter som var förbjudna på andra sidan sundet i Kina. Genom Hongkongs dåvarande självstyre och demokratiska rättigheter, som yttrandefrihet, kunde Gui Minhais förlag växa och öka sin försäljning, framför allt till kinesiska turister.

Men så krympte demokratin. Paraplyrevolutionen slogs ned brutalt, och de som stod upp för det fria ordet förföljdes alltmer. Gui Minhai fick den kinesiska regimen fatt i genom att i oktober 2015 kidnappa honom i hans semesterbostad i Thailand, föra ut honom ur landet och flyga honom till Kina. Där har han sedan åtalats i skenrättegång och frisläppts för att sedan gripas, dömas och fängslas på nytt.

Mycket mer kan sägas om de båda fallen. En hel del har tidigare dokumenterats i böcker, artiklar och reportage. Men aldrig tidigare har arbetet

med den tysta diplomatin för Dawit Isaak och Gui Minhai granskats. Det ska nu äntligen ske.

Avslutningsvis ska jag säga några ord om Vänsterpartiets reservation i dagens betänkande.

Fria medier är en förutsättning för ett demokratiskt samtal där både den politiska och den ekonomiska makten granskas på sakliga grunder. Hot mot journalister och inskränkt pressfrihet är en del av det krympande demokratiska utrymmet och civilsamhällets begränsade utrymme. Jag ser med oro på den utveckling som sker runt om i världen och anser att den kräver ett tydligt agerande från Sveriges sida. Sverige måste, både som enskilt land och som medlem i EU och FN, verka för att pressfrihet och fria mediers handlingsfrihet värnas runt om i världen.

I Ryssland har en ny lagstiftning införts för att ge ryska myndigheter större möjlighet att hindra tillgången till ett fritt internet för dem som bor i Ryssland. Sverige måste därför, både som enskilt land och som medlem i EU och FN, verka för att stärka friheten på internet i Ryssland.

I eritreanska fångelser sitter inte bara Dawit Isaak. Där sitter hundratals samvetsfångar, journalister och före detta politiker utan att åtal har väckts mot dem. De har inte möjlighet att träffa advokater eller sina anhöriga. Sverige måste därför stå upp, som enskilt land och som medlem i FN och EU, och verka för att alla politiska fångar i Eritrea frigges, inte bara Dawit Isaak.

I oktober förra året försökte jag och ett antal vänsterpartister besöka Selahattin Demirtas, som är en av företrädarna för det prokurdiska partiet HDP i Turkiet. I målet Selahattin Demirtas mot Turkiet vid Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter har Turkiet dömts för bland annat överträdelse av rätten att utan dröjsmål ställas inför domare. I många delar har regeringen agerat bra och kraftfullt, men Sverige måste fortsätta med kraft agera för att få Selahattin Demirtas och andra politiska fångar i Turkiet frisläppta.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 131 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Yttrandefriheten är vår civilisations största erövring. Det finns nog ingenting annat i vår historia sedan upplysningen på 1700-talet och framåt som har påverkat våra samhällen mer än just yttrandefriheten.

Den är en förutsättning för vår demokrati. Den är en förutsättning för fri forskning, för vår utveckling i vid mening och för kapitalism och marknadsekonomi. Den är en förutsättning för att människor ska kunna tänka kritiskt och inte bli lurade och manipulerade. Den är självklart också en förutsättning för fred. Det är omöjligt att lösa klimatfrågan utan yttrandefrihet och utan att människor kan kritisera, granska, informera och så vidare.

Sedan har yttrandefriheten givetvis en gräns. Man får inte hota. Man får inte trakassera och så vidare. Givetvis finns det en gräns i en rättsstat. Men yttrandefriheten som princip – att man har rätt att yttra sin åsikt, rätt att säga emot och rätt att replikera – är ett grundläggande fundament. Ett demokratiskt och modernt samhälle kan inte existera utan yttrandefrihet.

Detta gör också att yttrandefriheten är det största hotet mot förtryck. Därför hatar diktaturer yttrandefrihet. De gör allt i sin makt för att begränsa det fria ordet. De manipulerar. De fängslar kritiker. De inför drakoniska

lagar mot civilsamhället. De stänger tidningar. Det har nämnts exempel tidigare i debatten här, inte minst vad Navalnyj i Ryssland har blivit utsatt för och så vidare.

Listan över hur diktaturer agerar kan göras lång. Listan kan också göras väldigt lång över i vilka länder som yttrandefriheten förtrumpas – Iran, Kina, Ryssland, Turkiet, Kuba, Belarus, Eritrea och många andra länder. Även i Europeiska unionen ser vi dessa tendenser i vissa medlemsstater, exempelvis Ungern, där man försöker rensa ut människor som är kritiska i statsbyråkratin, i rättsväsendet och så vidare. Och vi har under fyra års tid sett ständiga verbala attacker mot fria medier från Donald Trump.

Därför är det viktigt, fru talman, att vi i Sverige, som är ett fritt och demokratiskt land som står upp för yttrandefrihet, har en tydlig profil i till exempel vårt utvecklingssamarbete för att stärka dem som jobbar för yttrandefrihet. Det är viktigt att vi visar ett stöd för oppositionspolitiker som på olika sätt blir trakasserade, stigmatiserade och förtryckta. Det är viktigt att vi verkar för att man ska kunna använda våra tekniska landvinningar på olika sätt. De kan göra det möjligt att bygga plattformar och ge möjligheter för aktivister och dissidenter i ofria stater att ta sig förbi olika typer av brandväggar och kommunicera på ett sätt som inte går att övervaka och så vidare.

Detta betänkande tar i vid mening upp flera av dessa aspekter.

Det finns ytterligare en del i detta betänkande. Den rör en oberoende undersökningskommission om fallen Dawit Isaak och Gui Minhai. Jag tycker att Håkan Svenneling i sitt anförande förtjänstfullt beskrev deras situation och hur det gick till när de blev gripna. I Gui Minhais fall var det i praktiken fråga om en kidnappning i ett annat land.

Det är väldigt positivt i en sådan här fråga att utrikesutskottet är enigt. Det är positivt att man kan enas om att en oberoende undersökningskommission ska få ett år på sig och också få tillgång till sekretessstämplat material och annat för att kunna få en bra och korrekt bild av hur regeringen har agerat i dessa fall – detta även för att vi ska kunna dra lärdomar inför framtiden.

Fru talman! Jag vill gärna läsa upp två stycken ur utrikesutskottets ställningstagandetext. Liberalerna står självklart bakom detta.

”När det gäller regeringens agerande för att uppnå frigivning av Gui Minhai och Dawit Isaak ser utskottet behov av att regeringen tar initiativ till en oberoende utvärdering som är fristående från regeringen och som görs av personer som självständigt kan utvärdera regeringens och berörda myndigheters arbete i detta avseende. En sådan utvärdering av en oberoende undersökningskommission kan vara av nytta för att identifiera behov av att genomföra förändringar i något avseende och, om sådana behov identifieras, ge förslag till åtgärder.”

Några stycken längre ned står det: ”Kommissionen ska ges tillgång till all information, inklusive sekretessbelagd information, och även aktivt söka information från anhöriga, tjänstemän och andra personer som har varit involverade i dessa konsularärenden.”

Nu är det upp till regeringen att också hantera och följa upp detta beslut i riksdagen på ett gott sätt så att vi får alla kort på bordet, får klarhet i agerandet och kan se huruvida det finns argument för att möjligen även ändra på saker och ting i vårt agerande. Det här får självklart inte ske på

ett sådant sätt att det på något vis äventyrar det kontinuerliga arbetet för att få svenska medborgare som är fängslade utomlands frigivna.

Jag vill avslutningsvis, fru talman, yrka bifall till Liberalernas reservation 3.

Prot. 2020/21:67

20 januari

Yttrandefrihet

Anf. 132 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! 2 207 svenskar – det är den senaste statistiken över hur många i det här landet som är 100 år eller äldre. Det är så länge sedan vi fick demokrati i Sverige med full och lika rösträtt för alla myndiga i Sverige. 2 207 personer i det här landet föddes alltså innan detta var en självklarhet i vårt eget land.

Det är viktigt att påminna sig om det, för i dag tar vi demokrati och yttrandefrihet för självklart i vårt land. Det ska det vara. Men det är också någonting som vi tycker är värt att dela med andra människor i världen, och därför är Sverige starkt pådrivande internationellt just för demokrati och yttrandefrihet för alla människor i hela världen.

100 år av demokrati är en lång tradition, kan man tycka. Men samtidigt är det naturligtvis i jordens långa existens bara en blinkning.

Att människor som också vill ha demokrati och yttrandefrihet söker sig till Sverige undan förtryck är naturligtvis inget konstigt. Att de sedan söker sig tillbaka, inspirerade av vad de har kunnat göra i Sverige och vad de fritt har kunna tänka och uttrycka här, för att de vill förändra sina egna länder och förbättra och demokratisera dem är ju bra på många sätt. Men ibland får det konsekvenser som varken de eller vi vill att det ska få, och de hamnar i fängelse.

Sverige har ett antal personer varje år som på olika sätt och för olika mer eller mindre relevanta förseelser hamnar i fängelse, och dem ger vi vad vi kallar för konsulärt bistånd. Vi hjälper dem så att de ska få en ordentlig rättsprocess, och i de fall där anklagelsepunkterna är helt fabricerade kämpar vi naturligtvis för att de ska släppas fria.

Så gör vi med de två fall som är aktuella i detta betänkande: Gui Minhai och Dawit Isaak. Sverige har under alltför många år behövt kämpa för att de ska återfå sin frihet och legala, rättsliga processer – om det nu ska vara några sådana – och att de över huvud taget ska få sina åtalspunkter presenterade för sig i vissa fall.

Det här är en kamp som många gånger pågår i det tysta. Det talas i sådana här sammanhang och i den här debatten om tyst diplomati. Det är känsliga processer som ibland står och väger. Vi har ett antal sådana där vi har varit framgångsrika och människor har återfått sin frihet.

Det arbetet måste naturligtvis fortsätta, både för de människor som i dag befinner sig i fängelse och för dem som sannolikt tyvärr i framtiden kommer att hamna i fängelse, för så som det har påpekats av tidigare debattörer är detta tyvärr sannolikt inte de sista fallen.

När vi nu har enats brett i utrikesutskottet om att tillkännage för regeringen att vi vill ha en undersökningskommission för att undersöka hur arbetet i Sverige har skett med de här fallen är det också med perspektivet att vi vill att vi ska kunna bli ännu bättre på detta i framtiden.

Samtidigt får vi inte glömma bort eller flytta ansvaret för de här människornas frihet till Stockholm, för det är inte i Stockholm som de avgörande besluten om fängslade dissidenter fattas. De avgörande besluten fat-

tas i de länder där de hålls i fängelse. Det är där besluten måste tas om att släppa dem fria.

Vi ska från svensk sida naturligtvis fortsätta att arbeta för deras frihet, och det är viktigt för oss att lära för framtiden hur det arbetet har skett i de här fallen och vad vi kan dra för lärdomar av det för att bli ännu bättre och ännu effektivare i att stå upp för deras rättigheter och få gehör för att de ska släppas fria. Det är också viktigt för att demokrati och yttrandefrihet är någonting som ska respekteras i hela världen.

Att gå igenom de här processerna är naturligtvis en känslig sak, och precis som Fredrik Malm pekade på i sitt inlägg är det viktigt att arbetet sker på ett sätt som inte skadar de pågående processerna för att få dem fria. Man får ju inte riskera ännu längre tid i fängelse för Gui Minhai och Dawit Isaak. Att arbetet ska ske på ett sätt som inte skadar pågående processer finns också infogat i betänkandetexten.

Alla vi åtta partier vill att det ska bli bättre, inte sämre. Hur arbetet ska bedrivas på ett bra och klokt sätt kommer säkert att vara en utmaning för dem som utses till kommissionen. Men vi har gott om skickliga personer i Sverige, så jag har gott hopp om att de ska kunna utföra arbetet på ett bra sätt som lär oss för framtiden och som för oss framåt. Jag ser med spänning fram emot deras slutrapport nästa år.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 133 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Det ser ut som en tanke att vi just den 20 januari debatterar och fattar beslut om en oberoende kommission för att granska hanteringen av och turerna kring de två svenska medborgarna Gui Minhai och Dawit Isaak.

Det var nämligen den 20 januari för exakt tre år sedan som förläggaren Gui Minhai var på väg med tåg till Peking från Shanghai i sällskap med två svenska diplomater. Nästan framme fördes han ut ur tåget av säkerhetsstyrkor och hålls sedan dess i förvar, detta efter att ha avtjänat ett straff för en trafikförseelse, det i sin tur efter att ha kidnappats i Thailand och förts till Folkrepubliken Kina. Vad var det verkliga brottet, fru talman? Att ge ut och sälja böcker, litteratur som är misshaglig för Pekings ledare och kommunistpartiets koryféeer.

Dawit Isaak sitter inspärrad i Eritrea. För närvarande är det omöjligt för svenska myndigheter att nå honom och bistå honom. Det verkliga brottet, fru talman, har varit att skriva artiklar och medverka till tidningsutgivning – bokstäver, ord och meningar misshagliga för maktens män i Eritrea.

Fru talman! Jag tror att man kan säga att uppslutningen från Sveriges riksdag bakom Gui Minhai och Dawit Isaak är monumental. Det ställs självklara krav på frigivning och att de ska få förenas med sina familjer. Alla påståenden om att de inte skulle vara svenska medborgare eller att svenska myndigheter inte äger rätt att agera för deras sak avfärdas i enighet av landets parlament och parlamentariker som snicksnack. De från Kinas eller Eritreas ambassader som följer denna öppna debatt i den svenska demokratin kan i rapporter hem till sina regeringar anteckna och översätta: Snicksnack! Gui Minhai och Dawit Isaak är svenska medborgare och därmed angelägenheter för hela EU.

Fru talman! Enligt 9 kap. 16 § första stycket riksdagsordningen får ett utskott väcka förslag hos riksdagen i ett ämne som hör till dess beredningsområde, ett så kallat utskottsinitiativ. Med stöd av denna initiativrätt lägger utrikesutskottet nu fram förslag om ett tillkännagivande om att tillsätta en oberoende undersökningskommission om regeringens agerande i fråga om två svenska medborgare som är frihetsberövade utomlands för att ha använt sig av sin yttrandefrihet.

Jag är mycket glad och stolt över att ett enigt utrikesutskott till slut kommit fram till denna slutsats. I grunden vilar den på ett förslag från Moderaternas sida i februari 2020 om en kommission. Det är något som också nämndes i samband med debatten om den utrikespolitiska deklARATIONEN förra året då jag, till skillnad från utrikesminister Ann Linde, ansåg att vi måste nämna Gui Minhais och Dawit Isaaks namn från riksdagens talarstol. Och utrikesministern tyckte då att detta med en kommission inte var någon bra idé. Detta har upprepats då Moderaternas partiledare Ulf Kristersson krävt en kommission.

Fru talman! Sanningen är den att Socialdemokraterna, regeringen och UD har lagt ned ganska mycket kraft på att det inte ska bli någon kommission. Andra partier har bearbetats.

Fru talman! Jag är övertygad om att vi inte skulle stå här i dag om inte Moderaterna och Vänsterpartiet gjort gemensam sak och målmedvetet arbetat tillsammans, vilket bekräftar att partier med olika intressen ändå kan och ska hitta varandra i riksdagen när intressen och åsikter överensstämmer.

I augusti 2020 skrev vänsterpartisten Håkan Svenneling och jag en debattartikel efter att domen i samband med rättegången mot Sveriges förra Kinaambassadör vunnit laga kraft:

”I Riksdagen finns KU-anmälan mot Margot Wallström att behandla. Moderaterna har i utrikesutskottet ställt krav på tillsättandet av en oberoende kommission kring förläggaren Gui Minhai. Något som samlat stöd från andra partier och motstånd från regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Vi, Moderaterna och Vänsterpartiet, har nu för avsikt att tillsammans åter starta arbetet med att samla stöd för tanken för en kommission och att Riksdagen ställer sig bakom en sådan.

Det handlar om en oberoende kommission med uppdrag att granska, utvärdera samt genomföra en analys av regeringens agerande i frågan om Gui Minhai i bred bemärkelse. De många märkliga turer som tog en ände med förskräckelse genom det famösa mötet på Sheraton har alla sin grund i detta svåra konsulära ärende.

Det finns all anledning att bringa klarhet i vad som skett men också att blicka framåt.”

Vidare skrev vi följande: ”Med rättegången och UD:s agerande mot den av regeringen utsedda ambassadören finns anledning att se på brister inom svensk utrikesförvaltning och dess hantering av en prioriterad konsulär fråga.

Det är av stor betydelse att Sveriges regering förmår skydda medborgare som hamnat i fara utomlands samt att effektiv och välfungerande hjälp ges.” Detta är ur vår gemensamma artikel.

Så mitt tack till Håkan Svenneling och Vänsterpartiet. Nu är vi här när det i dagens handlingar i riksdagen står att läsa, med stora likheter till det initiativ som Moderaterna har väckt i utrikesutskottet, i betänkandet:

”När det gäller regeringens agerande för att uppnå frigivning av Gui Minhai och Dawit Isaak ser utskottet behov av att regeringen tar initiativ till en oberoende utvärdering som är fristående från regeringen och som görs av personer som självständigt kan utvärdera regeringens och berörda myndigheters arbete i detta avseende. En sådan utvärdering av en oberoende undersökningskommission kan vara av nytta för att identifiera behov av att genomföra förändringar i något avseende och, om sådana behov identifieras, ge förslag till åtgärder.”

Vidare framgår följande i betänkandet: ”Kommissionen ska ges tillgång till all information, inklusive sekretessbelagd information, och även aktivt söka information från anhöriga, tjänstemän och andra personer som har varit involverade i dessa konsulärärenden.

Kommissionen ska redovisa sina slutsatser senast den 31 mars 2022.”

Fru talman! Detta är en dålig idé, har det hävdats från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och UD. Må så vara, även om jag och Moderaterna konsekvent varit av annan uppfattning. Men nu genomförs den ändå på förslag av ett enigt utrikesutskott i Sveriges riksdag!

Jag yrkar bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande.

Anf. 134 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Grundlagsskyddad yttrandefrihet är naturligtvis en förutsättning för ett demokratiskt samhälle, att man som medborgare känner att man har rätt att yttra sig utan att riskera att bli gripen, att det finns legala förutsättningar för inskränkningar som är tydliga så att man inte hamnar i den gråzon som alltför många människor tyvärr befinner sig i om vi tittar oss runt i världen.

Sverige har en lång historisk tradition när det gäller både yttrande- och tryckfrihet. Det har varit viktigt för utvecklingen av Sverige.

Men vi ser, fru talman, att demokratin går tillbaka globalt. Det har varit 15 år av tillbakagång. Det är inte så många länder, oavsett om man väljer att vända sig till Freedom House eller att läsa The Economist för att se den globala bilden, som är fullvärdiga demokratier i dag. Begreppet fullvärdig innebär att ha yttrandefrihet och grundläggande förutsättningar för demokrati, det vill säga att delta politiskt, skriva och påverka samhällsutvecklingen.

Alltför många har fått se inskränkningar. Det kan ha varit covid som har påverkat, och det kan ha varit andra skäl till att ha gått oproportionerligt långt för att inskränka yttrandefrihet, till exempel terrorattacker.

Tillbakagången för demokratin har också inneburit, tyvärr, att journalistyrket är ett av världens farligaste yrken i dag. Journalister är tydligt ut-satta, utpekade och hotade. Det är på samma sätt med författare och enskilda oppositionspolitiker.

I detta betänkande finns några motionsyrkanden, och jag noterar att man i dessa helt riktigt pekar ut Ryssland. Det är ett av de länder där yttrandefriheten har begränsats. Där får man inte stå upp för att man är hbtq-person eller driva sådana frågor. Då riskerar man att kanske bli fängslad, skjuten, gripen eller att på annat sätt bli trakasserad av statliga företrädare.

Journalister skjuts. Oppositionspolitiker sätts i fängelse. Det tydligaste exemplet i dag är Navalnyj, som nu blir föremål för ännu en så kallad domstolsprocess. Europadomstolen har redan dömt ut den efter tidigare processer mot Navalnyj, men det är inte något som Rysslands ledning bekymrar sig över. Man anser, trots medlemskap i Europarådet, att man har full rätt att lägga Europadomstolens domar åt sidan.

Kina är ett väldigt tydligt exempel, men också Turkiet finns med – dock inte uppmärksammat här – liksom Ungern och Polen. Det är länder nära oss, där attackerna mot journalister och oppositionspolitiker och mot yttrandefrihet är tydliga och man försöker få självcensur att expandera och växa. Det är början på det vi ser i länder som Kina, Ryssland, Belarus, Iran med flera. Det är viktigt att vi från svensk sida är tydliga i alla dessa fall och står upp för yttrandefrihet.

Fru talman! Våra svenska medborgare Gui Minhai och Dawit Isaak är särskilt uppmärksammade, både av motionsskäl och i det initiativ som beskrivits här tidigare. De är särskilt uppmärksammade i det här betänkandet.

Det är klart att Kinas agerande mot vår svenska medborgare Gui Minhai är fullkomligt oacceptabelt. Det har varit vad de kallar en rättegångsprocess. Men det är en rättegångsprocess som är politisk, på samma sätt som den ryska mot Navalnyj kommer att vara, där kommunistpartiet bestämmer vad som ska gälla och hur domen ska se ut. Det påverkar naturligtvis hela förutsättningen.

Vi accepterar inte den typen av politiska rättegångar och ser dem inte som fria. De stämmer inte med internationella regelverk, och domsluten kan inte accepteras.

Kina har också försökt påverka medborgarskapsfrågan genom att göra Gui Minhai till enbart kinesisk och inte längre svensk medborgare. Också det är naturligtvis fullkomligt oacceptabelt, men det är något vi säkert kommer att få se i andra sammanhang.

Dawit Isaak har i höst suttit fängslad i Eritrea i 20 år, med undantag för den korta stund han släpptes fri. Eritreas agerande mot vår svenska medborgare är lika oacceptabelt.

Den tysta diplomatin har gällt och tagit sig lite olika uttryck. Den är föremål för den oberoende undersökningskommission som ett enigt utskott nu säger sig vilja se.

Det har varit en resa i utrikesutskottet, fru talman, från det första förslaget som kom till där vi nu befinner oss med ett tillkännagivande. Det är inte riksdagen som tillsätter undersökningskommissionen, utan vi uppmanar regeringen att göra det och säkerställa att det sker på ett sätt som inte hotar Gui Minhai eller Dawit Isaak och det arbete som pågår för att få dem frisläppta.

Det ska heller inte innebära att vi ger en grundkursbok till dem som vill läsa hur tyst diplomati går till. Här rör vi oss i ett område där utrikessekretessen är tydlig, och det är självklart ett stort ansvar att säkerställa att detta inte blir en läsebok för andra länders diplomatiska utbildningar när de ska försöka agera för att näpsa svenska medborgare som vill utnyttja sin yttrandefrihet och sin rätt att skriva.

Men detta är tydligt politiska fall. Att fängsla journalister och författare är att fängsla yttrandefrihet. Då krävs det att vi agerar – möjligen på ett annat sätt än i andra konsulära fall.

Det blir intressant för oss att ta del av utvärderingen när den kommer – i den del som kan vara offentlig. Jag har vissa funderingar om hur man kommer att kunna göra detta så tydligt att vi kan debattera det här i kamraren, men förhoppningsvis får vi en bild som gör att vi kan ta oss längre i frågan om tyst diplomati.

Vi har från vår sida ett särskilt yttrande här. Det handlar om att arbetet för att få Gui Minhai frisläppt inte får hindras av den här kommissionen. Den får inte bli en ursäkt för att inte agera för hans frisläppande. Jag vill bara påminna om detta.

Anf. 135 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! På hösten 2010 träffade jag en lågmäld och närmast försvunnen person i Etiopiens huvudstad Addis Abeba. Han hette Eyob Habtemariam och hade tjänstgjort som fängsvaktare i det fängelse där Dawit Isaak hålls inspärrad. Med fara för sitt eget liv hade han flytt från diktaturen i Eritrea men också från en säkerhetsklassad och strängt övervakad tjänstgöring i ett av de mest fruktade fängelserna, det ökända Eiraeiro.

Att höra fängsvaktarens avskalade berättelse om de förhållanden som råder i fängelset var skakande. De celler utan fönster där Dawit Isaak och hans medfångar hålls inlåsta mäter tre gånger tre meter. Fångarna tvingas sova direkt på betonggolvet. Alla former av mänsklig kontakt och kommunikation med personal eller medfångar är strängt förbjuden. De fångslades namn är ersatta med nummer.

Fru talman! Beskrivningen av denna helvetesliknande tillvaro har följt mig genom åren och gör så fortfarande. Det är smärtsamt, men att lära av brutaliteten och förbrytelserna mot Dawit Isaak är nödvändigt. Den 21 september har det gått 20 år sedan han fängslades av den djävulska regim som ledes av Isaias Afwerki i en av världens mest paranoida diktaturer.

Fru talman! Jag tror inte att någon tvivlar på viljan eller de goda ambitionerna som genom åren funnits i det gedigna arbetet för att få Dawit Isaak frisläppt. Ändå tvingas vi konstatera här i dag att arbetet inte har gett resultat. De strategiska ansträngningarna och den tysta diplomatin är ett misslyckande.

Trots misslyckandet har såväl moderatledda som socialdemokratiskt ledda regeringar valt bort relevanta redskap för att sätta press på de styrande i Asmera.

Exempelvis har förslaget att sätta stopp för den eritreanska regimens olagliga beskattning av medborgare i exil, den så kallade diasporaskatten, inte prövats. Detta trots att FN uppmanat Sverige och andra länder att göra just det och trots att Storbritannien framgångsrikt använt diasporaskatten som verktyg mot regimen i Eritrea.

Att villkora Sveriges och EU:s bistånd till Eritrea har heller inte prövats. Med tanke på den akuta utsattheten för Dawit Isaak är detta djupt beklagligt. Till saken hör att Europaparlamentets biståndsutskott har slagit fast att förutsättningar saknas för ett effektivt utvecklingssamarbete i Eritrea.

Personligen tillhör jag dem som genom åren har drivit på för att Sveriges och EU:s bistånd tydligt ska kopplas till en frigivning av Dawit Isaak. Den uppfattningen har formats genom alla de år jag har följt fallet och inte minst, fru talman, efter mötet i Addis Abeba 2010.

Fru talman! Viktiga frågor är obesvarade när det gäller Dawit Isaak, och det gäller också i fallet med Gui Minhai. Att han kunde gripas i Thailand av den kinesiska kommunistregimens hejdukar är i all sin maktfullkomlighet och oförsämndhet närmast oöverträffat. Att han ett par år senare, för tre år sedan, släpptes ur fångenskapen och till och med tilläts kontakta UD-tjänstemän bara för att senare återföras till husarrest är cyniskt och djupt upprörande.

Självklart måste omständigheterna kring detta klarläggas, och självklart måste den politiska hanteringen av fallet granskas – inte för att anklaga och döma utan för att lära och dra slutsatser för framtiden. För som många har påpekat i denna debatt: Det är av central betydelse att varje svensk regering förmår att skydda och assistera medborgare som utanför vårt lands gränser hotas och förvägras mänskliga rättigheter.

Fru talman! ”Om frihet betyder någonting alls betyder det rätten att säga till människor vad de inte vill höra.” De orden, formulerade av George Orwell, illustrerar yttrandefrihetens centrala betydelse i alla samhällen. Samtidigt vet vi att Amnesty International rapporterar på detta sätt: Från Benin till Ryssland och Vietnam och från Saudiarabien till Tanzania och Turkiet är yttrandefriheten i dag hotad. Fängslandet av Dawit Isaak och Gui Minhai handlar om just yttrandefrihet – om rätten att säga till människor vad de inte vill höra.

I kampen för yttrandefrihet finns Kristdemokraterna i första ledet. Det gör vi tillsammans med övriga partier i den här kammaren. Den enigheten ska vi ta vara på, fru talman, även i arbetet för fängslade svenska samvetsfångar. För detta är vad det handlar om: samvetsfångar. Därför välkomnar vi utskottsinitiativet. Vi uppmanar regeringen att skyndsamt tillsätta den granskningskommission som det nu, glädjande nog, finns en majoritet för här i riksdagen.

Med detta yrkar jag bifall till utrikesutskottets förslag i betänkande UU7.

Anf. 136 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Det fria ordet, yttrandefrihet, fri åsiktsbildning – ja, det kan kallas mycket. Vad vi än väljer att kalla det är det en grundbult i demokratin och för individens frihet. Att kunna uttrycka glädje, hopp, tvivel och kritik över samhällets alla fenomen är vad som definierar ett fritt samhälle där vi går framåt tillsammans för att skapa en bättre framtid. Att alla får komma till tals och att vi bryter argument med varandra ger oftast bättre beslut. Det går nog inte riktigt att beskriva vikten av detta för att forma politiska beslut i en demokratisk process. Det är helt avgörande.

Just nu debatteras yttrandefriheten mer än på länge, och det är välkommet. Högerpopulisterna har på nätet länge fört krig mot alla med andra åsikter. Många hotas till tystnad av nättroll som vill allt annat än att bevara det fria ordet. Vi vet att Trump på Twitter manade till stormningen av Kapitolium, något som i all annan kontext självklart hade beskrivits som ett terrordåd. Yttrandefriheten måste finnas också på nätet, men plattformarna kan inte användas hur som helst. Nu måste vi titta med nyktra ögon på vad som händer, på om lagarna räcker till och på hur vi ska hantera hat och hot som riskerar att underminera yttrandefriheten och demokratin.

En del i denna frihet är också pressfriheten. I en värld där vi är många som upplever att debatten snabbt skenar och sakheter göms undan bakom populistiska utspel är den granskande journalisten inte bara viktigare än på länge utan helt avgörande för att ett samhälle ska kunna kalla sig för en demokrati. Journalisters möjlighet att fritt granska och rapportera är en del av den friheten, men också allmänhetens rätt till kunskap och information. Granskning av politiker och deras arbete och politiska gärning är centralt för att val ska vara fria och rättvisa och kunna grundas på information. Det är alltså grundläggande för hela det demokratiska systemets giltighet och legitimitet.

Länge har vi i västvärlden kunnat känna oss rimligt trygga med både press- och yttrandefriheten, men så är det inte längre. Flera länder här i Europa har gjort inskränkningar de senaste åren. Reportrar utan gränser menar att pressfriheten i sex av EU:s länder har noterbara problem.

Ett exempel är att den polska ambassadören i Sverige alldeles häromdagen ville uppdatera en text om den högernationalistiska regeringen i Polen på ett debattforum om demokrati, som skrivits av miljöpartisten Magnus Runsten. Man ville inte att regeringen skulle kallas så, och det är man i sin fulla rätt att tycka. Men kravet på att en text ska uppdateras är en handling som talar helt för sig själv. Att vilja justera språk i den svenska allmänna debatten för att kväva kritik är allt annat än kompatibelt med yttrandefrihet och visar bara ännu tydligare vilken väg man har gått.

Men situationen har också gradvis försämrats på andra sidan Atlanten. Sedan Trump kom till makten och förklarade krig mot medierna har tonen och hoten mot journalister skärpts. I dag, när Biden och Harris svärs in, hoppas vi se många förändringar, inte minst att USA återinträder i Parisavtalet, men vi hoppas också se en vändning av den negativa utvecklingen för pressfrihet, medier och journalistisk handlingsfrihet.

Vi måste värna och utveckla yttrandefriheten i världen för att vi alla ska kunna vara trygga med att ha våra demokratier kvar. Det finns så förfärligt många exempel där det inte går åt rätt håll, eller där man kämpar men helt enkelt inte kommer framåt.

I snart ett halvår har vi följt det belarusiska folkets kamp för demokrati, fria val och yttrandefrihet. Fredliga protester har avlöst varandra, och människor som har stått i frontlinjen har gripits av regimen i ett försök att tysta den rörelse som finns. Oppositionella ledare har inte bara hotats med fängelse, utan det har mer än en gång gjorts verklighet av hoten. Många har skickats rakt in i långa fängelsestraff. Brottet? Inget annat än att ha sagt sin åsikt, att vilja ha ett maktskifte och att låta folket bestämma landets utveckling och öde.

Fru talman! Vi vet att det fria ordet kostar – för några betydligt mer än för andra. Det har kostat enormt mycket för alla dem som blir fängslade trots sina mänskliga rättigheter och sin yttrandefrihet. Det är en rättighet som uppenbarligen inte har ansetts gälla för dem. Listan kan tyvärr göras alltför lång.

Dawit Isaak och Gui Minhai, som sitter fängslade för inget annat brott än att ha gjort sina röster hörda, måste släppas fria, så att de kan återförenas med sina familjer. Det arbetet har pågått sedan den dag de tillfångatogs och kommer att fortsätta tills de är fria. För att vi ska kunna göra ännu mer tillsätts nu en kommission och en granskning för att utröna vad som gjorts och vad mer som kanske kan göras.

Men vi ska inte bara bry oss om de svenskar som sitter frihetsberövade. Yttrandefriheten måste också gälla politisk opposition. Det är mycket allvarligt att oppositionspolitiker frihetsberövas på godtyckliga grunder runt om i världen. Det allra senaste och mest uppmärksammade är fallet Navalnyj. Det som Ryssland har gjort mot sin egen medborgare för att tysta honom är bortom allt och visar med kristallklar tydlighet att Ryssland saknar grundläggande funktioner för att kallas demokrati, nämligen en fri politisk opposition och en yttrandefrihet. Tyvärr är liknande fall av mord, mordförsök och bortföranden alltför vanliga. Från Sydamerika får vi rop på hjälp efter närmast systematisk förföljelse av klimataktivisterna och urfolksföreträdare som motsätter sig utvecklingen av landgrabbing, skogsskövling och motsatsen till åtgärder för minskade klimatutsläpp. De engagerar sig för demokratifrågor och mycket mer.

Herr talman! I dag sker det efterlängtade maktskiftet i Vita huset. Men det har, precis som hela världen med egna ögon har kunnat se, verkligen inte skett smärtfritt. Den stormning av Kapitolium som vi sett var ett tydligt bevis på hur den frihet som en gång var vunnen så enkelt kan tas ifrån oss, hur en demokratisk vald ledare kan agera på ett sätt som sätter det egna systemet i gungning och hur handfallen en statsapparat kan stå inför det. Nu stod institutionerna pall, och i dag är dagen för en ny start.

Sveriges engagemang i frågor om yttrandefrihet spelar roll. Det sker genom vårt engagemang i EU:s och FN:s arbete för mänskliga rättigheter men också genom vårt stöd till civilsamhället i länder där så mycket mer behöver göras innan opposition och press- och yttrandefrihet är ofarliga.

Demokrati är en färskvara som vid varje tillfälle måste försvaras. En maktgalen man lämnar i dag Vita huset, men alltför många finns kvar som en ständig påminnelse om att det fria ordet aldrig får tas för givet. Därför är det så viktigt att vårt stöd till alla de modiga som riskerar liv och frihet aldrig får svikta.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 137 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Som tjänstledig journalist tycker jag att det finns mycket i Janine Alm Ericsons anförande som jag håller med om och värdesätter. Det gäller hur hon beskriver upproret i Washington D.C. den 6 januari, upploppet mot Kapitolium, situationen i Belarus och fallet Navalnyj i Ryssland.

Demokrati är verkligen att bryta åsikter mot varandra, och det gör vi här i Sveriges riksdag. Demokrati är också ibland att komma fram till samma typ av åsikter, vilket vi också gör här i Sveriges riksdag genom utrikesutskottets betänkande, där vi i total enighet alla åtta partier emellan ställer oss bakom detta med en granskningskommission när det gäller Gui Minhai och Dawit Isaak.

Herr talman! Nu är betänkandet ganska kort. Jag tror att det är fem beskrivande sidor. Vi har arbetat med den här frågan i utskottet i ett år. Därför går en del av nyanserna och historieskrivningen förlorad.

Egentligen skulle jag ha ställt min fråga till Kenneth G Forslund, men han talade före mig. Därför ställer jag nu frågan till Janine Alm Ericson som företrädare för ett av regeringspartierna. Jag tror att det är viktigt för historieskrivningen. Hur ställde sig Miljöpartiet och Socialdemokraterna

– regeringen – inledningsvis till det förslag om en granskningskommission som Moderaterna lade fram i utrikesutskottet?

Då gällde det Gui Minhái. Sedan har det utökats och byggts på, inte minst tack vare det arbete som Lars Adaktusson, Kristdemokraterna, har drivit. Men för historieskrivningens skull frågar jag alltså: Hur ställde sig Socialdemokraterna och Miljöpartiet – regeringen – till tanken på en granskningskommission?

Anf. 138 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Tack, Hans Wallmark, för frågan! Jag vill först understryka att det är viktigt att vi gör allt för att dessa svenska medborgare som sitter helt orättfärdigt tillfångatagna utomlands ska bli fria. Det sa jag också i mitt huvudanförande, och det är vi helt överens om.

Precis som jag tog upp i mitt anförande och som Hans Wallmark nu också påpekade är detta en process där man kanske behöver höra argument flera gånger och bryta dem mot varandra. Det spelar också roll hur man utformar en sådan här sak, och det får liksom inte riskera att bli dåligt i stället för bra. Det som vi i Miljöpartiet och, tror jag, också Socialdemokraterna var rädda för i början av den här processen gällde just detta. Vi alla som nu står bakom det här har en gemensam ambition om att det måste leda till positiva effekter för fallen Gui Minhái och Dawit Isaak och också för kommande fall, för tyvärr kan liknande saker nog hända igen innan vi har en helt fri värld.

Det fanns farhågor om att det här förslaget inte skulle leda till det som vi alla ville. Nu tror vi att vi har hittat en utformning som gör att vi alla kan stå bakom detta. Vi tror att detta kan leda till bättre resultat utan att riskera att försämra läget.

Anf. 139 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Jag är genuint glad över att alla åtta riksdagspartier står bakom detta. Vi efterlyser nu en granskningskommission som ska redovisa sitt resultat senast den 31 mars 2022.

Jag var och är dock förundrad över att Miljöpartiet, med det starka engagemang som finns bland de gröna för just yttrandefrihet, precis som Janine Alm Ericson speglade i sitt anförande, inte omslöt den moderata idén när vi lanserade den i utrikesutskottet. Det får nog också lastas kontot att man är ett regeringsparti. Jag vill dock i lägre grad lasta Miljöpartiet och Janine Alm Ericson och i högre grad det andra regeringspartiet för detta.

Herr talman! När vi nu avrundar den här debatten och kommer att fatta beslut om en granskningskommission i dag på eftermiddagen är det viktigt för historieskrivningen att ändå klargöra att bakom de fem sidornas beskrivning av ärendet ligger ungefär tolv månaders arbete. Jag ska ärligt säga att det inte alltid har varit alldeles lätt att tampas med företrädare för regeringspartierna, regeringsföreträdare och företrädare för utrikesförvaltningens politiska ledning. Det har nämligen funnits ett motstånd.

Jag kan kanske inte påstå att det är tack vare Miljöpartiet som vi har kommit ända fram, men jag är glad över att Miljöpartiet har ställt sig bakom detta. Än en gång får jag konstatera att det är partier som Vänsterpartiet som har gjort gemensam sak med Moderaterna, och det är detta som gör att vi nu har ett enigt utskottsbetänkande på kammarens bord. Det är

därför vi har haft den här debatten – jag tackar än en gång Janine Alm Ericson och Miljöpartiet för inläggen, för jag tycker att de i grunden var bra – och nu kl. 16 kan fatta beslut om ett utskottsinitiativ om en granskningskommission.

Prot. 2020/21:67
20 januari

Yttrandefrihet

Anf. 140 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag är också glad över att vi har detta. Jag hoppas verkligen att vi kommer att få se resultat av granskningen som också gör att arbetet med att få dessa två män fria går bättre än hittills.

Jag vill också understryka det som Kenneth G Forslund sa i sitt anförande, nämligen att ansvaret för att dessa båda svenska medborgare sitter fängslade inte vilar på den svenska regeringen utan på regeringarna i de länder som håller dem orättfärdigt fängslade, och det är där vi måste sätta till alla klutar från svenskt håll och från EU, precis som vi gör nu.

Anf. 141 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! I likhet med Hans Wallmark håller jag med om mycket av det som Janine Alm Ericson sa i sitt anförande. Jag tror att det råder en ganska bred enighet i kammaren om vikten av att stå upp för demokrati och yttrandefrihet.

Precis som Hans Wallmark delar jag också Janine Alm Ericsons uppfattning om att stormningen av Kapitolium var minst sagt oroväckande. Det är skrämmande att det kan gå så långt, och det är fruktansvärt att man kan uppvigla en folkmassa så som har gjorts.

Jag delar dock inte fullt ut Janine Alm Ericsons bild av rätten att censurera olika åsikter. Jag vill därför få ett litet förtydligande rörande det. Hur ser Janine Alm Ericson och Miljöpartiet på internetjättars möjlighet att begränsa yttrandefriheten och människors frihet? Vi har sett såväl svenska riksdagsledamöter som Europaparlamentariker som godtyckligt har censurerats av internetjättar. Är inte det ett problem?

Anf. 142 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jo, och därför sa jag också att jag är glad för att vi börjar debattera dessa frågor mer i den allmänna debatten. Vi behöver titta på var dessa gränser ska gå. Naturligtvis är det ett problem om jättar med stora plattformar där många människor får utrymme att komma till tals stänger ned konton. Men vi måste också se till att det som sägs där inte bidrar till hot och hat och uppmanar till terrorhandlingar.

När IS-krigare uppmanade till väpnad kamp och fick sina konton nedstängda hörde jag inte Sverigedemokraterna opponera sig. Först när en högerpopulistisk ledare i en av världens, tack och lov fortfarande, demokratier manar till ett övertagande av den demokratiska institutionen Kapitolium höjer Sverigedemokraterna sin röst för att värna yttrandefriheten på dessa plattformar.

Jag vill att vi ska ha en bra debatt om detta för att se var gränserna går. Vi ska ha yttrandefrihet för så många som möjligt men utan hat, hot, skrämning och uppvigling som berövar andra deras yttrandefrihet.

Anf. 143 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Givetvis ska man inte tolerera att IS-krigare uppmanar till mord och annat, men det är en helt annan sak. Jag talar om den godtyckliga nedstängningen av internetkonton.

Som Janine Alm Ericson säkert vet är jag personligen inget stort fan av den avgående presidenten utan tvärtom kritisk till hans sätt att uttrycka sig.

Detta rättfärdigar dock inte godtycklig nedstängning av konton på sociala medier, och vi har sett hur personer som aldrig har skrivit något som bryter mot svensk eller annan lag har fått sina konton nedstängda. Personer med ett stort antal följare och som har varit viktiga för yttrandefriheten och den fria debatten får sina konton nedstängda för att de tillhör en politisk kraft som internetjättarna inte tycker om. Detta är ett stort problem.

Den brittiska regeringen håller just nu på att ta fram ett förslag för att säkerställa att internetjättar som driver sociala medier inte godtyckligt censurerar dessa medier. Är detta något som Janine Alm Ericson tycker är positivt? Kan vi förvänta oss att hennes parti agerar för något liknande i Sverige?

Anf. 144 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! I den frågan kan jag inte säga annat än att det är bra att frågorna kommer upp och att vi ser efter hur vi kan utveckla yttrandefriheten på nätet och annars. En stark yttrandefrihet är en garant för demokratin. Att detta ska ske genom att främja i stället för att hota, med tanke på den ton som ofta finns på dessa plattformar, är mycket bra.

Det gläder mig att Markus Wiechel är emot Trump och det sätt han har hanterat sitt Twitterkonto. Detsamma gäller tyvärr inte hans partiledare Jimmie Åkesson som i stället har uttryckt ett starkt stöd för Trump och en önskan om att han skulle vara kvar i Vita huset.

Jag ser fram emot att debattera dessa frågor mycket mer, och jag hoppas att vi är överens om att en stark och bra yttrandefrihet är grunden för att gå framåt.

Anf. 145 AMINEH KAKABAVEH (-):

Herr talman! När det gäller olika regeringars agerande under snart två decennier för att uppnå en frigivning av Dawit Isaak är det glädjande att utskottet har fattat ett enhälligt beslut om behovet av en oberoende utvärdering, det vill säga en undersökningskommission, vilket många ledamöter och partier har föreslagit under de senaste åren i de så kallade Dawit Isaak-motionerna.

Tack vare drivkraften hos civilsamhället, framför allt Reportrar utan gränser, MR-jurister, journalister och Dawit Isaaks familj är kampen för Dawits frigivning ständigt närvarande i denna kammare.

Fria medier är en förutsättning för demokratiskt samtal där både den politiska och den ekonomiska makten granskas på sakliga grunder. Hot mot journalister och inskränkt yttrandefrihet och pressfrihet är allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter och demokrati. Jag ser med stor oro på utvecklingen i många delar av världen och anser att det krävs ett tydligt agerande från Sveriges sida.

Sverige ska både som enskilt land och som medlem i EU och FN verka för att pressfrihet, fria medier och yttrandefrihet värnas runt om i världen.

Sverige ska därför både som enskilt land och som medlem i EU och FN verka för yttrandefrihet och tryckfrihet i Eritrea, Iran, Turkiet och i många andra länder där oppositionella partier och kampen för demokrati och yttrandefrihet bestraffas med höga straff, dödshot och tortyr.

Herr talman! Förra veckan beslutade åklagaren att inte gå vidare med utredningen gällande Eritreas brott mot mänskliga rättigheter. Att en åklagare väljer att inte utreda misstankar om brott mot mänskligheten, ett av de allvarligaste internationella brotten, är svårbegripligt. Hennes argument för att låta bli håller inte.

Dels påstår åklagaren att det inte går att utreda eftersom Eritrea inte kommer att samarbeta och hon inte kan åka dit. Ska man inte utreda brott där den misstänkte inte vill samarbeta? Ska man belöna en diktatur för att den är diktatorisk?

Dels ignorerar man all bevisning från en rad prominenta MR-jurister, Nobelpristagare och andra som kan vittna om vad som hände 2001 och som delat cell med Dawit Isaak eller suttit fängslade på liknande sätt.

FN:s undersökningskommission för Eritrea lämnade sin slutrapport 2016. Under arbetet samlade de in bevisning för framtida brottsutredningar, och bevismaterialet finns samlat i Genève. Det har aldrig publicerats, men åklagaren skulle kunna begära ut det.

Åklagaren vill inte heller störa den svenska relationen med Eritrea av hänsyn till UD och inleder därför ingen förundersökning. Det argumentet var svagt redan under 2015–2016 när riksåklagaren sa nej till tidigare anmälningar.

Dessa argument håller inte efter snart 20 år av resultatlösa förhandlingar och försök med tyst diplomati.

Detta gäller en typ av internationellt brott som alla länder har en skyldighet att bekämpa och lagföra. Sverige har ett speciellt ansvar här eftersom det gäller den svenske medborgaren Dawit Isaak.

Hur allvarlig frågan är för jurister märks när man ser alla de prominenta MR-jurister som står bakom anmälan: mottagare av Nobels fredspris, den före detta ICC-domaren och FN-kommissarien för MR Navi Pillay, den tidigare ordföranden i Afrikanska kommissionen för mänskliga och folkens rättigheter Pansy Tlakula och den före detta justitieministern i Kanada Irwin Cotler, för att nämna några namn.

Personligen tycker jag att det är pinsamt för Sverige, som säger sig stå upp för de mänskliga rättigheterna, att man väljer att titta åt ett annat håll när ens medborgare utsätts för ett internationellt brott. Det gäller inte bara Dawit Isaak utan även andra svenska medborgare, till exempel Ahmadreza Djalali och Habib Chaab, som sitter i iranskt fängelse med dödsdomar hängande över sig.

Åklagaren förklarar dessutom att brott av den typen skulle kunna utredas av svenska myndigheter. Bara inte nu. Bara inte just detta. Det som åklagaren beslutade var inte alls att varken riksdag eller regering skulle lägga sig i det. Däremot verkar det ha spelat en avgörande roll för Åklagarmyndigheten vad UD har sagt. Efter att ha pratat med UD valde riksåklagaren att inte inleda förundersökning eftersom man trodde att det skulle kunna skada UD:s arbete för Dawit Isaaks frigivning. Formellt har riksåklagaren först fattat beslutet själv, men man kan undra vad UD har sagt för att få honom dit.

Utan att granska Åklagarmyndighetens beslut i sig kan man konstatera att UD:s behov av att fortsätta med sin tysta diplomati har påverkat rättsväsendet att inte utreda ett misstänkt brott av internationella dimensioner, inte bara en utan numera tre gånger. Just rättsväsendets oberoende är centralt i den svenska rättsstaten. Frågan är vad UD har gett för signaler för att påverka dessa grunder.

Alldeles oavsett är en kommission nödvändig efter snart två decennier av fruktlösa förhandlingar, då Dawit och hans kollegor under tiden hunnit bli de journalister som suttit fängslade längst av alla. Angreppen mot Gui Minhai, Ahmadreza, Chaab och andra som nämns i vår motion visar att det inte är ett enstaka fall. Sverige måste rusta sig. Och framför allt förtjänar Dawit, efter alla dessa år, att arbetet granskas. Det får inte skötas i slutna rum. UD är bra på mycket, men de personer som vi i riksdagen tillsätter kan se helt andra möjligheter och hitta nya vinklar och nya metoder. Detta förtjänar Dawit, Gui Minhai, Ahmadreza med flera. För Raoul Wallenberg tog det över 50 år innan en kommission tillsattes.

Herr talman! Det finns tyvärr många diktaturregimer i världen som dagligen begår brott mot mänskliga rättigheter och press- och yttrandefrihet. Hälften av världens befolkning saknar dessa grundläggande rättigheter. Iran är en av de repressiva regeringar och diktaturer som dagligen fängslar, dödar och avrättar människor på grund av till exempel ett Instagram- eller Facebookinlägg.

Vi har det kända fallet med Ahmadreza, som är läkare i katastrofmedicin och som under en resa arresterades på synnerligen lösa grunder och dömdes till döden av den islamiska regimen. Även människorättsaktivisten och den svenskiranske medborgaren Habib Chaab har av turkiska myndigheter lämnats till bödlarna i Iran. Han kämpade för den diskriminerade arabiska minoritetens rättigheter i Iran.

I Eritrea, Iran, Turkiet med flera länder fängslas tusentals samvetsfångar, journalister och före detta politiker utan att något åtal väcks mot dem. De har inte möjlighet att träffa en advokat eller sina anhöriga. Sverige bör därför både som enskilt land och som medlem i FN och EU verka för att politiska fångar i Eritrea, Iran och Turkiet med flera frigges.

Avslutningsvis vill jag också nämna att Selahattin Demirtaş, en av företrädarna för det pro-kurdiska partiet HDP i Turkiet, och 5 000 andra folkvalda politiker och framstående medlemmar i HDP är frihetsberövade och att deras platser övertagits av den turkiska regimens utsedda företrädare.

Herr talman! I målet Selahattin Demirtaş mot Turkiet vid Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter har Turkiet dömts för att bland annat ha brutit mot rätten när det gäller att utan dröjsmål frige Selahattin Demirtaş. Jag anser att Sverige måste agera med kraft för att få Selahattin Demirtaş frisläppt i enlighet med domen från Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter. Regeringen bör kräva frigivning av Dawit Isaak, Ahmadreza Djalali, Habib Chaab, Selahattin Demirtaş och alla andra samvetsfångar och journalister i hela världen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 6 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis

Trafikuskottets betänkande 2020/21:TU5

Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis (prop. 2020/21:80) föredrogs.

Prot. 2020/21:67

20 januari

*Förlängd giltighetstid
för yrkeskompetens-
bevis*

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 146 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi debatterar nu trafikuskottets betänkande 5 om yrkeskompetensbevis.

Sedan ungefär tio år tillbaka krävs förutom körkort en särskild behörighet för att köra person- och godstransporter med buss eller lastbil, ett så kallat yrkeskompetensbevis. Yrkeskompetensbevisen förnyas vart femte år i form av en särskild utbildning och prov. Under pandemin har tusentals chaufförer inte kunnat förnya sina bevis, och de löper risk att tappa möjligheten att fortsätta att köra yrkesmässigt. Bara under december i fjol gick 2 500 bevis ut, och i år väntas drygt 100 000 yrkeskompetensbevis löpa ut, vilka därmed måste förnyas.

Situationen är akut för alla chaufförer, åkerier och utbildningssamordnare i vårt land. Vi i Vänsterpartiet välkomnar därför att regeringen nu har lagt fram ett förslag om förlängd giltighetstid för innevarande yrkeskompetensbevis. Det är mycket bra, även om vi hade önskat att regeringen hade agerat tidigare än den gjorde. Det är också bra att regeringen nu föreslår att det ska underlättas för digitala utbildningar i framtiden. Vi vet ju inte hur länge pandemin kommer att hålla i sig.

Men en brist i regeringens förslag är att förlängningen av yrkeskompetensbevisen endast löper till och med den 31 juli i år. Risken är uppenbar att vi till sommaren fortfarande befinner oss i en pandemi och att vi därmed bara har skjutit problemet framför oss i ett halvår. Vi i Vänsterpartiet har därför motionerat om att ge både förare och utbildare mer tid för att komma i kapp med utbildningarna genom att ge regeringen möjlighet att förlänga förarbevisen året ut.

Herr talman! Jag välkomnar att flera partier lyfter upp samma fråga, om vikten av en längre respit för kompetensbevisen. Därför är jag och Vänsterpartiet mycket nöjda med att en majoritet i riksdagens trafikuskott nu kräver av regeringen att den skyndsamt ska se till att giltigheten för yrkeskompetensbevisen kan förlängas under hela 2021. Vi är också överens om att regeringen skyndsamt ska hantera ansökningar om att bedriva verksamhet som utbildningssamordnare.

På det här sättet ser vi till att 100 000 yrkeschaufförer inte hamnar på pottkanten och att företag och andra kan fortsätta att bedriva sin verksamhet.

Herr talman! Jag yrkar bifall till trafikuskottets förslag i betänkande TU5.

Anf. 147 ELIN GUSTAFSSON (S):

Herr talman! I dag debatterar vi trafikskottets betänkande TU5 *Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis*, med anledning av regeringens proposition.

Jag vill inledningsvis säga att det är glädjande att regeringens proposition i stort stöds av hela utskottet.

Nästan ett år har gått sedan de första började insjukna i covid-19 i Sverige. Fortfarande är vi i ett väldigt allvarligt läge, och hela vårt samhälle har behövt ställa om och bidra till minskad smittspridning – allt för att rädda liv och hälsa.

Förra sommaren debatterade vi här i kammaren samma fråga rörande yrkeskompetensbevis. En förlängning har därefter skett, och vi fick den så kallade omnibusförordningen på plats. Men ingen visste då hur allvarligt coronaläget fortfarande skulle vara i dag.

Statsrådet Eneroth har hela tiden under pandemin understrukit att vi kommer att behöva återkomma om de åtgärder som vi har vidtagit inte är tillräckliga för att stoppa smittspridningen och underlätta för branschen. Det är därför som vi nu debatterar denna fråga igen.

Det är helt nödvändigt i den situation som orsakas av covid-19 att säkerställa att åtgärder vidtas för att minska smittspridningen av viruset och samtidigt upprätthålla samhällsviktiga funktioner. En samhällsviktig funktion är just våra transporter.

Herr talman! Bakgrunden till ärendet är att förare för att få utföra person- och godstransporter ska ha ett yrkeskompetensbevis. Det är ett sätt att garantera att de förare som utför transporter har den grundläggande kompetens och utbildning som krävs. Det handlar om kunskaper kring säkerhetsbestämmelser, optimering av bränsleförbrukning, transportlogistik med mera. Ett yrkeskompetensbevis är giltigt i fem år. Därefter ska det kontinuerligt uppdateras genom utbildning för förnyad giltighetstid.

Vad propositionen nu handlar om är att vi faktiskt tillfälligt frångår regeln om fem års giltighetstid, så att människor inte behöver träffas i samma utsträckning som de annars hade behövt göra i samband med en utbildning. Det är alltså fråga om en förlängning av giltighetstid, och förslaget föreslås träda i kraft den 1 februari och gälla till den 1 augusti.

Även om alla partier inte tycker att denna fråga borde samordnas i EU är det ändå i grunden en fråga som behöver både hanteras och regleras i EU. Bestämmelserna om yrkesförarkompetens för förare av person- eller godstransporter har sin grund i Europaparlamentets och rådets direktiv om grundläggande kompetens och utbildning för förare av vissa vägfordon för transport av gods eller passagerare, vilket också har genomförts genom lagen om yrkesförarkompetens men också i tillhörande förordning.

Det är därför väldigt beklagligt att EU inte har kunnat hantera denna situation mer skyndsamt. Det har bidragit till en osäkerhet i branschen och risk för enskilda chaufförer att inte med laglig rätt kunna köra lastbilen.

Regeringen har varit tydlig med att vi måste se till att transporter kan fortsätta rulla, samtidigt som vi inte riskerar ökad smittspridning för våra chaufförer på grund av att de måste sitta i trånga utbildningslokaler. Regeringen har därför gång på gång tryckt på EU om att snabbt få en förlängning av det tidigare beslutet. Detta redogjorde också infrastrukturministern tydligt för när han besökte trafikskottet. Men eftersom besked dröjde

gjorde man bedömningen att ändå till slut gå fram med en egen proposition, trots att en lösning på EU-nivå är att föredra.

Herr talman! Låt mig särskilt säga något med anledning av de reservationer som vi från Socialdemokraterna står bakom.

Jag vill åter understryka att det är bra att vi i utskottet i stort är överens om att reglerna kring YKB måste hanteras skyndsamt och flexibelt, allt för att underlätta för branschen. Men jag tycker att det är anmärkningsvärt hur man i hanteringen av denna fråga nu i utskottsmajoritetens förslag inte tillräckligt tar hänsyn till den verklighet vi har att förhålla oss till utan att man är mer intresserad av att framstå som handlingskraftig utan att veta exakt vad det får för konsekvenser.

Det regelverk som föreslås i propositionen gäller fram till augusti. Jag vill understryka att utskottsmajoritetens förslag om dispens året ut riskerar att innebära en tuff situation för de kvarvarande utbildningsaktörer som finns och fortsätter att bygga på en redan stor utbildningsskuld. Detta bekräftas också i de inkomna remissvaren och måste tas på stort allvar. Flera partier hänvisar till vikten av att arbeta i kapp utbildningsskulden men förordar ändå ett alternativ som gör precis tvärtom.

Genom att redan nu göra en så lång förlängning som majoriteten förordar skjuter vi bara problemet framför oss. En framflyttad anhopning av utbildningsbehov kan också medföra betydande negativa konsekvenser för vissa skolor och utbildare genom att intäkter tillfälligtvis förskjuts eller minskas och därmed ökar risken för att mindre skolor faktiskt slås ut av ekonomiska skäl. Samtidigt ska vi komma ihåg att en väldigt stor del av dem som behövde färdigställa sin utbildning under 2020 gjorde så *trots* coronapandemin.

Herr talman! Vi vill hitta en hållbar lösning där det skapas förutsättningar både för den enskilde chauffören att klara sitt jobb och för Transport- och Utbildningsverige att hantera YKB-utbildningarna. De ska kunna ta emot och genomföra verksamheten. Propositionen har just denna balans.

Herr talman! Jag vill även lyfta fram frågan om distansutbildning. Vi vet nämligen att nödvändiga åtgärder för att begränsa smittspridningen medför svårigheter att bedriva den undervisning som krävs enligt reglerna för yrkeskompetensbevis. Det kan leda till brister i tillgång till nödvändig fortbildning. Därför är det så viktigt att regeringen lyfter fram möjligheten att utöka distansutbildningarna, eftersom detta kan medföra att förare kan slutföra sin kurs hemifrån och inte behöver träffas i grupp. Det är viktigt särskilt under denna svåra tid. Vi måste naturligtvis, och kommer att, följa möjligheterna med digitalisering och distansundervisning för att akut, men också långsiktigt, stärka arbetet med utbildningar.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att vi socialdemokrater hela tiden har varit kritiska till att EU-kommissionen inte redan tidigare gett besked om en förlängning av omnibuspaketet. Det borde EU-kommissionen ha gjort i ett läge där man såg att smittan ökade ordentligt i Europa. Först nu i måndags eftermiddag nåddes vi av nyheten att kommissionen äntligen lämnat ett förslag som innebär giltighet av undantag retroaktivt från den 1 september. Men detta förslag måste vi återkomma till.

Prot. 2020/21:67
20 januari

*Förlängd giltighetstid
för yrkeskompetens-
bevis*

Jag kan konstatera att regeringen, med infrastrukturministern i spetsen, gjort allt vad den kunnat för att prioritera branschen och hitta lösningar på både europeisk och nationell nivå och samtidigt har tryckt på i EU och förberett en nationell heltäckande lösning som uppfyller den balans som jag tidigare beskrev.

Vi socialdemokrater står givetvis bakom hela propositionen samt våra reservationer. Men för tids vinnande yrkar jag bifall till endast reservation 3.

Anf. 148 THOMAS MORELL (SD):

Herr talman! Vi ska diskutera trafikutskottets betänkande 5, *Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis*. Jag vill till att börja med säga att Sverigedemokraterna yrkar bifall till förslaget i betänkandet och till vår reservation 2.

Herr talman! Regeringen har varit mer än lovligt saktfärdig i hanteringen av YKB-frågan under pandemin, och regeringen ville dessutom invänta besked från EU. Redan när det så kallade omnibuspaketet antogs förra året påpekade Sverigedemokraterna att det riktigt stora problemet skulle uppstå under våren och sommaren 2021. Nu står vi mitt i den situation som vi varnade för.

Redan 2008 lades grunden för den situation som landets yrkesförare nu har hamnat i. Övergångsperioden var fem år plus/minus två år. Sverige valde fem år plus två år, det vill säga en övergångsperiod på sju år, medan flera andra länder valde en kortare övergångsperiod och därmed inte befinner sig i samma situation som Sverige.

Problemet har sin grund i hävdvunna rättigheter och den stora grupp av förare, vilken jag själv tillhör, som erhöll sina tunga behörigheter innan regelverket infördes. Den grupp av förare som fick sina tunga behörigheter innan YKB började gälla har nu hamnat i en situation där pandemin har begränsat möjligheten att gå nödvändiga kurser. Det är dessa förare som nu måste genomgå minst sju timmars repetitionsutbildning. I vissa fall kan det vara fler delkurser som måste genomföras.

Det är uppenbart att regeringen inte inser vilken enorm utbildningsinsats som krävs för att lotsa 105 000 förare igenom detta system, där det måste dokumenteras och rapporteras vilka som deltagit i en delkurs. Inför varje kurs måste deltagarna identifieras. Intyg och registerhållning hos varje utbildningssamordnare kräver, förutom själva utbildningstiden, en rigorös administration för att föraren senare ska erhålla sitt yrkeskompetensbevis. Det handlar således inte enbart om själva kurstiden utan också om ett omfattande administrativt arbete.

Herr talman! Omfattande smittspridning i samhället påverkar givetvis både utbildare och åkerier, och detta kan försvåra ett redan ansträngt läge. I ett värsta scenario blir viktiga transporter stående för att förare inte kunnat genomföra sin YKB-utbildning i tid. Risken är överhängande att leveranser till butiker, beställda paket, vaccin med mera uteblir om en stor grupp förare inte kan genomgå nödvändig utbildning. Utskottet anser att hela 2021 ska omfattas av förlängd giltighet samt undantag, så att både utbildare och åkerier får en rimlig chans att klara ut den uppkomna situationen. För att använda ett numera välkänt uttryck: Det gäller att platta till kurvan.

En majoritet av utskottets partier har förstått allvaret och skickar en tydlig signal till regeringen om att regeringens förslag är otillräckliga för att säkerställa de för landet så viktiga godstransporterna. Regeringens hantering visar på en oförmåga att förstå den verklighet åkerier, förare och utbildare befinner sig i. Regeringspartierna tillsammans med Centern och Liberalerna reserverar sig mot utskottets beslut.

Herr talman! Jag har själv varit aktiv inom åkerinäringen i många år innan jag blev riksdagsledamot för Sverigedemokraterna 2018. Sedan regelverket infördes 2008 har jag utbildat tusentals förare i YKB. Jag har personlig erfarenhet av det arbete som krävs för att genomföra en YKB-utbildning som följer regelverket. Det kräver stora resurser att lotsa 105 000 förare igenom en coronaanpassad utbildningsverksamhet, även om man nu öppnar för möjligheten att genomföra samtliga delkurser digitalt året ut.

Enligt den senaste statistiken jag har fått av Transportstyrelsen är endast 64 av 330 utbildningssamordnare anmälda för att genomföra YKB-utbildning på distans. Sannolikt kommer allt fler utbildare att anmäla distansutbildning till Transportstyrelsen under våren, men det är ändå en omfattande verksamhet som ska genomföras innan alla förare är godkända och därmed innehar ett giltigt YKB.

Herr talman! Detta säger en del om det problem som landets åkerier och förare står inför. Regeringens agerande är som vanligt alldeles för litet och kommer alldeles för sent. Vi är många som har påpekat behovet av åtgärder under lång tid.

Trafikutskottet har nu satt ned foten och skapat en förutsättning för utbildare, åkerier och förare att planera in utbildningar under det här året så att ingen riskerar att parkeras på grund av ogiltigt YKB-bevis. Trafikutskottet har skapat förutsättningarna för en rimlig hantering av det stora utbildningsbehov som råder. Nu är det upp till utbildare, åkerier och förare att också få rull på utbildningsverksamheten under 2021.

Anf. 149 MIKAEL LARSSON (C):

Herr talman! Coronapandemin har lamslagit en hel värld, och 2020 kommer att vara ett år vi sent ska glömma.

Pandemin har också inneburit att vi inte har kunnat leva som tidigare och att vi har fått ställa om. I svåra tider är det ändå viktigt att vi upprätthåller transporter till och från Sverige. Centerpartiet blev väldigt tidigt under pandemin uppmärksammat på YKB-frågan, och jag har personligen – liksom säkert flera andra ledamöter – varit i kontakt med flera åkerier och bussföretag i denna viktiga fråga.

För yrkeschaufförer har frågan om yrkesförarkompetensbevis, YKB, varit viktig att lösa för att chaufförer ska kunna fortsätta köra, för att godsflödet ska kunna upprätthållas och för att kollektivtrafiken ska kunna fortsätta rulla. Dispensen har varit viktig när utbildningar inte har kunnat genomföras som tidigare. Det är viktigt att den enskilde chauffören inte kommer i kläm utan kan fortsätta att utföra sitt arbete. Den enskilde chauffören får inte bli svartepetter, utan myndigheter och regering måste vara på tårna i den här frågan.

Herr talman! När det gäller den proposition som nu ligger på riksdagens bord och som vi debatterar i dag är vi i Centerpartiet väldigt glada över att ha fått gehör framför allt gällande utökad distansundervisning och att den ska ges större utrymme, liksom att handläggningen hos Transportstyrelsen för att utfärda bevis för utbildarna av YKB måste ske skyndsamt så att utbildningarna kan rulla på i en snabb och effektiv takt. Detta är viktigt för att chaufförerna, återigen, inte ska komma i kläm. Byråkratin ska inte styra.

Herr talman! I frågan om dispensen ska gälla sex månader eller tolv månader delar vi regeringens bedömning att det ska vara sex månader. Det handlar om att inte på sikt bygga upp en alltför stor utbildningsskuld. Förslaget om sex månader går också helt i linje med EU:s omnibuspaket. Vi anser dock att anledningen till att propositionen just nu hamnar på riksdagens bord är att trafikutskottet har agerat i frågan. Regeringen hade kunnat presentera denna proposition mycket tidigare, vilket hade gjort det lättare för chaufförerna. Man ska inte behöva gå och vara orolig för sitt YKB.

Vi anser också att det är viktigt att den proposition vi debatterar i dag har kommit på plats. Vi ser det som oerhört viktigt att regeringen ändå fortsättningsvis under året är på tårna och bevakar detta, oavsett vilken tid dispensen kommer att gälla. Från Centerpartiets sida anser vi även att regeringen måste vara mer på tårna om förändringar behöver ske under året och om andra uppdateringar behöver göras. Regeringen behöver komma till utskottet i bättre tid än vad den har gjort när det gäller denna proposition.

Herr talman! Vi i Centerpartiet är väldigt glada över att vi har fått gehör för detta med distansutbildningarna och handläggningstiderna hos Transportstyrelsen i propositionen. Som avslutning yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 150 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Först har jag en liten reflektion. Jag hade förmånen att sitta i riksdagen 98–02, och det var en spännande tid. Göran Persson var statsminister, och den här kammaren fungerade mest som ett tryckkompani. På den tiden var det en stabil regering, som en del uttryckte det.

Jag måste erkänna att det är avsevärt mycket roligare att efter 20 år komma tillbaka och vara riksdagsledamot i en mindre stabil situation. Vi kommer i dag att debattera tre olika ämnen, och i dessa tre olika ämnen har vi i utskottet kommit fram till fyra tillkännagivanden. Det visar att riksdagen som institution just nu faktiskt är något starkare än 98–02. Det kan ibland vara värt att påminna sig om det: Det är trots allt här de folkvalda sitter. Det är vi som fattar beslut, och det är vi som skickar signaler. Jag tycker att det är glädjande.

Vi har ett spännande ärende i dag, nämligen TU5 som handlar om yrkeskompetensbevis. Oavsett om vi befinner oss mitt i en pandemi eller inte är vi beroende av fungerande transporter och fungerande kollektivtrafik. Det är därför olyckligt att lastbils- och busschaufförer har problem att förnya sina yrkeskompetensbevis. Vi i Kristdemokraterna har därför vid flera tillfällen påpekat att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett nytt undantag. Regeringen har hållit oss informerade om de förhandlingar som pågår inom EU, och man har nu också överlämnat en proposition till riksdagen.

Herr talman! Vi anser att det är bra att regeringen kommer till riksdagen med ett förslag till förlängning av giltighetstiden för yrkeskompetensbevis. Samtidigt anser vi att det inte räcker att de nya reglerna gäller fram till den 1 augusti 2021. Vi anser i stället att den nya, tillfälliga lagen ska gälla hela 2021.

Tyvär finns det en risk att pandemin fortsätter även under nästa höst. Då är det bättre att vi har ett tydligt regelverk under hela 2021, vilket underlättar för våra trafikhuvudmän, åkerier och chaufförer.

Vi är medvetna om att en förlängning av undantaget kan leda till att det blir många chaufförer som vid ett senare tillfälle behöver förnya sitt yrkeskompetensbevis. För att motverka detta behöver vi underlätta distansstudier samt skynda på tillståndsgivningen för dem som arbetar som utbildningsanordnare.

Herr talman! Vi har därför valt att ställa oss bakom följande tre tillkännagivanden:

- Regeringen bör skyndsamt se till att en möjlighet införs att förlänga dels giltigheten för yrkeskompetensbevis, dels undantaget från kravet på yrkeskompetensbevis för den vars yrkeskompetensbevis löpt ut under perioden den 1 november 2020–31 januari 2021.
- Regeringen bör vidta åtgärder som innebär att möjligheterna till distansutbildning utökas.
- Regeringen bör verka för en skyndsamt hantering av ansökningar om att bedriva verksamhet som utbildningsanordnare.

Vi anser att dessa tre förslag är bra, och vi är glada över att denna förhållandevis breda överenskommelse har kunnat nås i trafikutskottet.

Herr talman! Detta är ett förhållandevis kort betänkande avseende ett ärende där vi i princip är överens. Det uppstår dock problem när regeringen går fram med ett alltför kort undantag, och därefter hinner man inte med att komma med ett nytt undantag innan det första har gått ut. Det är bland annat på grund av denna senfärdighet som vi har med ett förslag om att ett undantag från kravet på yrkeskompetensbevis bör omfatta den som haft ett yrkeskompetensbevis vars giltighetstid har löpt ut under perioden den 1 september 2020–31 januari 2021. Vi anser helt enkelt att de olika undantagen ska hänga ihop.

Det handlar troligtvis inte om något större antal lastbils- och busschaufförer, men det är konstigt att inte alla som berörs under denna tid omfattas av det undantag som vi i dag kommer att diskutera.

Även här vill jag göra en liten utveckling. Perioden 1998–2002 satt jag i trafikutskottet och hade flygansvar. Jag tror att de flesta känner till ”nine eleven”, då hela västvärlden drabbades av ett fruktansvärt terrordåd som stängde ned hela flyget. Det som hände då var bland annat att man blev tvungen att försäkra flygplan. Den dåvarande regeringen, med Björn Rosengren och superdepartementet, kom till trafikutskottet med ett dokument med danska handlingar. Notera det – man kom med danska handlingar, för man hann inte ta fram egna texter. Sedan återkom man fyra gånger i rad, om jag minns rätt – det kan ha varit tre gånger. Varje gång återkom man dock för sent, och det blev ett glapp mellan de olika gångerna.

Detta är skälet till att vi kristdemokrater, med stor respekt för socialdemokratins och Miljöpartiets uppfattning, hävdar att vi ska gå ett helt år. Vi ska inte hamna i de här glappen där man återkommer och återkommer.

Herr talman! Vi yrkar bifall till förslaget i betänkandet samt till de tre förslag till tillkännagivanden som har arbetats fram i trafikutskottet. Vi yrkar också bifall till vår egen reservation 2.

Anf. 151 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! I dag debatterar vi förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis.

Utbildningen av förare styrs av europeisk lagstiftning. Lastbilschaufförer i Sverige måste vart femte år förnya sitt yrkeskompetensbevis genom att genomgå 35 timmars utbildning för att få utöva sitt yrke. Transportstyrelsen beräknar att cirka 105 000 yrkeskompetensbevis behöver förnyas under 2021, med en topp mellan mars och september.

Den pågående pandemin har slagit hårt mot många verksamheter, speciellt inom transportområdet. Samtidigt är det viktigt att yrkestrafiken kan fortgå normalt, då den har en samhällsviktig funktion. En brist på utbildningstillfällen innebär dock att vi riskerar att den stora bristen på chaufförer förvärras. Restriktionerna på grund av covid-19 har försämrat möjligheterna att genomföra utbildningar fysiskt på plats, och enligt regelverket får endast 12 av utbildningens 35 timmar användas till att utföra utbildningen på distans.

På grund av svårigheterna med att tillhandahålla utbildningar har Liberalerna drivit på för att påskynda en tillfällig förlängning av gällande yrkeskompetensbevis och dispens för de förare vars kompetensbevis gått ut utan möjlighet till förnyelse på grund av inställd utbildning eller kraftigt minskat utbud av utbildning. Chaufförerna hade annars tvingats att avstå från att köra lastbil, vilket skulle slå hårt mot verksamheten, speciellt för de många fåmansföretagen inom branschen.

Liberalerna anser att sex månaders förlängning av yrkeskompetensbevisen är en rimlig tid för att hinna genomgå den utbildning som krävs. Man bör samtidigt beakta att utbildningsföretagen får en tillräcklig beläggning för att kunna överleva och därmed inte försvåra utbildningsmöjligheterna i framtiden. Därför stöder vi inte majoritetsförslaget, som ger möjlighet att skjuta upp utbildningen under hela 2021. Jag yrkar därför bifall till reservation 1.

Restriktionerna för fysiska sammankomster trädde i kraft i november. Det är rimligt att de vars yrkeskompetensbevis gick ut i november får dispens retroaktivt från just november. Det är dock långt ifrån en ideal situation; denna lagstiftning borde ha lagts fram i samband med restriktionerna för att inte sätta chaufförerna i en svår situation. Nu skedde det efter att saken hade börjat diskuteras i utskottet.

Slutligen, herr talman, är det glädjande att de två yrkanden som vi i Liberalerna lagt fram tillsammans med Centerpartiet om att se över möjligheterna att en större del av utbildningen ska ske digitalt samt om att Transportstyrelsen ska hantera tillstånd för utbildningsanordnare skyndsamt har fått stöd och blivit tillkännagivanden till regeringen.

Liberalernas förhoppning är att vi nu ser slutet på restriktionerna på grund av covid-19 och att pandemin försvinner till sommaren samt att vi därmed kan få se ett sedvanligt utbud av utbildningar under senare delen

av 2021 och då kan återgå till ett normalt förfarande när det gäller yrkeskompetensbevisen.

Prot. 2020/21:67
20 januari

*Förlängd giltighetstid
för yrkeskompetens-
bevis*

Anf. 152 EMMA BERGINGER (MP):

Herr talman! Den här pandemin drabbar hela samhället och leder till konsekvenser både för enskilda och för företag. Regeringen arbetar sedan tidigt förra året med att begränsa smittspridningen, säkerställa resurser till hälso- och sjukvård, begränsa inverkan på samhällsviktig verksamhet, lindra konsekvenser för medborgare och företag, dämpa oro och sätta in rätt åtgärder i rätt tid.

För att få utföra persontransporter och godstransporter med buss och lastbil krävs yrkeskompetensbevis, som vi har hört tidigare under debatten. Detta bevis visar att föraren har genomgått utbildning och håller sin kompetens uppdaterad genom fortbildningar. Att köra lastbil eller buss är ett ansvarsfullt arbete, och därför har man inom EU kommit överens om att yrkesförare behöver ha denna dokumentation av sin kompetens.

Då transporter ofta är gränsöverskridande sätts regler för transporterna på EU-nivå. Pandemin har tyvärr försämrat möjligheterna att genomföra de utbildningar och fortbildningar som krävs för att föraren ska få behålla sitt yrkeskompetensbevis. Därför lade regeringen våren 2020 fram en proposition som innebar att regeringen fram till december 2020 fick meddela föreskrifter om förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis och om undantag från kravet på yrkeskompetensbevis.

Även EU vidtog åtgärder för att säkerställa möjligheten att förnya yrkeskompetensbevis. Genom den så kallade omnibusförordningen, som trädde i kraft den 25 maj 2020, gavs förare som skulle genomgå fortbildning för att förnya sitt yrkeskompetensbevis mellan den 1 februari 2020 och den 31 augusti 2020 en förlängd frist för att genomföra en sådan fortbildning samtidigt som giltighetstiden för beviset förlängdes med sju månader från och med den dag som anges som sista dag på beviset.

De flesta yrkesförare slutförde sin fortbildning i tid, enligt Transportstyrelsen, trots att de hade möjlighet till förlängning. Därmed kan vi konstatera att det för många ändå var möjligt att genomföra sina utbildningar trots pandemin, vilket har varit bra för de personer som har kunnat göra det.

Pandemin har under hösten fortsatt med förnyad kraft. Det är därför nödvändigt med åtgärder för att förlänga dispensen från kravet på fortbildning igen. Då EU inte har löst frågan i tid lägger regeringen nu fram denna proposition. Vi vill understryka att detta område huvudsakligen regleras genom EU och att det därför är viktigt att begränsa den tid som undantaget omfattar. Det finns även praktiska skäl till att tidsbegränsa denna möjlighet till dispens, då vi inte vill att det byggs upp en utbildningsskuld som blir svår att hinna få ned.

Det är viktigt att vi hanterar de problem som pandemin orsakar för yrkesförare som ska förnya sina yrkeskompetensbevis. För en enskild förare och för enskilda företag är det oerhört viktigt för att få möjligheten att fortsätta köra och därmed uppbära en inkomst. Samtidigt får vi inte i vår iver att hjälpa skapa problem som blir svåra att åtgärda längre fram.

Jag vill yrka bifall till reservation 1 och reservation 3.

Precis som min kollega Elin Gustafsson sa kommer vi att få återkomma till kommissionens förslag om förlängning av omnibusförordningen när det blir aktuellt.

Anf. 153 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Dagens debatt handlar, som kollegorna har sagt, om betänkande TU5 om förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis. Det kan för många kännas som en helt oväsentlig fråga att lägga så mycket tid på mitt under en brinnande pandemi i Sverige. Och det kan tyckas småaktigt att bråka om små saker i politiken som tiden för yrkeskompetensbevisens giltighet. Men, herr talman, det är inte en liten fråga. Och det är inte en fråga som bara berör en liten yrkesgrupp.

Resultatet av den här debatten och det beslut som vi lite senare ska ta här i kammaren kommer att beröra oss alla. Det berör landets alla företag som måste kunna få sina varor och kunna leverera sina varor. Om inte detta fungerar har vi varken livsmedel eller andra förnödenheter i våra affärer.

I grund och botten handlar den här frågan också om trafiksäkerhet och om möjligheten att säkra bland annat sjukvårdsmateriel till hela Sverige under den pågående pandemin.

Under den här pandemin har de flesta svenskar lidit väldigt hårt och kämpat med sin ensamhet. Vi har hållit oss hemma, vi har handlat varor på nätet, vi har bunkrat varor och vi har förlitat oss på att de där julkorten som har varit lite extra efterlängtade just i år kommer fram. Men det är inte tomten och hans nissar som kör varorna fram och tillbaka. Nej, det är åkerier och yrkeschaufförer som är hjältarna i detta. Det är chaufförerna som har sett till att Sverige har fortsatt att fungera, och det är för deras säkerhet och för alla oss andra som befinner oss i trafiken som det här betänkandet är viktigt.

Herr talman! Vi har tidigare hört talare här i talarstolen förklara vad yrkeskompetensbevis är för något. Jag kommer att kalla det för YKB framöver. Det stämmer att det är som ett extra körkort för att få framföra tunga fordon på väg. Det är ett krav som vi inte bara har här i Sverige utan i hela Europeiska unionen.

Under pandemin insåg man snabbt att många förare inte skulle kunna göra sina prov för att få sina befintliga YKB förlängda, alltså ett krav för att få framföra sitt fordon lagligt. Man tog då ett initiativ till att förlänga YKB med sex månader. Gott så, även om vi nog tyckte att man kunde ha förlängt lite till på en gång.

Nu, herr talman, vet vi att pandemin inte är över och att en ny förlängning av YKB är behövlig. Den här gången är det dessutom de som fick en förlängning i höstas och de som kommer att behöva det nu som berörs.

För att inte göra om det misstag som vi gjorde i våras vill vi nu förlänga inte sex månader utan till utgången av 2021, vilket är ett mer rimligt och realistiskt förslag än regeringens förslag om sex månader.

Gång på gång har vi hört statsministern uttala sig om hur han inte såg pandemins konsekvenser komma eller att han inte varit förberedd inför det ena och det andra. Nu hjälper vi honom, och vi hjälper regeringen lite. Vi gör att förlängningen av YKB sträcker sig över hela 2021, så att vi inte behöver vara oförberedda, i alla fall inte i den här frågan.

Under hösten 2020 insåg vi också att de webbaserade utbildningar som kunde ha löst YKB-utbildningar och prov inte fungerade som de skulle. Därför riktar vi nu ett skarpt förslag till regeringen, där vi helt enkelt säger att regeringen måste ge möjligheter för distansundervisning. Hade distansundervisningen fungerat hade vi inte behövt ha den här debatten i dag.

Distansutbildningen gör det dessutom möjligt för fler att genomgå utbildningen och göra sina prov oavsett var i landet man bor. Det skulle kunna kallas för en landsbygdssatsning.

Just nu bygger vi upp en puckel av chaufförer som behöver förnya sina YKB, och puckeln måste betas ned. För att ligga i fas med vad utbildningssamordnarna klarar av får vi inte glömma bort alla andra chaufförer som efter i år också ska förlänga sina YKB, för att inte tala om helt nya chaufförer som behöver YKB i framtiden. För att lösa detta vill vi att regeringen ska arbeta skyndsamt med att hantera ansökningarna från fler som kan bedriva en verksamhet som utbildningssamordnare.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkande TU5 i sin helhet och avslag på inkomna reservationer.

Anf. 154 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Herr talman! Tack, Åsa Coenraads, för ett viktigt anförande!

Det som Åsa Coenraads säger låter väldigt bra i teorin, och vi är ju i stort överens när det gäller att sluta upp bakom propositionen. Jag vill ändå lyfta fram det som jag nämnde i mitt anförande tidigare, och som just handlar om det som jag menar låter väldigt bra i teorin.

Åsa Coenraads refererar till att det är viktigt att vi redan nu ska beakta långsiktighet och underlätta för chaufförerna. Men det som Moderaterna och utskottsmajoriteten de facto gör är ju inte att underlätta i praktiken. Att förlänga så pass länge som utskottsmajoriteten föreslår låter som sagt bra i teorin, men vi vet att det bara fortsätter att bygga på utbildningsskulden i stället för att beta av den, som ju Moderaterna gång på gång refererar till.

Dessutom är det viktigt att få en samordning i EU i den här frågan, och det har jag inte hört att Moderaterna nu har återkommit till. Men såvitt jag vet tycker ändå Moderaterna fortfarande att det är viktigt med en EU-samordning, framför allt inom detta område. Jag hade velat få ett förtydligande från Åsa Coenraads av hur Moderaterna ser på EU-samordning i de här frågorna. Tycker man fortfarande att det är viktigt?

Sedan vill jag också få ett förtydligande av hur man ska hantera den växande utbildningsskulden, som ni med ert förslag inte börjar beta av utan fortsätter att bygga på.

Anf. 155 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Tack, Elin Gustafsson, för frågorna!

Den här frågan är som sagt viktig att diskutera, för den berör oss alla. Jag förstår däremot inte riktigt vad Elin Gustafsson menar med de frågor som hon ställer. Utifrån våra förslag här i dag betar vi av den puckel som har byggts upp av nuvarande regering, eftersom man inte har tagit tag i frågan redan från början. Hade man gjort rätt från början hade vi inte haft någon puckel. Hur ska vi då beta av puckeln? Jo, vi föreslår två saker som är väldigt konkreta: för det första att få distansundervisningarna att fungera och för det andra att se till att det kommer fler utbildningssamordnare på plats som faktiskt kan utbilda fler för YKB.

Jag kan rikta en fråga tillbaka till Socialdemokraternas representant Elin Gustafsson, som ändå har makten att göra förändringar via regeringen. Varför har man varit så slarvig i sitt arbete att vi behöver stå här i dag och ta om den här frågan igen? Vi vill inte vara tillbaka om sex månader därför att regeringen har slarvat igen. Men det kan ju vara så att regeringen sitter på information om att pandemin kommer att vara över snabbare än vad vi andra tror.

Anf. 156 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Herr talman! Det är lite tråkigt att Åsa Coenraads påstår att regeringen är slarvig och saktfärdig. Moderaterna säger ofta att regeringen inte gör tillräckligt och att det går för sakta. Det är klart att oppositionen ständigt ska ligga på styret. Men i det här fallet stämmer det inte. Infrastrukturministern har vid de möten i trafikutskottet han har varit med på varit tydlig med och berättat om det arbete man gör, inte minst gentemot EU. Vi vet nämligen att en EU-samordning i de här frågorna är att föredra.

Jag uppfattar inte att Åsa Coenraads med ett enda ord besvarade den fråga jag inledningsvis ställde om vikten av EU-samordning. Har Moderaterna helt gått ifrån den? Det verkar nämligen så. Det har man i alla fall gjort under den här hanteringen.

Ingen, varken Moderaterna eller Socialdemokraterna såvitt jag vet, vet hur fortsättningen av pandemin kommer att se ut. Vi måste såklart fortsätta med balansgången, som jag nämnde i mitt anförande, mellan att klara utbildningarna och samtidigt minska smittspridningen.

Jag vill också påpeka, vilket också lyfts fram i remissvaren till propositionen, att det förslag som utskottsmajoriteten förordar inte i praktiken gör det som Åsa Coenraads säger. Det är de facto så att det snarare riskerar att starkt bygga på utbildningsskulden än beta av den.

När det gäller distansutbildningar och så vidare tas det upp i propositionen. Det har statsrådet också återkommit till.

Jag tycker att det är Moderaterna som behöver ge mer svar på de frågor som jag ställde. Jag uppfattade inte att jag fick några svar.

Anf. 157 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Anledningen till att vi står här i dag och diskuterar YKB-förlängningen är en proposition som regeringen har lämnat. Men vi måste ändå ha lite mer i minnet vad som har hänt bakåt i tiden. Anledningen till att det har kommit en proposition är att vi i oppositionen drev fram att en förlängning av YKB:erna behövde komma före jul. Det är ändå inte så himla länge sedan.

Oppositionen har återigen tvingat fram regeringen i banan. Man har nämligen slarvat, man har inte varit beredd och man har inte räknat ut att det här skulle hända. Om man hade gjort det hade vi inte behövt stå här i dag.

Vi är också nu, 2021, redan inne på vår fjärde ändringsbudget, eftersom regeringen har slarvat med att se till att det fungerar som det ska för människor, företag och handel i det här landet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

Trafikutskottets betänkande 2020/21:TU2

Yrkestrafik och taxi
föredrogs.

Anf. 158 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Det betänkande vi nu ska debattera anknyter lite till den tidigare debatten. Det handlar om yrkestrafik, det vill säga lastbilstrafik samt taxibranschen. Det är branscher som är viktiga delar i svensk transportnäring. De säkrar bland annat att varor kommer fram i tid och att personer som av olika skäl inte kan eller vill köra bil eller åka kollektivt kan förflytta sig.

Pandemin har det senaste året påverkat båda branscherna, om än i olika omfattning. När det gäller godstransporter blev det inledningsvis problematiskt med gränsövergångar, och viss protektionism spred sig över Europa. Men det löste sig genom samarbete inom EU.

Taxibranschen är en helt annan fråga. Man har under 2020 sett en övervägande del av sina körningar försvinna, och krisen kvarstår. Från taxibranschen kommer klagomål på att de stöd som erbjuds är för små, kommer för sent och är alldeles för krångliga att söka. Det är allvarligt och innebär en risk för att vi när pandemin klingar av inte har en tillräckligt stor taxibransch kvar för att uppfylla de önskemål som finns.

Herr talman! Det finns en politisk enighet om att det ska råda sjysta villkor i åkeribranschen. Men att vi är eniga och pratar om det är inte tillräckligt. Det krävs också handling. Trots att det finns en parlamentarisk utredning från 2012 om vad som behöver göras för att få bort den olagliga konkurrensen inom åkerinäringen har den här regeringen valt att inte göra mer än att konstatera problemen. Men för att på riktigt komma åt dem krävs handling.

Vid våra vägar fattas fortfarande trafikpoliser som kan klara av att stoppa olaglig yrkestrafik. Det har regeringen inte gjort något åt, trots att åkerinäringen har pekat ut det som ett av de största problemen.

Regeringen har inte heller tillsatt den konkurrenskraftsutredning som trafikutskottet och riksdagen via ett tillkännagivande har bett regeringen att göra. Den 19 april 2017 fattade riksdagen beslut om ett tillkännagivande till regeringen angående tillsättande av en utredning för att skyndsamt stärka den svenska åkerinäringens konkurrenskraft. Syftet var att man skulle se över skatter, avgifter och regler för att sedan kunna åtgärda dessa och stärka den svenska åkerinäringen. Regeringen har inte ens tillsatt denna utredning ännu och har därmed inte genomfört det som riksdagen har fattat beslut om.

Vackra ord leder knappast till en bättre situation för Sveriges åkeriägare. De kan inte betala sina räkningar med de vackra orden. Det krävs handling. När kommer utredningen? Det är snart fyra år sedan beslutet togs här i riksdagen.

Herr talman! Vi moderater har förutom förslagen i vår budget föreslagit en sänkning av drivmedelsskatten med 1 krona, vilket skulle motsvara cirka 100 000 kronor i lägre skatt för en svensk lastbil per år, för åkerier som kör 20 000 mil om året. Vi kommer även med den sänkningen att ha

bland de högsta drivmedelsskatterna i världen, och det är fortfarande ett tydligt incitament till branschen att ställa om.

Det är imponerande att se allt det arbete som sker i branschen när det gäller omställning. En viktig förutsättning för att den omställningen ska ske är att det finns tillräckligt med laddstationer och dessutom tillräckligt med förnybar el för att kunna ladda elfordonen. Vi har inte kommit särskilt långt om elbilarna kommer att laddas med el som kommer från kolkraftverk i andra länder.

Herr talman! Trafikutskottet har dessutom påpekat att vi vill se över möjligheterna när det gäller kör- och vilotider och försöka ge Sveriges åkerier samma regelverk som finns i Danmark. Där tillåts en mindre överträdelse på cirka 5 procent av kör- och vilotiderna, eftersom chaufförer och åkerier inte alltid kan planera vad som händer utmed vägen. Det är orimligt att behöva åka på böter för att man har tvingats köra över med kanske någon halvtimme för att hinna hem på kvällen. I Danmark har man denna möjlighet, och både Danmark och Sverige har att rätta sig efter samma regelverk som övriga i EU. Men Sveriges åkerier har inte samma möjligheter som de danska åkerierna när det gäller kör- och vilotider.

Dessutom behöver Sverige se över möjligheten att ge dispens för kör- och vilotiderna för mindre och korta transporter, vilket vore helt rimligt. Kommer regeringen att ta tag i detta konkurrensproblem med kör- och vilotider?

Om vi ska säkra likvärdiga villkor för svenska och utländska åkerier behövs också bättre kontroller. Vi moderater har länge krävt bättre övervakning av utländska lastbilar i Sverige. Vi vill att en gps aktiveras i de utländska lastbilarna för att säkerställa att de betalar sina trängselavgifter, eurovinjetter och eventuella böter. Dessutom kan vi då lättare följa om de håller sig till regelverket när det gäller cabotagetrafik och kombitrafik. Trots att regeringen skulle ta tag i även det problemet har fortfarande ingenting hänt.

För att yrkestrafiken ska fungera krävs det också att man kan parkera sina fordon säkert och ta raster när det är dags för dygnsvila. Och det ska kunna ske på en säker plats. Åkerinäringen har jobbat fram ett material över var nya rastplatser bör placeras och vilka som behöver byggas ut. Trafikverket jobbar med en analys av rastplatserna. Men arbetstempot är lågt, och arbetet går alldeles för långsamt.

Det finns flera privata och lokala lösningar på uppställningsplatser. Men det finns ingen samordning på statlig nivå. Trafikanalys konstaterar sammanfattningsvis att efterfrågan på uppställningsplatser är stor och att utbudet av trygga och säkra uppställningsplatser i Sverige i dag inte alls stämmer överens med efterfrågan.

Lastbilschaufförer är en utsatt grupp som känner stor otrygghet. Trafikanalys har genomfört undersökningar som visar att ett stort antal chaufförer upplever otrygghet och uppger sig ha blivit utsatta för brott, och mörkertalet kan vara stort. Enligt Trafikanalys är brottsutsattheten en tydlig indikator på behovet av trygga och säkra rastplatser.

Sveriges lastbilar är nödvändiga för att hålla igång landets företag, och de utgör ett blodomlopp i svenskt näringsliv. Det är därför rimligt att Sveriges åkerier har rimliga nivåer på skatter och avgifter och inte missgynnas i konkurrensen av utländska transporter. Sveriges regering och Polismyn-

digheten är ansvariga för att sköta kontrollerna utmed våra vägar så att inte olagliga transporter kan konkurrera ut lagliga transporter.

Herr talman! I juni 2014 beslutade riksdagen om nya regler för taxi-branschen. Det handlade om att ta bort möjligheten att bevilja taxameter-undantag. Riksdagen beslutade även längre fram, i maj 2018, att det ska finnas en annan typ av taxinäring som ska ansluta sig till en tillståndspliktig beställningscentral för taxitrafik. Dessa fordon ska sedan fördes med en särskild utrustning för taxifordon. Detta syftade till att städa upp bland de olika plattformslösningar som fanns och att säkerställa sjysta och likvärdiga villkor oberoende av vilken typ av taxi det handlar om. I och med detta tog man bort möjligheten att söka dispens från taxameterkravet.

I propositionen stod mycket om att bejaka ny teknik och digitalisering. Men trots det finns i dagsläget ingen särskild utrustning på marknaden. Det innebär att alla som vill köra taxi är hänvisade till taxameter oavsett vilken verksamhet det är. Detta drabbar inte minst exempelvis hyrverksbranschen som kör på uppdrag mot faktura.

Vi i Moderaterna vill bejaka delningsekonomin och nya typer av persontransporter. Det behövs en ny lagstiftning, och den behöver följas upp. Vi undrar vad regeringen tänker göra när det gäller den särskilda utrustningen. I dagsläget finns det över huvud taget inga sådana lösningar.

Vi står bakom alla våra reservationer, men jag väljer att yrka bifall bara till reservation nummer 17.

Anf. 159 THOMAS MORELL (SD):

Herr talman! Vi diskuterar nu trafikskottets betänkande 2 *Yrkestrafik och taxi*. Vi i Sverigedemokraterna står givetvis bakom alla våra reservationer i betänkandet, men för att spara tid vid voteringen yrkar jag bifall endast till reservation 2.

Herr talman! Under det senaste året har den seriösa åkerinäringens villkor debatterats flitigt, inte enbart här i riksdagen utan också hos gemene man. Allt fler människor förstår kopplingen mellan den olagliga godstrafiken och annan kriminell verksamhet. I medierna har man uppmärksammat att det årligen förs ut stöldgods ur landet motsvarande cirka 2 miljarder kronor, och då talar vi enbart om det gods som är försäkrat.

Vägen är helt enkelt de kriminellas verktyg, och här har regeringen fullständigt tappat kontrollen över utvecklingen. Trafikpolisen har under de senaste åren kraftigt minskat i antal, och pensionsavgångarna fortgår alltjämt.

Regeringen har tillsatt en utredning om hur kontrollverksamheten ska vara organiserad i framtiden. Det är bra. Att man samtidigt låter verksamheten minska i den omfattning som skett under de senaste åren är däremot ofattbart. Varför säkerställer man inte bemanningen till dess att utredningen är klar? Det är obegripligt.

Jag kan däremot med glädje se att allt fler partier här i riksdagen börjar tala om en effektivare kontroll av den yrkesmässiga trafiken, och det är bra. Vi blir allt fler som vill skydda det seriösa företagandet inom transportnäringen och därmed trygga de arbetstillfällena som finns hos de seriösa företagen. Att bekämpa den olagliga trafiken innebär också att man kraftigt beskär de kriminellas möjlighet att utnyttja logistiksystemet för sina interna transporter av smuggelgods och stöldgods.

Herr talman! När vi har temat om en sund transportnäring uppe för diskussion måste jag ändå kommentera den motsatta utveckling vi ser inom transportsektorn i dag. Alltmer gods flyttas från fordon som klarar en bruttovikt på 64 ton till så kallade Europadragare som oftast har en bruttovikt på bara 40 ton.

Om vi ska få en sund, miljövänlig och fungerande transportmarknad, där åkerier, järnväg och sjöfart kan utveckla en sund och hållbar transportnäring, måste hårdhandskar tas mot de aktörer som sätter i system att fuska. Ur miljösynpunkt är den här utvecklingen fullständigt förkastlig, då det går tre Europadragare på två fullstora svenska ekipage.

Herr talman! Cabotagereglerna tillkom för att minimera transporter utan gods, så kallade tomkörningar, och reglerna säger att det ska vara en tillfällig inrikestransport i ett värdland. Cabotage och även kombinerade transporter har i stället utvecklats till en verksamhet vid sidan om alla regelverk. Det har etablerats mobila verkstäder och tankstationer som förser de utländska fordonen med verkstadstjänster och bränsle. Gemensamt för de mobila verksamheterna är att arbetet sker under bar himmel, vilket innebär ökade risker för spill av miljöfarliga vätskor.

Det sker bromsbyten, kopplingsbyten, oljebyten och mer eller mindre stora reparationer utmed våra vägar eller på parkeringsplatser. Det är ett något märkligt förhållande eftersom en av grundpelarna i cabotagereglerna är just tillfällig inrikestransport i värdland. Om det hade varit fråga om tillfälliga transporter skulle det givetvis inte skapa en marknad med mobila verkstadstjänster utomhus.

Det vi ser är resultatet av en transportnäring som lämnats utan kontroll och skydd från våra myndigheter. Den här situationen har lett till att seriösa åkeriföretag med höga miljöambitioner inte kan konkurrera med skumraskföretag som ständigt bryter mot gällande regelverk. Utvecklingen har också påverkat järnvägsföretagen negativt då dessa förlorar transportuppdrag. Men vad annat kan man förvänta sig med en politisk ledning som bokstavligt talat sitter på händerna?

För en tid sedan antogs det så kallade mobilitetspaketet, och det är ett stort steg i rätt riktning för att stärka det seriösa företagandet. Även om mobilitetspaketet är på plats måste varje medlemsstat se till att rusta sin kontrollverksamhet så att det skärpta regelverket också kommer åt det medvetna fusket.

Herr talman! Det är med glädje jag läser artiklar om de kontrolltjänstemän ute på vägarna som gör en fantastisk insats för det seriösa företagandet inom transportnäringen. I en artikel publicerad den 19 januari i tidningen Proffs sammanfattas situationen på följande sätt:

”Bilinspektör Roger Ogemar är luttrad då han skrivit många rapporter på åkeriet. Det handlar exempelvis om tredjelandsförare utan förartillstånd, fordon som körts på ogiltiga nyttjanderättsavtal och flera sanktionsavgifter.

– Åkeriet har i det närmaste ’klippkort’ på cabotagesanktioner och de sviker oss inte denna gång heller, säger han.”

Herr talman! Enligt en kartläggning som gjorts av Svenska Taxiförbundet har svarttaxi via Facebookgrupper tagit ett järngrepp om taximarknaden i flera svenska städer. Det är ett förhållande jag har tagit upp i samband med interpellationsdebatter här i kammaren. De seriösa taxiföretagen

tvingas se på hur kunderna flyttar över till den svarta marknaden när samhället passivt ser på.

Ovanpå detta har pandemin slagit till med full kraft mot taxiföretagen och ytterligare förvärrat läget för hela taxinäringen. Till slut hotas hela existensen för de seriösa taxiföretagen. Det är därför vi ser att allt fler orter i Sverige saknar taxitjänster, vilket är ett problem för såväl det lokala näringslivet som samhället i stort.

Kommuner och enskilda drabbas när skolskjuts, sjukresor och färdtjänst ska upphandlas eftersom det saknas lokala anbudsgivare. Valfärden går miste om skatter, avgifter och moms. Därtill riskerar seriösa företag att slås ut då dessa omöjligt långsiktigt kan tävla mot företag som konkurrerar med priser baserade på obeskattad svart verksamhet.

Herr talman! Tillsammans har vi ansvaret att skydda det seriösa företagandet inom transportnäringen. Vi kan inte låta utvecklingen fortsätta som den gjort under de senaste åren. Det krävs helt enkelt en kursändring för att skydda de seriösa företagen och i en förlängning hela vårt samhälle.

Sverigedemokraterna kommer inte att vika en tum från kraven om en fungerande kontrollverksamhet på väg, ty det seriösa företagandet inom transportnäringen kan med rätta kräva att olaglig verksamhet bekämpas.

Anf. 160 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Vi debatterar nu yrkestrafik i alla dess former. Vi kan väl konstatera att en fungerande transportsektor, oavsett transportslag, är en förutsättning för att det ska kunna gå att bo, leva och verka i hela landet. Att näringslivets transporter fungerar utgör grunden för ett välmående näringsliv i hela vårt land.

Teknikutveckling, effektivisering, digitalisering, regelförändringar, ordning och reda och sund konkurrens bidrar sammantaget fortsatt till goda kommunikationer och bra företagsklimat i hela landet och till att vi samtidigt kan klara av de klimat- och miljöåtaganden som vi som land har och som branschen har. Det finns ingen motsättning mellan detta, enligt mitt och Centerpartiets sätt att se det.

Herr talman! För att hela landet ska leva fordras friska företag som får verka i en hård men sund konkurrens, också på transportmarknaden. I dag råder en utomordentligt hård konkurrenssituation i transportsektorn. Vi kan konstatera att det finns tecken på att antalet åkerier som bedriver illegal verksamhet ökar. Även om polisen har fått ökade befogenheter att stoppa och hålla kvar lastbilar och förare som utför till exempel olagligt cabotage räcker inte resurserna eller den uppmärksamhet som Polismyndigheten tillägnat detta.

För Centerpartiet är det en prioriterad fråga att minska fusket på våra vägar och minska de olagliga transporterna i form av cabotage och annat. Ett sätt att klara det är att se till att tillsynen blir effektiv inom ramen för alla de regler som vi har beslutat om här i riksdagen. Då kan vi stävja fusket och samtidigt öka trafiksäkerheten.

Det finns därutöver skäl att gå vidare med ytterligare åtgärder. En del är nämnt här i debatten tidigare. Det gäller till exempel icke manipulerbara gps-positionerare för de åkare, oavsett nationalitet, som trafikerar det svenska vägnätet. I dag är brist på bevis eller svårigheter att bevisföra ett skäl till åtalseftergift. Den som drar någon inför skranket måste vara väldigt säker på att ett brott har begåtts.

Centerpartiet anser att det behövs fler trafikpoliser, fler fälttjänstemän från Transportstyrelsen och framför allt bättre samordning mellan de olika myndigheter, till exempel Polismyndigheten, som har i uppdrag att stävja och motverka brottsligheten och ägnar sig åt detta. Bristen på personal med kompetens och kunskap att utföra kontroller är i sig ett problem. Det behövs förstärkt bemanning. Den skulle kunna komma fram till exempel genom att myndigheterna, Transportstyrelsen och Polismyndigheten, genom upphandling i andra strukturer än statens egna, exempelvis besiktningsbranschen, hittar människor som är beredda att bredda sitt kompetensområde, som i grunden har god teknisk kompetens och som skulle kunna bidra med en effektivare och mer frekvent tillsyn.

Centerpartiet anser vidare att teknikutvecklingen på trafikområdet i större omfattning än i dag borde kunna användas för att komma till rätta med oseriösa aktörer. I dag är det alldeles för lätt för den som vill vara en oseriös aktör att skaffa sig information om var kontrollerna sker, hur man kan undvika dem genom att välja en annan färdväg och så vidare. Centerpartiet menar att en mer grundläggande analys måste ligga till grund för hur flöden och transporter utförs, så att polisen med betydligt större precision än i dag vet vilka knutpunkter och vilka transportörer som finns i riskzonen för oseriös verksamhet och därmed kan utforma kontrollerna så att det inte går att undvika dem.

Ett annat sätt att öka effektiviteten är att använda möjligheten till automatisk registerskyllsavläsning. Den tekniken finns. Den finns redan i flera av de bilar som används i trafiken. Det får då gärna ske tillsammans med trafiksäkerhetskameror, som också finns längs vägarna. Det skulle på så vis gå att läsa av fordons identiteter. Det skulle lättare än i dag gå att kartlägga rutter i tid och rum. Därmed skulle man, kopplat till det riskvärdesystem som redan finns inom ramen för myndigheternas tillsyn, noggrannare än i dag kunna välja ut fordon och åkerier för djupare kontroll, vilket ger mer precision i arbetet.

Herr talman! Centerpartiet vill slutligen framhålla att det i mycket högre utsträckning måste till ett samarbete mellan det dryga halvdussin statliga myndigheter som i dag på olika vis är involverade i kontroll och tillsyn av yrkestrafiken. Kanske är Polismyndigheten och Transportstyrelsen de som är mest involverade. Jag är övertygad om att det tillvägagångssätt som har tillämpats inom andra områden där fusk har funnits, det vill säga bättre myndighetssamverkan, skulle innebära högre effektivitet och träffsäkerhet i detta arbete och färre incitament att vara den som väljer fuskvägen även i fråga om den här branschen och den brottslighet som finns på våra vägar.

Jag yrkar bifall till reservation nummer 3 i betänkandet.

Anf. 161 JESSICA THUNANDER (V):

Herr talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation nummer 23 om sjysta villkor i taxibranschen. Jag vill dock inledningsvis tala lite om åkeribranschen, som under lång tid haft stora problem med lönedumpning, osund konkurrens och bristande trafiksäkerhet. Genom åren har allt fler inrikestransporter utförts av utländska åkerier som betalar löner långt under svenska kollektivavtalsnivåer och som dessutom pressar sina chaufförer att bryta mot både arbetstids- och trafikregler. Seriösa åke-

rier som följer lagar och kollektivavtal får allt svårare att klara konkurrensen.

Europakommissionens mål om att öppna vägtransportmarknaden och ge fritt tillträde för alla aktörer och operatörer har under lång tid motverkat en socialt och ekologiskt hållbar transportförsörjning. Politiska åtgärder krävs därför både inom EU och på nationell nivå för att stoppa de oseriösa åkerierna. För Vänsterpartiet är utgångspunkten att alla som kör i Sverige ska arbeta under lika och goda arbetsvillkor. För att nå dit krävs tydliga politiska åtgärder.

Det av Europaparlamentet i juli 2020 antagna vägpaketet, eller mobilitetspaketet, innehåller nya regler för att få en bättre ordning på den tunga trafiken på våra vägar. Vänsterpartiet välkomnar beslutet, som ger förutsättningar för att trafiken ska ske med sundare konkurrens och bättre arbetsvillkor.

Vänsterpartiet anser att det nu brådskar att stärka det nationella regelverket samt se till att kombinerade transporter omfattas av cabotagebestämmelserna, vilket nu är möjligt i och med vägpaketet. Men för att vägpaketet verkligen ska få genomslag måste även de nationella möjligheterna till kontroll av efterlevnaden förbättras.

Till exempel har Danmark under 2019 och 2020 infört nya och striktare regler för rättvisa transporter och sjystare arbetsvillkor. Även regeltillämpningen har gjorts striktare. Grunden för initiativet var att man konstaterade att social dumpning och exploatering av förare från Östeuropa och Asien var ett enormt och olöst problem. Det var även ett stort och helt avgörande hinder för de förändringar som behöver göras för att alla transporter ska bli miljövänliga och hållbara. Så länge det är en vinstgivande affärsmodell att utnyttja lastbilschaufförer från andra länder för att erbjuda billiga transporter, inklusive tomkörningar, är det en lång väg kvar innan vi har rättvisa och miljövänliga transporter.

Den danska modellen innebär bland annat strängare nationell tillämpning på vägarna med utökade och bättre kontroller och nationella regler för utstationering av buss- och lastbilschaufförer. Detta ska skapa likvärdiga villkor på transportföretagens marknad. Som en del av de nya reglerna måste utländska transportföretag till exempel före varje transport på de danska vägarna ladda upp detaljerade uppgifter i den danska transportdatabasen. Uppgifterna används sedan vid kontrollerna ute på vägarna. Man har också infört nya strängare regler för busscabotage, och man har infört betydligt högre böter för att få ett slut på missbruket att utnyttja förare som tvingas leva i lastbilen som affärsmodell.

Herr talman! Vi har blivit alldeles för vana vid orden ”fri frakt”. Det finns inget sådant som ”fri frakt”. Någon betalar alltid, och är det inte konsumenten så är det chauffören, klimatet och miljön. Vänsterpartiet anser att regeringen bör återkomma med förslag för att använda den danska modellen för rättvisa transporter och sjystare villkor.

Herr talman! Taximarknaden avreglerades 1990. Konsekvenserna har varit stora, inte minst för taxichaufförerna. Överetableringen i storstäderna är stor, och chaufförernas situation har försämrats radikalt med sämre villkor, mer stress, ekonomisk osäkerhet och låga löner. Yrket har gått från att vara ett högstatusyrke med goda villkor till ett lågstatusyrke med dåliga villkor och stora risker. Upphandlingar vinnas alltför ofta av oseriösa företag som pressar priserna genom social dumpning.

Kollektivavtal är alltför sällsynta, och när de finns följs de ofta inte. På grund av hur branschen är uppbyggd är fackliga organisationers ställning svag. Så kallade plattformsbolags inträde på marknaden har ytterligare förvärrat problemen. Viss återreglering för att stävja de värsta avarterna har skett, men det gäller endast sådant som direkt drabbade kunderna, såsom ockerpriser. Konsekvenser för taxichaufförer och deras villkor har man inte funderat så mycket på.

Taxibranschen är i dag ohållbar. Situationen har varit känd under en lång tid, och det är hög tid att politiken tar ansvar och ser till att taxichaufförer får en god arbetsmiljö och rimliga arbetsvillkor. Det behöver göras en större utredning av taxibranschen och tydliga åtgärder för en hållbar taxibransch. Men under tiden finns det saker vi kan genomföra här och nu för att förbättra villkoren.

Förhållandena mellan förare, åkare, beställningscentraler och upphandlare är komplexa. Mycket tyder på att den som egentligen ska ha arbetsgivaransvaret smiter undan det. Regeringen bör utreda de arbetsrättsliga gränsdragningarna för egenföretagare i taxibranschen för att förtydliga vad som utgör ett anställningsförhållande och vem som har ansvar för anställda och tydliggöra regler och roller samt föreslå åtgärder för att undvika att arbetsgivare smiter undan sitt ansvar.

Precis efter att taximarknaden hade avreglerats och det rådde mer eller mindre kaos passade Biltrafikens Arbetsgivareförbund på att säga upp kollektivavtalet. Det tog två år att förhandla fram ett nytt, och facket tvingades att gå med på att införa procentlön i avtalet. Många taxichaufförer arbetar i dag enbart mot procentlön. Ni kan ju gissa hur det går när antalet körningar har sjunkit drastiskt under coronapandemin, exempelvis.

Vissa, alltför få, har kollektivavtal med en mycket låg garantilön, men alltför ofta betalas den inte ens ut. Som alla som någonsin varit i den situationen vet leder det till väldigt stor stress och mycket ångest att inte veta om man klarar sin vardagsekonomi från månad till månad. Det går naturligtvis ut över chaufförernas hälsa och påverkar deras livssituation och i förlängningen också trafiksäkerheten.

Genom en EU-förordning har procentlön förbjudits inom godstrafiken med hänvisning till trafiksäkerheten. Samma sak borde göras gällande taxibranschen. Att heltidsanställda arbetstagare jobbar mot ackord i Sverige år 2020 är under all kritik och kan självklart inte tillåtas fortsätta.

Dåliga upphandlingar där oseriösa företag vinner kontrakt genom social dumpning och orimliga tidsberäkningar är ett problem för taxibranschen. Det har förbättrats något sedan lagen ändrades och upphandlare numera får ställa krav på kollektivavtal och annat och inte tvingas enbart ta hänsyn till lägsta pris, men situationen är fortfarande inte bra.

På grund av bristande kontroller är det heller inte säkert att företag som vinner upphandlingar sedan följer de krav som ställts. Ofta är brister i leveransen kopplat till stora viten samtidigt som man har beräknat alldeles för korta ledtider som inte ger något utrymme alls för oväntade händelser, vilket ökar förarnas stress och leder till att de inte kan ta sina raster som de ska.

Upphandlingarna måste få möjlighet att ställa större krav på anbudsgivare men måste också ta ett större ansvar för att lagar och regler följs och att kraven uppfylls. Det bör också vara obligatoriskt att vinnande företag tar

över personalen med bibehållna eller bättre villkor från det bolag som tidigare körde. Upphandlare ska också ha ett beställansvar.

Coronakrisen har lyft upp och tydliggjort problemen än mer, inte minst den bristande kontrollen av branschen från myndigheterna. Det är stor risk att de seriösa taxiföretagen slås ut och de oseriösa blir kvar. Regeringen bör se till att kontrollerna utökas och att tillsynsmyndigheterna får i uppdrag att ha ett större samarbete.

Herr talman! Vi behöver som land börja vara mycket mer medvetna om människors arbetsvillkor och livsvillkor och göra medvetna val när vi handlar. Det gäller även när vi köper frakt av gods eller av oss själva. Att spara några kronor är ju alltid trevligt. Men det är mycket mindre trevligt när det görs på en annan människas bekostnad. Jag ber om ursäkt för att jag drog över den anmälda talartiden.

Anf. 162 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Vi talar i dag om yrkestrafik. Lite kort innan jag fortsätter mitt huvudanförande måste jag ändå reflektera över den situation som yrkestrafiken har landat i. När vi skrev motionerna var kanske inte läget som det är nu. Jag vill reflektera över det faktum att hela transportsektorn med åkerier, taxi och kollektivtrafik har drabbats oerhört hårt av pandemin.

Min upplevelse är ändå att vi här i riksdagen, även om vi inte alltid är överens om detaljerna, har jobbat väl ihop med att försöka parera rätt mycket. Det vill jag ha sagt från kammaren. Sedan finns det detaljer och bitar där vi inte är överens och kan ha tyckt att det kunde ha gått fortare. Men vi är väl medvetna om den situation som många åkare befinner sig i. Vi är tacksamma för det stora arbete man gör för att Sverige fungerar under pandemin. Jag vill bara ha det sagt.

Sedan pågår också en spännande process inom hela transportsektorn. Kollektivtrafiken har i många stycken gått före. Man är mer eller mindre fossilfri på många sätt. Det handlar om biobränslen och elektrifiering. Man har jobbat med processer som gör att vi har en bättre och miljövänligare verksamhet. Vi ser att exakt samma utveckling sker nu på lastbilssidan och även på bilsidan.

Det finns dock en liten hake. Den kanske vi kan debattera här eller i utskott. Det är det faktum att om den elektrifiering som nu sker ska få de stora miljöeffekter som vi önskar när vi inom trafiksektorn tar ansvar tillsammans måste också den el man använder vara fossilfri. Där känner åtminstone vi kristdemokrater en stor oro. Det kan mycket väl bli så att vi elektrifierar stora delar av transportsektorn men att elen kommer från polsk kolkraft. Då har vi inte vunnit någonting.

Herr talman! Svensk åkerinäring är utsatt för en hård internationell konkurrens. Vi vill därför lyfta fram behovet av bättre övervakning av lastbilstrafik så att vi kan få till en sund konkurrens. Vi kan konstatera att risken för att åka fast är liten för utländska lastbilar, och utvecklingen med allt färre trafikpoliser behöver därför vändas. Erfarenheter från exempelvis Danmarks arbete med att motverka illegala cabotagetransporter visar att det krävs lagändringar samt att polisen har tillräckliga resurser för att motverka fusk.

Vi kan även peka på behovet av konkurrensneutrala kontroller av svenska och utländska åkare. Medan svenska företag kontrolleras av Transportstyrelsen kontrolleras utländska företag av polisen. Vi anser att

detta skapar en risk för att man snedvrider konkurrensen. I stället borde en och samma kontrollmyndighet hantera kontrollerna för att på så sätt kunna hitta de företag som missköter sig.

Vi anser att polisen bör återfå ansvaret för kör- och vilotidskontroller även för svenska åkerier. Vi vill också uppmärksamma att flera EU-länders fordonsregister ännu inte är tillgängliga för våra kontrollmyndigheter, trots att de enligt EU-beslut ska vara det sedan 2012. Om den gemensamma marknaden ska fungera måste alla register vara öppna för alla medlemsstater och myndigheter. En gemensam marknad förutsätter att vi har någon form av gemensamma spelregler.

Herr talman! Vi anser att reglerna för skötsamma åkeriföretag bör förenklas. Reglerna inom transportbranschen är rigorösa för att förhindra fusk, men regelverken har blivit för svårhanterliga för att laglydiga företag ska kunna bedriva en fungerande verksamhet.

Transportstyrelsen har beslutat om höga sanktionsavgifter för smärre avvikelser som åkerierna har liten eller ingen möjlighet att påverka. Vi kan även notera att de färdskrivare som företag måste ha installerade inte är användarvänliga och att de ofta skapar misstag som gör att företagen påförs en sanktionsavgift.

Vi anser att Transportstyrelsens tillsyn av åkeriföretagen behöver bli mer rättvis och rättssäker. Jag kan säga här i kammaren att jag anser att Anders Åkessons förslag till lösning på detta lät intressant och att jag ämnar titta vidare på det.

I dag är det de företag som fastnar i polisens kontroller som hamnar på Transportstyrelsens lista över tillsynsobjekt. Eftersom relativt få företag fastnar i poliskontroller medför detta system enligt vår mening en hög grad av slumpmässighet. Det missgynnar just den som en gång har fastnat medan andra, som inte har fastnat, egentligen kan bedriva en konkurrenssnedvridande verksamhet.

Herr talman! Vi har problem med externa företag som bryter mot Sveriges lagar och därefter lämnar landet. Vi anser därför att beslut om klampning ska kunna fattas av personal på en kontrollplats, vilket innebär att all kontrollpersonal med förordnande att utföra flygande inspektioner också ska kunna fatta nödvändiga beslut i fråga om klampning.

Vi anser också att det behövs en utökad tid för klampning från dagens 36 timmar till dess att skälet för klampningen är åtgärdat. Det är lite orimligt att man först klampar och sedan klampar loss, och så smiter de i alla fall.

Herr talman! Mer eller mindre varje sommar läser vi om rån vid rastplatser. Vi fortsätter därför att lyfta fram behovet av att väginfrastrukturen utformas så att den kan erbjuda god säkerhet och trygghet för dem som kör yrkesmässig trafik liksom för andra trafikanter som använder våra vägar.

Vi vill därför framhålla lastbilschaufförernas samt övriga trafikanters behov av säkra rast- och uppställningsplatser, och vi anser att en plan för säkra rast- och uppställningsplatser bör arbetas fram.

Herr talman! Den avreglering som genomfördes av den svenska taxi-marknaden 1990 har lett till ett större utbud av taxiföretag och jobb. Taxi-branschen är en viktig del av besöksnäringen.

Vi kan samtidigt konstatera att Sveriges rykte när det gäller priser och pålitlighet dessvärre har naggats i kanten de senaste åren. För att stoppa fusk inom taxibranschen har ett antal nya regler införts som kan bidra till att avhjälpa problemen. För att säkerställa att nya regler inom taxinäringen följs och inte blir verkninglösa anser vi att det behövs ytterligare informationsinsatser samt utökad tillsyn och kontroll.

Herr talman! I Sverige är det inte tillåtet för döva att beviljas taxilicens. Det beror på Transportstyrelsens regler, som anger att den som har taxiförarlegitimation ska kunna uppfatta vad en passagerare eller annan trafikant försöker kommunicera på fyra meters avstånd. Vi anser att detta i de allra flesta fall är ett helt rimligt krav.

Vi vill samtidigt peka på att det finns personer som inte kan göra sig förstådda på annat sätt än med teckenspråk, och för dem spelar den muntliga kommunikationen inte lika stor roll. Vi vill även peka på att arbetslösheten bland döva är hög. Om döva tillåts ta taxilicens skulle det kunna skapa möjligheter för nischade taxibolag som i första hand vänder sig till dem som är beroende av teckenspråk.

Vi anser att detta skulle underlätta för döva som behöver färdtjänst, skolskjuts och annan samhällsservice samtidigt som det ökar möjligheten till försörjning för den som är döv. Mot denna bakgrund anser vi att reglerna ska förändras så att även döva ska kunna beviljas taxiförarlegitimation.

Herr talman! Vi kan konstatera att delningsekonomin kommer att vara en viktig del i omställningen till gröna transporter. När det gäller den lagstiftning som reglerar taxibranschen anser vi att den släpar efter och behöver moderniseras. Vid sidan av delningsekonomin växer även andra former av taxitjänster fram, vilket ökar utbudet samtidigt som det finns en risk för att de nya företagen och tjänsterna snedvrider konkurrensen.

Regeringen bör därför initiera en översyn av taxiutbildningen och taxi-lagstiftningen i syfte att inkludera och öka digitaliseringen och delnings-ekonomin i branschen.

Herr talman! Vi står bakom alla våra reservationer, men för tids vin-nande yrkar jag bifall endast till reservation 5.

Anf. 163 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! Nu lämnar vi år 2020 bakom oss – ett år som helt har dominerats av coronapandemin.

Transporter är det område som drabbats tuffast. Allt hårdare restriktioner för att förhindra smittspridning har slagit hårt mot alla slags transporter men framför allt mot persontransporter, bland annat taxibranschen. Jag har pratat med förtvivlade taxiföretagsägare som har sett efterfrågan och alla sina sparade medel förvinna. Det är livsverk som har försvunnit.

Liberalerna har genom januariavtalet tagit fram en lång rad extrabudgetar för att mildra effekterna och för att vi ska ha en fungerande taxi-bransch den dag det vänder. Vi utesluter inte heller att vi kommer att behöva lägga fram fler förslag för att underlätta för branschen.

Godstransporterna har inte sett samma minskning, bland annat på grund av att andra konsekvenser av pandemin, till exempel ökningen av e-handeln, har hållit igång godstransporterna. Branschen har dock drabbats på annat sätt genom stängda gränser i Europa under en begränsad tid i våras, genom lokala efterfrågetapp, som längs gränsen till Norge, och

genom svårigheter för chaufförer att förnya sina yrkeskompetensbevis för att lagligt kunna köra sin lastbil. Det har vi debatterat tidigare här i dag i kammaren.

I en svår tid är det ännu viktigare att värna sjysta konkurrensvillkor och att regelverk efterlevs. Åkerinäringen har stor betydelse för svenska företags konkurrenskraft och godshantering, och den ger många jobbtilfällen i Sverige. Vi vill underlätta för en sund bransch i Sverige. Vi har höga ambitioner för att få till en överflyttning av gods till järnväg och sjöfart. Men med nuvarande ökning av behovet av godstransporter kommer åkerinäringen för lång tid framöver att stå för majoriteten av godstransporterna i Sverige.

Herr talman! Godstransporter är gränsöverskridande, och det råder hård konkurrens inom transportnäringen. Därför är EU:s direktiv och regleringar genom mobilitetspaketet av största vikt för att vi ska ha ett regelverk som stöder seriösa åkerier.

Vi måste också stärka arbetet mot utländska och svenska åkerier som bedriver illegal verksamhet. Regelverk utan uppföljning blir tandlösa och får därför inte avsedd verkan.

När nu polisen har fått ökade befogenheter måste det paras med tillräckligt med trafikpoliser som kan utföra utökade kontroller av den tunga trafiken. Annars riskerar fusk med bland annat cabotage, kör- och vilotider och rattfylleri att öka.

Vi vill påskynda arbetet med gps-sändare för utlandsregistrerade åkare enligt cabotageregulverket och satsa på fler trafikpoliser som arbetar ute på fältet med kontroller. Slutligen vill vi också se bättre samordning mellan olika myndigheter och att regeringen skyndsamt tar till vara förslagen i uppdraget om effektivare kontroller av yrkestrafik på väg för att motverka brottsligheten inom transportsektorn.

Fru talman! Åkeribranschen måste medverka i omställningen till fossilfria transporter. Marginalerna i branschen är små, så samverkan mellan olika branschaktörer är viktig. Det var ett tungt vägande skäl till att Liberalerna tog initiativ till Elektrifieringskommissionen för att utbyggnaden av laddinfrastrukturen i Sverige verkligen skulle kunna underlätta övergången till en elektrifiering av branschen.

Detta är i sin linda. Lastbilsfordon ligger av naturliga orsaker efter personbilarnas omställning. Därför drev Liberalerna på för att premien vid inköp av ellastbilar skulle hamna på en nivå som verkligen mötte branschens tuffa ekonomiska villkor, så att man skulle kunna räkna hem ett inköp av en ellastbil i stället för en fossildriven lastbil, när lagen antogs.

Fru talman! Nu hoppas jag att vaccinet under 2021 ska sätta stopp för pandemins långtgående nedsläckning av vårt samhälle så att efterfrågan därmed kan gå tillbaka till normala nivåer för taxibranschen och att vi kan öka kontrollerna för regelefterlevnaden inom åkeribranschen för att stärka branschen. Jag yrkar härmed bifall till Liberalernas reservation nummer 6 om reglering och kontroll av åkerinäringen.

Anf. 164 ELIN GUSTAFSSON (S):

Fru talman! I dag behandlar vi trafikutskottets betänkande TU2, *Yrkestrafik och taxi*. Jag vill börja med att för Socialdemokraternas del yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Sedan kammaren debatterade dessa frågor senast har branschen precis som alla andra delar av samhället prövats hårt av coronapandemin. Trots stora stödinsatser har exempelvis taxibranschen drabbats väldigt hårt när allt fler tvingas jobba hemifrån och vi inte kan och ska resa på samma sätt som tidigare. Men det har också visat sig än tydligare att transport av gods, varor och människor trots pandemin är en central del för att få samhället att hålla igång.

Även om coronapandemin påverkat branschen stort kvarstår många av de viktigaste utmaningar för både yrkestrafik och taxi som fanns också innan pandemin, inte minst vikten av att få ordning och reda. En av de enskilt viktigaste uppgifterna för oss som jobbar med dessa frågor är just att säkerställa sjysta villkor för arbetarna i branschen och konkurrens på lika villkor för företagen. En del aktörer gör allt för att slippa följa gemensamma regelverk och skor sig på andras bekostnad. Det är helt oacceptabelt och motarbetar inte bara den svenska åkerinäringens konkurrenskraft utan också hela den svenska modellen.

Jag vill understryka att tunga transporter på väg i många fall är gränsöverskridande. Det är därför det krävs gemensamma åtgärder på europeisk nivå för att upprätthålla en konkurrens på lika villkor. Vi kan inte klara jobbet själva i Sverige.

Hur ser det då ut på vägarna i Sverige i dag? Jo, Transportstyrelsen hänvisar till att de ser ett flertal steg i positiv riktning, bland annat när det gäller godsekipagens regelefterlevnad. Samtidigt ser de med oro på att hastighetsefterlevnaden har försämrats och på en ojämn utveckling när det gäller kör- och vilotider. Detta riskerar att få konsekvenser såväl för risken för olyckor som för våra förutsättningar att nå rättvisa villkor inom åkerinäringen.

En annan bild är den som jag får bekräftad när jag träffar representanter för branschen. Det handlar dels om chaufförer som tvingas leva i sina lastbilshytter, som inte får träffa sin familj under långa tidsperioder och som samtidigt har helt oacceptabelt låga löner, dels om beställare som inte tar sitt ansvar.

Vi har jobbat och jobbar fortfarande hårt för att stoppa detta. Därför, fru talman, är det glädjande att rådet och Europaparlamentet förra sommaren, efter en lång och krokig väg av arbete med det så kallade mobilitetspaketet, antog tre akter som omfattar bland annat tillträdet till godstransportmarknaden, inkluderat reglerna om cabotage, samt bestämmelserna om kör- och vilotider och om färdskrivare. Därutöver infördes specialutformade regler för utstationering av yrkesförare inom vägtransportområdet.

Detta innebär i praktiken att alla som kör inrikestransport i Sverige ska göra det med svenska löner och arbetsvillkor. Befinner man sig permanent i Sverige ska man registrera fordonet och betala skatt i Sverige. Nu ska vi sätta stopp för affärsmodeller som bygger på dumpade löner och villkor.

Fru talman! Trots att detta viktiga arbete nu äntligen nått resultat i EU krävs mer åtgärder för att följa upp och kontrollera regelverket ute på våra vägar. Därför är det bra och viktigt att regeringen i augusti 2019 beslutade att ge en särskild utredare i uppgift att se över hur kontrollverksamheten för yrkestrafik på väg bedrivs och lämna förslag på förbättrande åtgärder, inklusive organisatoriska, för att fler ska följa reglerna på området. Utredningen ska bland annat kartlägga och analysera myndigheternas nuvarande

kontrollverksamhet, göra en internationell utblick över hur kontrollverksamhet för yrkestrafik på väg har utformats för att regler ska följas bättre, föreslå åtgärder för att stärka kontrollverksamheten och ytterligare förbättra hur regler följs samt ta ställning till om det behövs en förändrad organisation för att bedriva denna kontroll.

Det finns ingen snabb eller enkel lösning på dessa problem. Men jag kan konstatera att när andra partier har förhalat, fördröjt och ifrågasatt värdet och vikten av arbetet för ordning och reda har vi socialdemokrater alltid stått kvar vid samma position: Det är oacceptabelt att skapa osund konkurrens genom att dumpa svenska löner och villkor!

Fru talman! Vi har vidtagit åtgärd efter åtgärd och ser nu äntligen framgång också på europeisk nivå. Det är ett bevis på ett ihärdigt och tydligt prioriterat arbete för ordning och reda, särskilt från Stefan Löfvens regering och infrastrukturministern men också från Europaparlamentariker som tidigare Jens Nilsson och Marita Ulvskog och numera även Johan Danielsson.

Fru talman! Redan innan utredningen kom till stånd och beslutet gick igenom i EU hade regeringen vidtagit en rad andra viktiga åtgärder för ordning och reda. Bland annat har vi möjliggjort för polisen och tullen att hindra fordon från fortsatt färd genom så kallad klampning. Vi har också tillfört resurser så att cirka 400 poliser och bilinspektörer utbildats i kontroller av utländska lastbilar samt infört sanktionsavgifter vid överträdelser av cabotagebestämmelserna. Nyligen remitterade regeringen också ett förslag om omedelbara sanktionsavgifter om du bryter mot gällande kör- och vilotider, i enlighet med mobilitetspaketet.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga något särskilt om taxibranschen. Även den har ju, som jag sa inledningsvis, följts upp och granskats för att komma till rätta med fusk och osund konkurrens.

I Transportstyrelsens granskning från 2019 års uppföljning noteras: ”Snarare är taxibranschens bekymmer de som inte officiellt kör taxi, men som trots det kör människor mot betalning, så kallad svarttaxiverksamhet. Genom plattformar på diverse sociala medier blir det möjligt för dessa att marknadsföra sina illegala tjänster på ett sätt som riskerar att skada den seriösa taxinäringen.”

I takt med den digitala utvecklingen, som ju är så bra och viktig för samhället, växer det alltså också fram och etableras verksamhet som inte gör annat än att pressa priser och förstärka den osunda konkurrensen. Det är såklart helt oacceptabelt. Det krävs en fungerande kontrollverksamhet för att nå ordning och reda.

Slutligen, fru talman: Vi kommer att fortsätta arbeta för ordning och reda på våra vägar. Det är aldrig okej att dumpa svenska löner och villkor. Det handlar till syvende och sist om att slå vakt om den svenska modellen.

Anf. 165 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Efter det anförandet finns det många frågor jag skulle vilja ställa till Elin Gustafsson. Jag tänkte dock hålla mig till två.

Elin Gustafsson pratar sig varm om villkoren för åkerinäringen och vikten av att det är sjysta villkor och inte osund konkurrens. Den 19 april 2017 fattades här i riksdagen beslut om ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med förslag på hur man skulle kunna stärka svensk åkerinäringens konkurrenskraft och att tillsätta en utredning för att hitta verktyg

för just detta. Den utredningen är fortfarande inte tillsatt i januari 2021. Det är ganska många år som har gått utan att regeringen har gjort någonting.

Precis som jag sa i mitt anförande kan åkerinäringen inte betala sina räkningar med tomma ord från regeringen. Man behöver handling också.

Den andra frågan jag vill ta upp handlar om trygga rastplatser. Bra arbetsvillkor brukar ligga socialdemokrater varmt om hjärtat, och det är någonting som Elin Gustafsson pratade mycket om. I dagsläget känner sig många lastbilschaufförer oerhört otrygga eftersom det inte finns några säkra platser för dem att ställa upp sina fordon på när de ska vila. Trafikverket har ett uppdrag att titta på det här, men det händer i princip ingenting.

Vad är regeringen beredd att göra för att skynda på, och hur länge ska lastbilschaufförer behöva uppleva den otrygghet de känner i dag innan regeringen agerar?

Anf. 166 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Maria Stockhaus, för engagemanget i de här viktiga frågorna och för frågorna du ställer till mig!

Jag tycker att det är lite anmärkningsvärt att just Moderaterna har ett så högt tonläge i de här frågorna och att ledamoten börjar med att ställa en fråga till mig angående just den här utredningen och också i sitt tidigare anförande påstod att regeringen inte skulle göra nog med de här frågorna.

Samtidigt har jag precis stått här och redogjort för, punkt för punkt, exakt vad regeringen har vidtagit för åtgärder när det gäller ordning och reda. Jag tycker att det är värt att notera hur verkligheten faktiskt ser ut.

Jag kan ställa en fråga tillbaka till Maria Stockhaus. Under sin tid i regeringsställning lyfte inte Moderaterna fram ett enda förslag som faktiskt bidrog till ordning och reda. Kollegorna nere i Europaparlamentet har inte ens alltid varit med vid voteringarna när det gäller de här frågorna och vid behandlingen av mobilitetspaketet. När de har varit med har de också i många fall röstat emot. Man kan alltså ifrågasätta om Moderaternas engagemang faktiskt är så starkt som Maria Stockhaus säger att det är.

Jag tycker att Maria Stockhaus är skyldig att ge ett svar när det gäller Moderaternas ärliga engagemang i de här frågorna. Regeringen är väldigt tydlig, och det visar vi gång efter gång med handling, inte minst nu efter mobilitetspaketet och den pågående utredning som jag nyss redogjorde för.

Frågan om trygga rastplatser återfinns också i betänkandet. Jag håller inte med Maria Stockhaus om att det inte görs något arbete på det området, för det gör det. Jag vill understryka att det är viktigt att våra rastplatser är trygga och att det är någonting som vi måste fortsätta att arbeta med. Jag delar alltså den bilden. Det görs redan ett arbete, men vi måste givetvis göra mer.

Anf. 167 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Att implementera beslut som redan är fattade i EU-parlamentet är knappast att vara särskilt handlingskraftig som regering. Jag ifrågasätter fortfarande vad regeringen har tänkt göra med tillkännagivandet från den 19 april 2017. Det handlar om att se över skatter, avgifter och annat som vi själva här i Sverige kontrollerar och om att tillsätta utredningen. Att det ska behöva ta så lång tid och att regeringen sitter på hän-

derna och inte ens kan tillsätta utredningen är en ganska tråkig signal till svensk åkerinäring om att man inte tror på den.

När det gäller säkra och trygga rastplatser är det enda som görs, mig veterligen, att Trafikverket har det här uppdraget. Jag har inte sett några tecken på att lastbilschaufförerna som kör ute på våra vägar har upplevt någon skillnad. Från Trafikanalys är man väldigt tydlig med att en majoritet av chaufförerna upplever en stor otrygghet.

Vad menar Elin Gustafsson att regeringen har gjort mer konkret som de här lastbilschaufförerna skulle uppleva i sin vardag? Att Trafikverket håller på med någon kartläggning och utredning är ingenting som gör någon skillnad över huvud taget i dag för de lastbilschaufförer som kör ute på våra vägar.

Anf. 168 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att Maria Stockhaus väldigt lätt viftar bort regeringens arbete och inte riktigt vill hålla sig till verkligheten när hon säger att implementering av regler från EU inte handlar om att agera kraftfullt.

Regeringen har inte bara gjort ett viktigt påverkansarbete gentemot EU, utan regeringen har också under förra mandatperioden och denna på punkt efter punkt levererat åtgärder, vilket jag också nämnde i mitt anförande. Det handlar om klampning, historiska satsningar på polisen och särskilda utbildningsinsatser för att göra de här kontrollerna – på punkt efter punkt levererar vi åtgärder.

Faktum är att Moderaterna inte gjorde något åt de här frågorna när man själv satt i regeringsställning. Kan vi lita på att Moderaterna verkligen tycker att det här är viktigt?

Jag tycker också att det är anmärkningsvärt att Moderaterna höjer tonläget rörande de här frågorna och samtidigt själva inte har visat det engagemanget. Det är en fråga som jag upplever att Maria Stockhaus över huvud taget inte svarar på.

När det gäller trygga rastplatser pågår det, som jag sa, ett arbete, men det är också någonting som vi måste fortsätta jobba med. Vi är inte nöjda där, utan vi måste säkerställa att våra chaufförer runt om i hela landet kan stanna och känna sig trygga varhelst de befinner sig. Det är regeringen tydlig med, och det här är ett viktigt arbete som vi kommer att fortsätta med.

Anf. 169 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Tack för ett intressant anförande, Elin Gustafsson!

Jag måste säga att jag blir lite nyfiken, för ledamoten säger här att regeringen levererar på punkt efter punkt. Då undrar jag till vilken adress man i så fall levererar saker och ting, för det är i alla fall inte ut på vägen.

Några springande punkter i det som ledamoten sa var det här med ordning och reda, sjysta villkor och lika villkor. Man måste ställa sig frågan: Varför är regeringen så saktfärdig i att agera mot den kriminella verksamheten på vägen? Att köra i Sverige utan att följa regelverket är en kriminell handling. Man slår undan benen för det seriösa företagandet när man inte följer regelverket.

Ledamoten tog också upp det här med att hastigheten drivs upp på vägarna. Det är en naturlig effekt av att man betalar förare lön efter antal mil de har kört. Det är så det fungerar där ute. Förarna är klart underbetalda. De får möjligen 10 kronor per mil de kör och inte en krona när bilen ska lastas och lossas. Då handlar det om att försöka plocka så många mil som möjligt så att man ska få sin lön. Vill man ha värme i hytten när man ska sova får man betala sitt bränsle själv eller möjligen stjäla det från en annan bil. Det är så det fungerar ute på vägen.

Det här har vi diskuterat i många år med regeringen, men ingenting händer. Ledamoten säger att ni levererar på punkt efter punkt, och jag är nyfiken på: Till vilken adress levererar ni?

Anf. 170 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för frågorna!

Jag kan börja med att säga att Morell inte behöver tala om för mig hur verkligheten ser ut. Jag vet mycket väl hur verkligheten ser ut. Man kan ändå fråga sig om Sverigedemokraterna faktiskt avsiktligt inte vill visa hur verkligheten ser ut utan snarare är intresserade av att kasta ut dimridåer kring vad som verkligen sker.

Thomas Morell står ofta här i talarstolen och debatterar de här frågorna med infrastrukturministern. Jag är övertygad om att Thomas Morell mycket väl följer de åtgärder som infrastrukturministern har vidtagit under både förra mandatperioden och denna.

När det gäller till vilken adress åtgärderna skickas – ja, jag vet inte, men det gäller väl kanske att till att börja med följa de beslut som ministern och regeringen fattar. Jag radade upp ett antal exempel i mitt anförande på åtgärder som vi har vidtagit under denna mandatperiod och den förra, och inte minst lade jag vikt vid att beskriva den utredning som verkligen tar ett helhetsgrepp om många av de frågor som Sverigedemokraterna brukar efterfråga fokus på.

Kom inte här och låtsas som att regeringen inte vidtar åtgärder eller tar seriöst på de här frågorna! Det gör vi, men man kan undra om Sverigedemokraterna gör det när de höjer tonläget på det här sättet.

Anf. 171 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Tack för svaret, ledamoten Elin Gustafsson!

Jag höjer inte tonläget. Jag bara konstaterar att det som ständigt och jämt sägs från regeringens sida inte får effekt på vägen. Jag pratar ofta med mina gamla kollegor, och det enda som händer är att de förlorar allt fler av sina arbetskamrater som kan göra jobbet för att stävja fuskets där ute. Det fylls inte på med nya. Nu har man fått in några bilinspektörer, men det fylls inte på i den takt som folk knallar ut från stationerna.

Detta är ett bekymmer. Vi kan gå till färdskrivarna, exempelvis, som ledamoten tog upp. Det har aldrig varit så enkelt att fuska som det är i dag – aldrig någonsin tidigare. Man kan sätta systemet helt ur funktion med ett enkelt handgrepp. För att komma åt detta räcker det inte med några automatiserade kontroller, vilket regeringen ofta pratar om, utan det gäller att ha duktiga tjänstemän på vägen som kan läsa av var bilen har varit och vilka mått och steg föraren har tagit.

Jag har själv jobbat ute på vägen och stoppat förare. Den värsta föraren då hade kört 55 timmar utan godkänd vila genom att manipulera systemet – 55 timmar. Det är vardagsmat i dag. Antingen kör man på flera förarkort eller också sätter man in ett system som slår ut färdskrivaren. För att komma åt detta måste vi ha folk på vägen. Där har regeringen inte levererat, inte på en enda punkt.

Anf. 172 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Jag vill återknyta till det som Thomas Morell sa tidigare, nämligen att regeringen sitter på händerna. Det har Thomas Morell sagt till mig i andra debatter. Jag tyckte att jag försökte vara tydlig i ett tidigare svar, men jag får väl igen understryka att är det något område där regeringen absolut inte sitter på några händer är det detta, och det är tydligt.

Jag delar bilden av att det är oerhört viktigt att vi kontrollerar det fusk som finns. Det var också det jag lade störst vikt vid i mitt anförande, så det vill jag verkligen understryka. Det är därför vi satsar historiskt mycket på polisen. Vi har öronmärkt resurser för att utbilda om cabotagetransporterna. Vi gör nu också ett omtag när det gäller den övergripande utredningen för att se: Behövs det förändringar i organisationen? Behövs det regel­förändringar och annat för att just stärka kontrollen?

Återigen vill jag säga att det verkar som att Sverigedemokraterna faktiskt inte är intresserade av att höra vad det är för åtgärder som görs. Som jag sa tidigare kastar man ut dimridåer. Det stämmer inte att vi inte gör någonting.

Däremot vill jag säga, som jag också nämnde i mitt anförande, att det inte finns några enkla lösningar. Jag hoppas att också Sverigedemokraterna tycker att det är viktigt att vi har belägg när vi kanske ska göra organisatoriska förändringar och liknande. Man kan inte direkt införa nya yrkesgrupper eller göra snabba förändringar.

Vi har, som sagt, gjort historiskt stora satsningar på polisen. Och den nuvarande utredningen tittar också på ett bredare perspektiv. Vi satsar alltså här och nu samt gör en långsiktig satsning för att stävja fusk. Det är definitivt regeringens prioritering för att få ordning och reda.

Anf. 173 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga. Rent historiskt har Socialdemokraterna varit duktiga på att följa teknikflöden. Man har som parti samverkat i riksdagen med olika partier från olika traditioner över lång tid. Jag tillstår att Socialdemokraterna var med och byggde landet, tillsammans med näringslivet och alla andra som gjorde det de gjorde för Sverige.

Nu befinner vi oss i ett teknikskifte. Det handlar om elvägar, laddstationer och en helt ny tanke runt elektrifiering. Men detta sker inte bara inom vårt ansvarsområde – vägar, flyg och laddstationer – utan det sker i hela samhället. Vi ser hur industrin funderar på att växla om för att bli mer fossilfri. Även industrin kommer då att ställa högre krav på elektrifiering.

Då uppstår det för mig ett dilemma. Jag har den största respekten för Socialdemokraternas historia som ett industriparti, men man samverkar i dag med ett parti som har en annan historia och ett annat sätt att se på det politiska landskapet. Därför handlar min fråga lite grann om det som jag rörde vid i mitt anförande: Hur ser Socialdemokraterna på möjligheten att elektrifiera, vilket kräver mer el, samtidigt som man minskar på den fossil-

fria elen? Här uppstår alltså ett dilemma som Socialdemokraterna, som gammalt industriparti, behöver fundera lite över.

Prot. 2020/21:67
20 januari

Yrkestrafik och taxi

Anf. 174 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Magnus Jacobsson, för de viktiga frågorna, för inlägget och för, som jag förstår det, engagemanget för en hållbar omställning! Det är väl där någonstans jag skulle vilja ta vid i mitt svar till Magnus Jacobsson.

Regeringens absoluta prioritet är nämligen att vi ska bidra till att nå klimatmålen och att Sverige ska bli det första fossilfria välfärdslandet. Vi ser också att vi redan i dag har möjlighet att elektrifiera och ställa om väldigt stora delar av transportsektorn. Vi måste intensifiera det arbetet än mer.

Jag ser väldigt optimistiskt men också alarmerat på att vi faktiskt behöver vidta åtgärder. Jag ser inte att det behöver finnas den motsättning som Magnus Jacobsson målar upp. Vi måste givetvis se till att det blir en rättvis omställning för hela landet.

Magnus Jacobsson underströk detta med att bygga landet. Det är något vi socialdemokrater fortfarande vill göra och gör, skulle jag vilja understryka. Därför är det viktigt att vi har båda perspektiven med oss när vi pratar om omställningen av transportsektorn. Elektrifieringen kommer att vara helt nödvändig, och vi hörde tidigare ledamoten Gellerman nämna just Elektrifieringskommissionen. Det är ett viktigt arbete som är igång, och vi måste fortsätta arbeta för att ställa om hela transportsektorn.

Men Magnus Jacobsson får gärna utveckla mer hur Kristdemokraterna ser på detta. Såvitt jag vet ställer Kristdemokraterna inte riktigt upp på alla de miljöambitioner som regeringen har. Men Magnus Jacobsson får gärna utveckla hur Kristdemokraterna ser på just vikten av en hållbar omställning.

Anf. 175 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag ser framför allt att vi måste ge besked om var man ska ha slutförvar – det har regeringen på sitt bord nu. Ger man inte det beskedet innebär det i praktiken att man bromsar eller avvecklar ytterligare kärnkraft.

Det är klart att man inte kan prata om ett miljövänligt samhälle samtidigt som man avskaffar fossilfri el. Vi kommer att behöva mer fossilfri el. Den kommer att kunna finnas i kärnkraft. Den kommer att finnas i vatten. Den kommer troligtvis att finnas i både vind och sol. Men det är ett problem när man pratar om en stor samhällsförändring samtidigt som man fattar beslut eller rättare sagt, i detta fall, icke-beslut som riskerar att motverka den samhällsförändringen.

Jag har en annan fråga också, fru talman. Jag tror att vi egentligen är väldigt överens i utskottet om att det ska vara ordning och reda, inte bara i våra finanser utan också i trafiksystemet.

Vi kristdemokrater har lagt fram ett konkret förslag. Vi är lite funder samma över varför regeringen inte riktigt nappar på det. Det gäller klampningen. Det har skett förändringar, och ur vårt perspektiv har det skett förbättringar. Man klampar alltså längre tid. Men vårt förslag är rätt konkret: Låt klampning ske till dess att man antingen har betalat en bot eller har

åtgärdat fordonet, om det gäller en annan förseelse som gör att fordonet helt enkelt är farligt.

Fru talman! Hur ser ledamoten på att faktiskt gå ett steg längre och klampa tills klampningen inte längre behövs?

Anf. 176 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Magnus Jacobsson, för ytterligare frågor! Låt mig börja med att konstatera att jag tycker att det är synd att moderater och kristdemokrater i klimatdebatten ofta upprepar ett vurmande för kärnkraften som den enda lösningen för klimatomställningen.

Jag hör också att Magnus Jacobsson cirkulerar kring det i sina frågor till mig.

Jag tycker att det är tråkigt att man inte har större ambitioner och kan se längre när det gäller miljöperspektivet och omställningen av transportsektorn och samhället i stort. Man fokuserar bara på detta.

Vi har möjligheter redan i dag. Vi måste ställa om hela transportsektorn, och vi måste se till att det blir en rättvis omställning.

Vi hade kunnat göra betydligt mer om fler hade varit med i båten och tryckt på ytterligare. Men jag ser fram emot att Kristdemokraterna blir mer klimatvänliga och bidrar ytterligare till den hållbara omställningen, som är nödvändig i hela landet och i hela transportsektorn.

När det gäller klampning och ordning och reda var jag väldigt tydlig i mitt anförande. Vi har vidtagit åtgärder, vilket Magnus Jacobsson refererade till. Jag nämnde också att den utredning som nu pågår tar ett övergripande grepp om dessa frågor och tittar på om ytterligare åtgärder behövs.

Självklart måste vi titta på om det behövs ytterligare sanktioner eller liknande för att komma åt det här fusket, de olaga transportererna och den brist på ordning och reda som vi ser på många ställen.

Självklart måste vi därför vidta ytterligare åtgärder. Vi har gjort jättemycket, men vi ger oss inte förrän vi når full ordning och reda och har sjysta villkor på våra vägar.

Anf. 177 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! Transporter är en viktig funktion för samhället. Det märker vi alla, inte minst i dessa pandemitider när våra transporter har begränsats. Varor och personer behöver transporteras, och för att så ska kunna ske behövs faktiskt lastbilstrafik – det säger även vi i Miljöpartiet. Samtidigt kan vi konstatera att den tunga lastbilstrafiken fortfarande i stort sett är beroende av fossila drivmedel och att arbetsförhållandena inte alltid är goda, eftersom många företag fuskar med kör- och vilotidsregler, för tunga laster med mera. Detta måste ändras.

S-MP-regeringen presenterade förrförra året en godstransportstrategi som syftar till att skapa ett effektivt, kapacitetsstarkt och hållbart gods-transportssystem. Regeringen lyfter i strategin att de företag som verkar inom transportsektorn och hur de bedriver sin verksamhet är helt avgörande för att åstadkomma både konkurrenskraftiga och hållbara godstransporter.

Regeringen pekar vidare på vikten av att de företag som tar ansvar och satsar på åtgärder för att minska miljöpåverkan, öka trafiksäkerheten och erbjuda bra arbetsvillkor inte konkurreras ut av företag som inte följer reglerna.

Miljöpartiet vill se en nödvändig överflyttning av gods från väg till järnväg och sjöfart, vilket också är inriktningen i regeringens godstransportstrategi. Då behöver konkurrensförutsättningarna för godstransporter med tåg och sjöfart stärkas i förhållande till lastbilstrafikens förutsättningar. Miljöpartiet vill därför införa en avståndsbaserad skatt på lastbilstrafiken, en så kallad vägsplitageskatt, som utjämnar skillnaden mellan vägtrafiken och de mer hållbara transportslagen och mellan svenska och utländska åkare. Skatten ska vara lägre där alternativ till vägtransporter saknas och styra mot mer miljövänliga lastbilar.

Samtidigt behöver de tunga lastbilarna bli mer fossilfria. Elektrifiering av regionala transporter och flytande biogas är några av de lösningar vi ser framför oss. Klimatklivet har varit ett viktigt steg från regeringen för att bidra till omställningen, och regeringen lade i budgetpropositionen fram ett stöd till regionala elektrifieringspiloter med laddinfrastruktur för tunga fordon.

Förutom behovet av en klimatomställning för lastbilstrafiken behöver också trafiksäkerhet, god arbetsmiljö och sund konkurrens främjas. Det senaste decenniet har åtgärder som sanktionsavgifter vid cabotageöverträdelser, klampning och ett tydligare beställaransvar införts.

Reglering av yrkestrafik, precis som vi har debatterat om tidigare här i dag, sker genom samarbete på EU-nivå eftersom transporter ofta är gränsöverskridande. Mobilitetspaketet har lagt fram nya regleringar, och den första delen antogs i somras.

För att få en efterlevnad av lagar och regler krävs dock kontroller. Kontrollerna behöver vara tillräckligt omfattande och effektiva. Sund konkurrens, ordning och reda och sjysta villkor är enligt regeringen viktigt inom alla trafikslag, men arbetet med dessa frågor behöver stärkas särskilt när det gäller godstransporter på väg.

Enligt regeringen kan kontrollerna på vägtransportområdet förbättras och effektiviseras, men även beställarna måste ta sitt ansvar och köpa transporter av företag som följer gällande regelverk. Regeringen bedömer att åtgärder för sund konkurrens och sjysta villkor för vägtransporter också stärker den svenska åkerinäringens konkurrenskraft.

För att få bättre kontroller tillsatte regeringen under 2019 en särskild utredare som ska utreda just effektivare kontroller av yrkestrafik på väg. Den utredningen förväntas komma under våren.

Utredaren ska kartlägga och analysera myndigheternas nuvarande kontrollverksamhet för yrkestrafik på väg, bland annat när det gäller hur och i vilken omfattning kontrollerna sker och den effekt de har för hur regler följs och därmed för brottsbekämpning, trafiksäkerhet, miljö, arbetsmiljö och sund konkurrens.

Man ska också göra en internationell utblick över hur kontrollverksamhet för yrkestrafik på väg har utformats i andra länder för att regler ska följas bättre.

Utredaren ska också föreslå åtgärder för att stärka kontrollverksamheten och ytterligare förbättra hur regler följs, till exempel genom nya arbetssätt, effektiv användning av tekniska möjligheter, ökad myndighets-samordning och mer informationsutbyte.

Utredaren ska även ta ställning till om en förändrad organisation för att bedriva kontroll av yrkestrafik på väg kan leda till en förbättring av hur regler följs med hänsyn till resurseffektivitet.

Utredaren ska slutligen lämna förslag på en samlad organisation för kontrollverksamheten som innebär att vissa uppgifter överförs till någon annan myndighet än den som i dag har ansvaret eller till en ny myndighet samt föreslå direktiv till en genomförandeutredning.

Jag ser väldigt mycket fram emot resultaten av utredningen. Precis som det har debatterats här tidigare behöver vi utreda saker och ting innan vi går till ett genomförande. Det är så praxis i offentlig verksamhet i Sverige fungerar för att vi ska fatta kloka och väl genomtänkta beslut.

Regeringen har också gjort en historisk satsning på Polismyndigheten. Målet är som bekant 10 000 fler polisanställda, och det är ett mål som vi nådde halvvägs till redan i juni. Det har aldrig funnits fler polisanställda.

Jag menar att det är viktigt att Polismyndigheten prioriterar kontroll och regelefterlevnad på väg, inte minst hastighetsöverträdelser som är ett stort problem. Transportstyrelsen menar att det har skett förbättringar när det gäller regelefterlevnad för teknisk beskaftenhet för fordon liksom för lastsäkring men försämringar när det gäller just hastighetsefterlevnad.

Transportbranschen behöver bli mer hållbar utifrån både ett klimatperspektiv och ett socialt perspektiv. Sjysta villkor genom tydliga regler, ansvarstagande från branschen och en effektiv och väl fungerande kontroll och regelefterlevnad behövs.

Transporter behöver flyttas till de mer energieffektiva och hållbara transportslagen tåg och sjöfart. Lastbilen kommer dock alltså att ha en viktig roll för våra transporter, och därför behöver lastbilstransporterna genomgå en nödvändig omställning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

Cykelfrågor

§ 8 Cykelfrågor

Trafikutskottets betänkande 2020/21:TU3

Cykelfrågor

föredrogs.

Anf. 178 JENS HOLM (V):

Fru talman! Att cykla är fantastiskt ur alla aspekter: inga utsläpp av växthusgaser, inget buller och minimal risk för smittspridning. Den bättre hälsan får man på köpet. Det finns därför många goda skäl till att samhället ska främja en ökad cykling.

Dessvärre har cykling inte setts som ett transportmedel i Sverige. Det märks också i infrastrukturplaneringen, alltså det som vi politiskt styr över. I bästa fall ses cykling som ett bihang till bilismen. I värsta fall syns inte cyklingen alls.

Ingetdera är gott nog. Vi behöver en aktiv politik för ökad cyklism. Låt mig därför ta upp några förslag från oss i Vänsterpartiet på hur vi i närtid kan göra det enklare och säkrare att cykla.

Vi kan dra nytta av pandemin. Den pandemi som vi är mitt uppe i är förstås förfärlig på många sätt och vis, men det sker också positiva förändringar just nu. Cykling har på kort tid vuxit fram som ett klimatsmart och

smittsäkert sätt att ta sig till och från jobbet för dem som fortfarande behöver resa till och från jobbet – och de flesta gör faktiskt det.

Runt om i världen ser vi hur städer, regioner och länder satsar på att invånarna ska cykla mer. Enligt den europeiska cyklistorganisationen European Cyclists' Federation har mer än 10 miljarder kronor satsats på ökad cykling sedan pandemins utbrott i Europa, och 230 mil ny cykelinfrastruktur har anlagts i europeiska länder. I Paris ska nio helt nya cykelstråk anläggas från stadens förorter in till city – 65 mil ny cykelinfrastruktur håller just nu på att byggas i den franska huvudstaden.

I Milano, Paris, London, Berlin och Barcelona – i många städer – konverteras just nu bilvägar, bilutrymme och parkeringsplatser till utrymme för gång och cykel. I London har världens, enligt uppgift, största bilfria område anlagts. I Bryssel har man sänkt bashastigheten. Det är något som också gynnar gång och cykel. Och mycket annat sker runt om i världen just nu.

Vad har regeringen gjort för att öka cyklingen i Sverige? I höstas utlovade regeringen 325 miljoner kronor till ökad cykling, som ska betalas ut i år. Men det här räcker inte, och det bleknar i en internationell jämförelse. Mer pengar måste satsas på att bygga ut cykelinfrastrukturen. Passa på nu under pandemin då intresset för och viljan att cykla är så pass stor!

Därför behöver vi investera mer i ny cykelinfrastruktur. De pengar som pekas ut i den nationella infrastrukturplanen räcker helt enkelt inte. Där fanns tidigare två uttalade cykelstråk med, nämligen Märstastråket och Täbystråket, men de ströks när regeringen till slut lade fram den infrastrukturplan som fortfarande gäller.

Vänsterpartiet tycker också att vi ska sätta ett konkret mål för ökad cykling i Sverige. Vi borde till exempel ha ett mål om att cyklingen ska utgöra 20 procent av alla resor senast 2025.

Vi vill också ändra väglagen så att cykelvägar kan byggas oberoende av en ordinarie bilväg. Här vill jag yrka bifall till det tillkännagivande som finns i betänkandet, som nu snart kommer att röstas igenom i denna kammare. Efter att motioner har väckts av bland annat Vänsterpartiet och flera andra partier kräver nu trafikutskottet att regeringen ska ändra i väglagen så att cykelvägar kan anläggas oavsett om det finns en bilväg där eller inte. Det kommer att avsevärt förenkla utbyggnaden av ny cykelinfrastruktur i Sverige. Hur Socialdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna kan motsätta sig detta, dessutom med hänvisning till den privata äganderätten, övergår mitt förstånd. Varför ska just byggande av cykelvägar försvåras? Det borde Socialdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna svara på i denna kammare.

Fru talman! Vi borde också satsa mer på så kallade steg 1- och steg 2-åtgärder. Det handlar om att förändra beteende och vidta enkla trimningsåtgärder i stället för att bygga nytt. Steg 1- och steg 2-åtgärder ska kunna finansieras med statliga medel, men det görs inte i dag. Det finns massvis med saker som kan göras här och nu, till exempel tillfälliga cykelbanor, information, skyltning, bra, rena och upplysta cykelställ, ekonomiskt stöd för ökad cykling, lånecyklar etcetera. Allt detta är exempel på så kallade steg 1- och steg 2-åtgärder som borde kunna finansieras av staten.

Vi i Vänsterpartiet vill också ha en sänkt bashastighet i städer. Ändra normen från 50 kilometer i timmen ned till förslagsvis 30 kilometer i timmen. Med sänkt bashastighet blir det enklare och säkrare att cykla och gå i våra städer. Det var något som också FN:s trafiksäkerhetskonferens särskilt lyfte upp när man samlades i Stockholm för ungefär ett år sedan.

Vi vill också att det ska vara möjligt att ta med cykeln på tåget. Jag vill därför, fru talman, yrka bifall till reservation nummer 8 från Vänsterpartiet, som handlar om just detta. I många andra jämförbara länder – Danmark, Tyskland, Schweiz, Österrike, för att nämna några – är det en självklarhet att man kan ta med sig cykeln på tåget. Men av någon anledning får man inte göra det i Sverige. Det behöver vi ändra på.

Gör det enklare att cykla mot enkelriktat, och tillåt högersväng mot rött där det passar. Låt oss lita på att våra kommuner kan fatta besluten för sina invånare och tillåta detta för cyklister just där det passar.

Ta hänsyn till cyklisterna vid byggande av två-plus-ett-vägar. Två-plus-ett-vägar kan vara bra från ett bilistperspektiv eftersom det blir säkrare och lättare att ta sig fram på de vägarna, men tyvärr innebär anläggandet av två-plus-ett-vägar ofta att man bygger upp en barriär för fotgängare och cyklister om man inte tar särskild hänsyn till fotgängare och cyklister. Det sker inte i dag, och därför vill vi i Vänsterpartiet att Trafikverket ska få nya riktlinjer som ska handla om att prioritera fotgängare och cyklister vid anläggandet av en två-plus-ett-väg.

Fru talman! Flera ledamöter har tagit upp frågan om elsparkcyklar och elskotrar i betänkandet. De kan vara bra, men det måste vara ordning och reda på elsparkcyklarna. Här borde vi ha ett system att de ska vara en tillståndspliktig verksamhet. Om man vill ställa ut elsparkcyklar för kommersiella ändamål i en kommun ska man ansöka om tillstånd för detta, precis som om man vill sätta upp en falafelvagn eller ett portabelt kafé. Allt detta är tillståndspliktig verksamhet, och det borde även elsparkcyklarna vara. I dagsläget har elsparkcyklarna i vissa städer, till exempel i Stockholm, blivit ett stort hinder för funktionshindrade, fotgängare och cyklister. Detta måste vi få ordning på.

Fru talman! Låt oss fatta de rätta besluten för att underlätta för fler att cykla. Att cykla är bra för hela samhället. Det är tidseffektivt, billigt, hälsosamt, klimatsmart och smittsäkert. I dag tar vi ett viktigt steg framåt när vi kräver att regeringen ska förändra väglagen för att underlätta byggandet av nya cykelvägar. Det är bra och viktigt. Låt oss sedan snabbt fortsätta att driva igenom fler cykelreformer.

(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.46 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

UU7 Yttrandefrihet

Punkt 1 (Yttrandefrihet)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (V)

4. res. 3 (L)

Förberedande votering 1:

5 för res. 2

3 för res. 3

48 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

10 för res. 1

5 för res. 2

41 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

38 för utskottet

10 för res. 1

8 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 3 KD, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Avstod: 4 V, 3 L, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU5 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (S, C, L, MP)

Votering:

29 för utskottet

27 för res. 1

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 1 -

För res. 1: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 2 (Utökad undantag för yrkeskompetensbevis)

1. utskottet
2. res. 2 (SD, KD)

Votering:

43 för utskottet

13 för res. 2

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 2: 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 3 (Möjlighet till distansutbildning)

1. utskottet
2. res. 3 (S, V, MP)

Votering:

32 för utskottet

24 för res. 3

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L

För res. 3: 16 S, 4 V, 3 MP, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU2 Yrkestrafik och taxi

Punkt 1 (Åtgärder för reglering och kontroll av åkerinäringen)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)
3. res. 3 (C)
4. res. 5 (KD)
5. res. 6 (L)

Förberedande votering 1:

3 för res. 5

3 för res. 6

50 avstod

293 frånvarande

Andre vice talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Andre vice talmannen anmodade Anders Åkesson (C) och Karin Rågsjö (V) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Eric Palmqvist (SD) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett ja och kammaren hade således antagit res. 5.

Förberedande votering 2:

5 för res. 3

3 för res. 5

47 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 3:

10 för res. 2

5 för res. 3

41 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

19 för utskottet

10 för res. 2

27 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 3 MP

För res. 2: 10 SD

Avstod: 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 9 (Säkra rast- och uppställningsplatser)

1. utskottet

2. res. 17 (M, SD, KD)

Votering:

32 för utskottet

24 för res. 17

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 17: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 13 (Vissa arbetsmiljöfrågor)

1. utskottet

2. res. 23 (V)

Votering:

51 för utskottet

5 för res. 23

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 23: 4 V, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Cykelfrågor

§ 10 (forts. från § 8) **Cykelfrågor** (forts. TU3)

Anf. 179 ABRAHAM HALEF (S):

Fru talman! I dag debatterar vi Trafikutskottets betänkande TU3 *Cykelfrågor*, med 88 yrkanden från den allmänna motionstiden. Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation nr 6 under punkt 3. I övrigt står jag bakom utskottets förslag.

Jag vill inledningsvis konstatera att det känns speciellt att stå här i kammaren mitt under rådande pandemi, när hela världen kämpar mot covid-19. Fastän pandemin är något av det värsta som hänt oss ser vi dock att coronakrisen har lett till att fler tänker om och tänker nytt och att fler använder nya sätt att transportera sig.

Men, fru talman, vi socialdemokrater är inte nöjda utan vill att fler människor – unga eller äldre, boende i städer eller på landsbygden, tjejer som killar – ska kunna förflytta sig delar eller hela sträckan med cykel även efter coronakrisen.

I detta avseende är den socialdemokratiskt ledda regeringen tydlig: Man har vidtagit åtgärder för att öka cyklingen och även för att stärka cykelns roll i samhällsutvecklingen. Vi ser redan nu att flera gärna kombinerar sina resor med gång eller cykling och kollektivtrafik. Detta tycker vi är glädjande, då det tydligt framkommer i den nationella cykelstrategin att cyklingen ska öka samtidigt som trafiksäkerheten måste förstärkas.

För att vi ska kunna nå detta mål måste vi hjälpas åt och göra ännu mer tillsammans för att cykeln ska få precis den plats i samhällsbilden som lyfts fram i cykelstrategin. I detta arbete har regionerna och kommunerna en viktig roll men även organisationer som Svenska Cykelstäder och andra cykelorganisationer.

Fru talman! Jag vill även ta upp frågan om väglagen och markåtkomst. En majoritet av utskottspartierna vill här gå vidare med ett tillkännagivande kring just väglagen.

Jag vill poängtera att frågan om markåtkomst för cykelinfrastrukturen har diskuterats under flera år. Likaså har Trafikverket i olika rapporter undersökt frågan. Regeringen har även uppmärksammat frågan och initierat en närmare utredning. Det jag ställer mig frågande till är just att de partier som står bakom detta så lättvindigt är beredda att ge upp äganderätten. Är detta möjligtvis ett vallöfte, eller är det endast ett populistiskt förslag?

Den nationella cykelstrategin lyfter fram fem insatsområden som är regeringens utgångspunkter. Låt mig fördjupa mig inom dessa områden och hur regeringen arbetar med dem nu och framöver.

Det första området handlar om att lyfta cykeltrafikens roll i samhällsplaneringen. Det behövs ett helhetsperspektiv för att på olika nivåer bidra till en breddad syn på infrastrukturplaneringen i våra tätorter och städer som möjliggör fler resor med cykel till och från arbete och fritidsaktiviteter. Transportsystemet behöver utvecklas i samspel med andra samhällsfunktioner, så att det skapas goda förutsättningar för tillgänglighet och effektiva resor och transporter där cykel är ett alternativ.

Det andra området handlar om att öka fokus på grupper av cyklister. Det handlar bland annat om barn, som ju är en viktig målgrupp för att främja ökad och säker cykling. Men även nyanlända behöver bättre förutsättningar att lära sig cykla och få ökade kunskaper om trafikregler.

Regeringen är tydlig med att det fortsatta arbetet bör inriktas på att ta fram en nulägesbild av befintliga turist- och rekreationsleder, öka kunskapen om vad som utmärker framgångsrika cykelleder och ta fram förslag till hur områden kan utvecklas. Man behöver även ta fram ett målgruppsanpassat informations- och utbildningsmaterial.

Det tredje området handlar om att främja en mer funktionell och användarvänlig infrastruktur. Inom detta område är regeringen tydlig. Senast i oktober fattade regeringen beslut om att ge kommuner möjlighet att inrätta så kallade cykelgator – detta för att främja cykeltrafik på gator med blandtrafik utan att utesluta motorfordonstrafik. Man ska också utreda om det under vissa förutsättningar är möjligt att medge undantag från reglerna om stopplikt vid röd signal när fordonet gör en högersväng, vilket skulle gälla samtliga fordonsslag.

Vi vill även att cyklingen ska göras smidigare, säkrare och mer attraktiv. För att klara detta kan det behövas nya innovativa lösningar i form av ny ytbeläggning, mer anpassade cykelparkeringar med mera.

Jag vill också nämna frågan om cykling på enkelriktade gator, där ministern har tydliggjort att det är möjligt att vidta lösningar för att cykla i båda riktningar mot enkelriktad biltrafik. Men om det skulle visa sig att det är ett bekymmer och att det behövs förändringar när det gäller detta är han också beredd att pröva det.

Jag vill också understryka betydelsen av de så kallade stadsmiljöavtalen, som lanserades under 2015 och som syftar till att främja hållbara stadsmiljöer genom att bland annat ge stöd till kommuner och regioner. Dessa stadsmiljöavtal finns med som grund i regeringens samarbetsavtal tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna, där vi är tydliga med att stadsmiljöavtalen ska utvecklas för att främja mer barnvänliga och hållbara stadsmiljöer.

Glädjande är också att Trafikverket uppger att de ansökningar som har inkommit och beviljats innehåller satsningar på cykelvägar och andra åtgärder kopplade till cykling. Det är väldigt roligt.

Det fjärde området handlar om att främja en säker cykeltrafik. En rad åtgärder är viktiga för att främja säker cykling, till exempel hjälmanvändning, underhåll och drift av cykelvägar samt säkrare fordon. Därför är det bra och viktigt att det i den nationella planen ingår satsningar på trafiksäkerhetshöjande åtgärder som gång- och cykelpassager och portar.

Målsättningen är att vidta åtgärder där potentialen för en ökad och säker cykling är störst. Det innebär i första hand satsningar inom eller mellan ett fyrtiotal större tätorter som skapar sammanhängande säkra stråk för främst pendling till arbete och studier. Det föreslås även en satsning på förbättrat underhåll av cykelvägar längs nationella och regionala vägnät som används frekvent året om.

En annan viktig åtgärd rör hastigheten eftersom cyklister är så kallade oskyddade trafikanter. Därför är det välkommet att regeringen har gett Trafikanalys i uppdrag att se över möjligheten att sänka bashastigheten i tätort. Sverige har även i Stockholmsdeklarationen uppmärksammat frå-

gan om att begränsa hastigheten till 30 kilometer i timmen i områden där det finns stor risk för dödsfall och allvarliga skador.

Det femte och sista området handlar om att utveckla statistik och forskning. Här vill jag särskilt understryka vikten av att även tillämpa forskningen i praktiken.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen bidrog under förra mandatperioden till att vi fick ett nationellt cykelcentrum hos VTI i Linköping, vilket vi glada för.

Fru talman! Jag yrkar åter bifall till vår reservation nummer 6, punkt 3. I övrigt står jag bakom utskottets förslag.

Anf. 180 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Abraham Halef för ett engagerat anförande om cykling. Jag instämmer helt i potentialen som finns för att öka cyklandet i Sverige. Precis som Abraham var inne på inledningsvis är det en speciell situation nu under pandemin, och vi märker att människor är beredda att förändra sitt beteende. På många platser väljer man att cykla mer för att det upplevs som ett säkrare och bättre sätt att ta sig fram på.

Jag har två frågor till Abraham Halef. Den första är: Vad har regeringen konkret gjort under pandemin för att få människor att cykla mer?

Min andra fråga rör det som Halef tog upp angående den privata äganderätten. I betänkandet kräver en majoritet att regeringen ändrar väglagen för att det ska bli lättare att anlägga cykelvägar utan krav på en direkt anslutning till vägar för motortrafik. Ungefär så lyder vårt förslag till tillkännagivande.

Detta har Socialdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna reserverat sig mot, bland annat med motiveringen att det måste tas hänsyn till äganderätten när cykelvägar byggs.

Jag undrar vad exakt denna reservation innebär i det avseendet? Ska det tas särskild hänsyn till den privata äganderätten bara när man bygger cykelvägar? Eller ska det vara samma process och metoder avseende den privata äganderätten när man bygger cykelvägar som när man bygger vägar för motortrafik?

Anf. 181 ABRAHAM HALEF (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för frågorna, men jag förstår dem inte riktigt.

Väglagen gäller byggnation, drift med mera av allmänvägar. Cykelvägar utan direkt koppling till bilvägar betecknas inte som vägar enligt väglagens definition, vilket innebär att det kan vara svårt att med väglagens vägrätt nyttja mark för en cykelväg, då det inte finns samma exploateringsmöjligheter som för allmänväg.

Väglagens olika åtgärder har diskuterats länge, och det har också pekats på cykelstrategin. Trafikverket har också i olika rapporter lyft fram frågan och kommit fram till att lagen antingen behöver ändras eller tolkas annorlunda. Som Jens Holm vet fick vi så sent som i oktober en dragning i utskottet. Man har analyserat frågan, och vi har precis fått en rapport på bordet.

Anf. 182 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! I Abraham Halefs anförande hörde jag ett stort engagemang för satsningar på ökad cykling och att det vore bra om vi cyklar mer. Men jag ser tyvärr inga konkreta satsningar från regeringen. I mitt inledningsanförande nämnde jag de 325 miljoner som ska betalas ut i år, men med en infrastruktursatsning på tolv år på 700 miljarder kronor är 325 miljoner kronor inte särskilt mycket. Mer ser jag inte från regeringen, och jag hör inte heller något mer från Abraham Halef.

Vad gäller väglagen och anläggande av cykelvägar är det precis därför vi har motionerat om att väglagen behöver ändras så att man ska kunna anlägga en cykelväg oberoende av om det finns ett så kallat funktionellt samband med den ordinarie vägen eller inte. Man ska helt enkelt kunna bygga en cykelväg som ska kunna vara friliggande oavsett om det finns en annan väg eller inte.

Därför är det så förbryllande med invändningen från bland andra Socialdemokraterna. Man hänvisar till den privata äganderätten och att den uppenbarligen ska ha en särställning när man ska bygga just cykelvägar. Jag förstår inte detta, men Halef får en chans till att förklara det.

Anf. 183 ABRAHAM HALEF (S) replik:

Fru talman! Som jag framförde i mitt anförande och även i repliken behöver frågan beredas. Det här är en rätt stor fråga som får ta den tid som behövs. Vi ska inte ta förhastade beslut.

Jag är inte helt säker på att en uppdatering av väglagen behövs. Vi behöver självfallet ge förutsättningar för cykelvägar i det statliga vägnätet, men samtidigt måste det finnas god samverkan mellan kommuner, regioner och regering.

Vi behöver som sagt vidta många olika åtgärder för att detta ska bli verklighet. Vi behöver satsa mer på cykling, och vi behöver leverera mer utifrån den nationella cykelstrategin. Detta ser vi fram emot.

Jag har inte varit med så länge, men jag vet att den nuvarande regeringen har satsat mer på cykling än någon annan regering. Ideella organisationer kan ansöka om bidrag, och det finns satsningar i stadsmiljöavtalen. Pengar finns, så man har satsat.

Anf. 184 HELENA ANTONI (M):

Fru talman! Vi debatterar nu cykelfrågor. Cykling har blivit allt viktigare för många under pandemin. Vissa ser cykeln som ett bra sätt att komma ut och röra på sig mellan digitala möten, och andra har valt cykeln till och från jobb, skola och andra aktiviteter för att undvika trängseln i kollektivtrafiken.

Även innan pandemin kunde vi se ett ökat intresse för cykling, men det är ingen tvekan om att entusiasmen för cykling har växlats upp i det rådande läget. Under ett år av distansmöten, digitala kramar och inställda firanden ser jag det ökande cyklandet som ett litet ljus i mörkret.

Att både barn och vuxna blir alltmer stillasittande är ett folkhälsoproblem. Det kan i längden leda till fetma, sämre livskvalitet och värre saker. Ett ökat cyklande löser givetvis inte alla problem. Men forskning visar att vardagsmotion är en viktig del av en långsiktigt god hälsa.

Givet detta blir cyklande och dess långsiktiga förutsättningar i stadsplaneringen viktiga politiska frågor. Det finns ett tydligt samband mellan tillgången till säkra och sammanhållna cykelstråk och människors vilja att cykla. Moderaterna prioriterar frågor om cyklandets förutsättningar och vill se en modern politik som främjar ett tryggt och säkert cyklande i alla åldrar.

Cykling tenderar att glömmas bort när det ska prioriteras bland stora infrastrukturprojekt. Stora och viktiga frågor om vägar, ny spårbunden trafik och flygets utveckling tar i kraft av sin storlek, både politiskt och ekonomiskt, det mesta av det mediala utrymmet. Detta innebär att det finns lagstiftning kring cykelfrågor som är gammal och behöver revideras. Cyklingen bör vara en naturlig del av infrastrukturplaneringen, tycker vi.

Ett exempel på en brist i dagens lagstiftning är väglagens krav, som ger staten ensamrätt att bygga cykelväg som är i direkt anslutning till väg avsedd för motortrafik. Detta försvårar för utbyggnaden av sammanhängande cykelstråk som är logiska. Problem har uppstått vid en rad olika platser i landet, bland annat i mitt hemlän Halland, där man varit tvungen att leda cykelstråken i omvägar eller stoppa dem helt.

Jag har tidigare nämnt att det finns ett tydligt samband mellan tillgången till säkra och sammanhållna cykelstråk och människors vilja att cykla. Detta handlar i grund och botten om prioritering. Vill man att Sverige ska bli ett föregångsland för cykling eller inte?

Fru talman! Utskottet föreslår i betänkandet en översyn av väglagen. Det är bra att steg nu tas i rätt riktning. Väglagen är föråldrad på denna punkt, och cyklingens utveckling har utan tvekan sprungit om, eller kanske cyklat om, dess befintliga formulering många gånger om. Jag vill med anledning av detta yrka bifall till utskottets förslag till beslut under punkt 3 om en översyn av väglagen.

Det finns en rad olika exempel på hur man kan lyfta och säkra cyklingen i staden. Till exempel visar erfarenheter från Danmark, Holland och Stockholms stad att cyklisterns rätt att, under vissa premisser, svänga höger mot rött ökat framkomligheten och säkerheten.

Ett annat exempel är geofencing, en digital geografisk zon där fordon kan styras och fordons tillgång till zoner begränsas. Erfarenheterna visar att detta gör transporter mer effektiva och ökar tryggheten, inte minst för cyklister.

Allgrönt ljus för cyklister har visat sig öka tryggheten och effektiviteten för cyklister i stora korsningar. Detta innebär att alla cyklande i en korsning får grönt ljus samtidigt och att motorfordon samtidigt har rött ljus. På dessa områden behövs utredningar och ett intensifierat arbete för att göra cyklingen till en självklar och säker del av stadstrafiken.

Under det senaste decenniet har en marknad där möjlighet att hyra cyklar och elsparkcyklar vuxit fram. Detta är i grunden positivt då det främjar folkhälsan, minskar trängseln och ökar människors mobilitet. Det finns dock ett växande problem inne i städerna med cyklar och elsparkcyklar som lämnas mitt på vägar och på andra olämpliga platser. Det försvårar framkomligheten för många, vilket är allvarligt, inte minst för äldre, funktionsnedsatta och blåljuspersonal. Här behövs förtydliganden av regelverket för hyrda cyklar och elsparkcyklar.

Vi har alla ett ansvar för det offentliga rummet, och ingen har mer rätt till det än någon annan. Därför vill jag även yrka bifall till reservation 20.

Prot. 2020/21:67
20 januari

Cykelfrågor

Anf. 185 PATRIK JÖNSSON (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att nämna att vi står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bifall endast till reservation 12 gällande rikriktning av regelverket för väjningsplikt vid cykelöverfarter och cykelpassager.

Fru talman! Varje år skadas enligt Folksam cirka 2 800 barn så pass allvarligt att de måste uppsöka sjukhus för omvårdnad. Runt 25 cyklister omkommer. Enligt NTF är cyklister den trafikantgrupp som står för det allra största antalet allvarligt skadade personer. Drygt 2 000 av 4 200 allvarligt skadade i trafiken år 2018 var cyklister, och 226 cyklister var mycket allvarligt skadade.

Vikten av att cykla trafiksäkert är något som måste läras in redan från barnsben, och Sverigedemokraterna har en motion om att det från samhällets sida ska tas ett större ansvar för att lära barn att cykla på ett säkert sätt. Ett minne som många av oss har, i alla fall vi som är till åren komna – där räknar jag in mig själv – är trafiklekskolorna, där man redan i femårsåldern på ett lekfullt sätt fick trampa runt och lära sig trafikregler och hur man agerar i trafiken. Tyvärr är dessa lekskolor ett minne blott, men det vore kanske en bra sak att starta upp dem igen.

Fru talman! Det är av största vikt att vi minskar antalet skadade och omkomna i cykeltrafiken. Trafikregler ska vara lätta att förstå, men när det gäller reglerna för cykelpassager och cykelöverfarter kan vi konstatera att de olika reglerna tyvärr pekar på raka motsatsen. En hög andel cyklister känner inte till att bilisterna ska lämna cyklisterna företräde vid en cykelöverfart men att cyklisterna ska lämna bilisterna företräde vid en cykelpassage. Här vill vi, precis som vi anför i reservation 12, att regelverket ska ses över och reglerna harmoniseras så att de blir likalydande. Förslagsvis kan det vara lämpligt att cyklisterna i båda fallen ska lämna bilisterna företräde då cyklister tillhör gruppen oskyddade trafikanter.

Oavsett vilken grupp som ska lämna företräde måste regelverket rikriktas för att öka säkerheten och undvika missförstånd – missförstånd som i värsta fall har en dödlig eller invalidiserande utgång.

Fru talman! Äntligen ser det ut som att vi får till en översyn av väglagen gällande byggnation av cykelväg längs statliga vägar. Det är inte varje dag man kan se Sverigedemokraterna och Miljöpartiet kämpa på samma sida, men plötsligt händer det. Jag delar Jens Holms ifrågasättande av Socialdemokraternas, Centerpartiets och Liberalernas hållning i frågan och har inte riktigt förstått logiken, som tagits upp tidigare här.

I trafikutskottets betänkande ingår att riksdagen ger regeringen i uppdrag att återkomma med ett förslag som gör det möjligt att anlägga friliggande cykelvägar utan krav på direkt anslutning till vägar. Detta skulle innebära ett lyft för cyklingen då det kan ge kortare väg att cykla men framför allt göra att cykelvägar kan anläggas i en betydligt trevligare miljö än utmed en tätt trafikerad väg.

Jag har ett exempel från min egen kommun, där stora delar av cykelvägen mellan Tyringe och Hässleholm, som är relativt nybyggd, går utmed väg 21. Det är en 100-väg, och man får verkligen leta efter en sämre miljö att cykla i. Man ser aldrig någon cykla där, och jag förstår varför. Hade

denna sträckning kunnat förläggas en bit från vägen hade det blivit mer naturskönt, och man hade sannolikt också fått en genare sträckning. Jag välkomnar verkligen en förändring så att Trafikverket kan få möjlighet till större flexibilitet när nya cykelvägar ska anläggas.

För att göra cyklingen attraktiv, enkel och säker är det viktigt att stor hänsyn tas till bra cykelbanor och cykelstråk vid planering av nya bostadsområden. En kontinuerlig översyn av de befintliga stråken behöver också göras, men här måste man från kommunernas sida också ta stor hänsyn så att övriga fordons framkomlighet inte blir lidande.

Något som är ett orosmoment är att parkera sin cykel på vissa platser. Jag har själv fått min cykel stulen vid stationen i Hässleholm, och jag parkerar därför inte där utan en bra bit därifrån och går sista biten. Jag är nog inte ensam i min oro över att ställa cykeln på vissa platser. Så ska det inte behöva vara. I dag kan man i se flera orter hur det byggs bevakade cykel-parkeringar. Att kunna parkera sin cykel utan att behöva oroa sig för att den blir stulen är något som borde kunna locka fler att cykla till tåget eller till bussen. Därför välkomnar vi fler initiativ till säkra och smidiga uppställningsplatser.

Fru talman! Vi sverigedemokrater och Moderaterna har en reservation gällande färgsättning av cykelbanor. Flera kommuner arbetar med färgsättning av cykelbanor, och detta är ett bra sätt att tydliggöra att det är en cykelbana som ska korsas. Men även här menar vi att det vore bra om detta likställs i hela landet, så att färgsättningen inte divergerar mellan olika kommuner. Det är inte en kostnadsfråga om en cykelbana målas gul eller grön. Det är inte heller regelverket kring detta som är omgärdat av höga kostnader. Därför anser vi att cykelbanornas färg bör likställas i landet för att det ska bli en standardisering och en tydlighet.

Fru talman! Slutligen vill jag ta upp fenomenet elsparkcyklar. Få av oss kunde nog se detta komma för tio år sedan. Att ha möjlighet att när som helst och var som helst i våra större städer hyra en elsparkcykel är förstås positivt, och det ökar mobiliteten; det är inte tu tal om det. Men det har också en baksida. Vi ser hur skadorna ökar i omfattning. Det är vanligt med huvudskador och frakturer. Elsparkcyklarna parkeras också väldigt ofta på olämpliga ställen, och i värsta fall kastas de ned i en kanal. Det behövs en kraftigare reglering av elsparkcyklarna då de försvårar framkomligheten för framför allt synskadade. Men de är också ett hinder vid renhållning och snöröjning. De är också ett förfulande inslag i stadsbilden när de står parkerade både här och där eller ligger slängda i en hög. Därför, fru talman, menar vi att regeringen skyndsamt behöver se över regelverket gällande elsparkcyklar.

Anf. 186 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Vi debatterar nu cykelbetänkandet, och jag tänkte redogöra för Centerpartiets ingångar och ställningstaganden.

Cykeln tar mindre plats än bilen. Cykeln genererar inte heller några utsläpp och är samtidigt bra för folkhälsan. Vi från Centerpartiet vill peka på att allt fler upptäcker cykelns fördelar för framkomligheten. Cykeln ger många fördelar, men cyklister möter också många utmaningar. Därför menar Centerpartiet att det är viktigt att öka och förbättra framkomligheten för cyklar genom att bygga fler lokala och regionala cykelbanor och så kallade cykelmotorvägar liksom att minska barriäreffekter från korsande

spår och vägar. Cykeln har också i denna svåra tid med coronapandemin gjort att fler har kunnat välja cykeln för att resa och då kunnat minska det kollektiva resandet och på så sätt kunnat bidra till att minska smittorisken.

Centerpartiet vill också betona att det är viktigt att se över behovet av åtgärder som möjliggör cykling i hela landet. I trafikplaneringen måste cyklister och gångtrafikanter ges en säkrare plats. Att kunna transportera sig med cykel är viktigt för en framtida hållbar stadsutveckling. Det är viktigt att man under utbildningstiden i samhällsplaneringen och motsvarande lägger stor vikt vid att tänka in cykelperspektivet i planeringen.

En fråga som är viktig att uppmärksamma i detta sammanhang är att cyklister, precis som bilister, behöver en enhetlig och tydlig skyltning som underlättar orienteringen ute på vägarna. Centerpartiet vill därför understryka vikten av att statliga huvudmän samverkar med de kommunala huvudmännen så att skyltningen genomförs och blir enhetlig och likadan i hela landet.

Fru talman! En tredjedel av våra resor är kortare än 5 kilometer, och då är cykeln ofta ett bra alternativ. I dag sker knappt 10 procent av våra resor med cykel. Vi kan alla se att intresset för cykeln som transportmedel har ökat. Centerpartiet vill därför understryka att bra cykelleder och bättre vinterunderhåll på cykelvägarna skulle öka cyklandet betydligt. Ett ökat cyklande vore också bra för miljön och hälsan och för att minska trängseln i våra städer.

Fru talman! Vi kan konstatera att det är väglagen som reglerar byggande, drift med mera av allmänna vägar. Cykelvägar utan direkt koppling till bilvägar betecknas inte som vägar enligt väglagens definition, vilket bland annat innebär att det kan vara svårt att med väglagens vägrätt nyttja mark för cykelvägar och att det inte är samma exproprieringsmöjligheter som för allmänna vägar.

Frågan om markåtkomst för cykelinfrastruktur har därför diskuterats under flera år. Trafikverket har i olika rapporter och promemorior lyft fram olika aspekter och anfört att det kan krävas antingen en lagändring eller en annan tolkning av väglagen. Trafikverket underströk så sent som i oktober 2020 att en eventuell revidering av väglagen är en stor fråga som bör analyseras och hanteras i särskild ordning.

Centerpartiet vill lyfta fram att frågan om expropriering är viktig att uppmärksamma. Inom ramen för den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet har partierna kommit överens om att andelen som reser med cykel ska öka men också att den privata äganderätten ska värnas och stärkas. Det är viktigt att framhålla att stor hänsyn tas till äganderätten när cykelvägar byggs och att denna fråga därför bör uppmärksammas om det blir aktuellt i framtiden att genomföra ändringar i väglagen.

I regeringens beslut från den 31 maj 2018 om fastställande av den nationella trafikslagsövergripande planen för transportinfrastrukturen för perioden 2018–2029 anges att Trafikverket ska utreda om, och i så fall hur, frågan om markåtkomst är ett hinder för tillkomsten av cykelvägar eller vid genomförandet av regionala cykelplaner och vid behov lämna förslag till regeländringar. Vidare bör Sveriges Kommuner och Regioner involveras i detta arbete, så att kommuner och regioner får vara med och tycka till.

Vid utskottssammanträdet den 10 december 2020 i Trafikutskottet in-formerade Trafikverket om det pågående arbetet med anledning av rege-ringens uppdrag. I arbetet ingår att kartlägga vilka brister och behov som finns och att ta fram förslag till åtgärder. Trafikverket menar att en ändring i väglagen inte alls är nödvändig utan att samarbete med kommunerna om exempelvis detaljplaner kan göra att överenskommelser kan slutas med markägare så att cykelvägar kan byggas utan att man behöver expropriera mark eller att staten ska tvinga till sig mark så att äganderätten åsidosätts.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att Centerpartiet är för att fler ska cykla och att cykeln ska användas än mer. Men när det gäller den sista frågan om stärkt äganderätt kopplad till väglagen vill vi ändå betona att äganderätten inte får åsidosättas. Jag yrkar bifall till reservation 6.

Anf. 187 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Om jag ska förenkla Centerpartiets resonemang lite grann – Mikael Larsson får gärna korrigera mig om jag har förstått det fel – kan jag sammanfatta det som att man gärna vill ha mer cykelvägar men inte om det på något vis äventyrar den privata äganderätten.

Då ska man komma ihåg att när det byggs infrastruktur finns det ofta väldigt bra lösningar för hur man drar vägar. Det är i ytterst extrema fall som staten kan tvångsinlösa mark, alltså ta mark och sedan betala en ersättning till markägaren. Detta kan vara viktigt för att den infrastruktur som vi vill ha ska kunna byggas. För detta har vi en ordning då det byggs vägar för motoriserade fordon, alltså bilvägar. Nu vill vi ändra i väglagen så att man ska kunna bygga en cykelväg mellan exempelvis Lund och Malmö, oavsett om det finns en bilväg där eller inte.

Centerpartiets resonemang tycks vara att man inte ska kunna göra det, därför att om detta kommer i strid med den privata äganderätten är den privata äganderätten viktigare.

Jag vill därför fråga Mikael Larsson och Centerpartiet om ert förslag innebär att vi ska ha en särskild ordning för anläggande av cykelvägar som inte gäller för anläggande av andra vägar. Ska den privata äganderätten vara viktigare då man överväger att anlägga en cykelväg än om man överväger att anlägga en bilväg?

Anf. 188 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för frågan.

Ingången när det gäller den privata äganderätten är att vi alltid ska värna och stärka äganderätten, oavsett om vi bygger vägar, cykelvägar, järnvägar eller nya kraft- och elledningar. Allt detta är samhällsplanering och ofantligt viktigt att vi får till.

Jag har ständig kontakt med min hemkommun, och jag har ett lysande exempel därifrån. Man ska bygga ut riksväg 41 mellan Björketorp och Sundholmen, och alla markägare som är drabbade är positiva till att man bygger ut vägen. De ser också jättegärna att det blir en gång- och cykelväg, men de vill ha den i anslutning till vägen. De vill inte att den läggs någon annanstans längs sträckan och tar än mer mark i anspråk för lantbrukarna.

När vi bygger ny infrastruktur – oavsett om det gäller en cykelväg, en väg eller någonting annat – är det också viktigt att tänka på att vi har en livsmedelsstrategi som ska uppnås. Vi vill producera mer livsmedel och är i behov av detta. Därför bör äganderätten värnas i allt vi jobbar med, och

den ska vägas in som en viktig aspekt. Vi ska vara försiktiga med att gå in och expropriera för mycket så att staten tar för mycket. Vi ska i stället på ett så smidigt sätt som möjligt komma fram till bra lösningar, oavsett om det rör vägar, järnvägar, cykelvägar eller kraftledningar.

När det gäller den här frågan anser vi att det är precis som Trafikverket för fram, nämligen att det i så fall är bättre att föra fram och jobba med detaljplaner så att man på ett så smidigt sätt som möjligt kommer fram till en bra lösning som gör att fler kan cykla, att vi kan få fler cykelvägar och att den privata äganderätten bibehålls och stärks.

Anf. 189 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Vägslagen är lika gammal som jag, nästan 50 år, och vid mängder av tillfällen har våra regioner, kommuner och cyklistorganisationer pekat på problem med den. Vägslagen säger att cykelvägar endast får anläggas om det finns ett funktionellt samband med en motoriserad väg, alltså med en bilväg.

Trafikverket har faktiskt flera gånger fått i uppdrag att utreda den här frågan, och Trafikverket vill inte göra någonting åt den. Jag tror att det snarare handlar om att Trafikverket inte har någon större erfarenhet av att bygga fristående cykelvägar och kanske att ambitionsnivån inte är särskilt hög på det området. Därför behöver vi ändra i vägslagen. Den behöver helt enkelt moderniseras så att vi kan bygga mer cykelvägar – och bygga dem fristående från motoriserade vägar.

Det jag fortfarande inte förstår med Centerpartiets invändning, fru talman, är om man vill ha någon särskild ordning för att bygga cykelvägar. Nu lät det som att vi ska stärka den privata äganderätten i *alla* avseenden: när vi bygger elledning, när vi bygger järnväg och när vi bygger nya motorvägar. Är det så Centerpartiet menar? Vill man som en konsekvens av detta göra den privata äganderätten överordnad utbyggnad även av annan infrastruktur? I så fall får jag ihop det. Men varför vill man annars stärka den privata äganderätten bara när det handlar om utbyggd cykelinfrastruktur?

Anf. 190 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Jens Holm! Den privata äganderätten är väldigt viktig att värna och stärka i alla hänseenden, oavsett vad vi ska jobba med.

Vi står inför stora utmaningar. Vi jobbar just nu med den nationella infrastrukturplanen, och det är mycket infrastruktur som kommer att behöva byggas och renoveras. Vi står inför behovet av att bygga nya stambanor, vilket jag vet att Jens Holm och Vänsterpartiet väldigt gärna vill. När vi bygger ny infrastruktur – oavsett om det är vägar, järnvägar eller, som i det här fallet, cykelvägar – behöver vi bygga den på ett sådant smart sätt att vi inte gör ett för stort ingrepp i den privata äganderätten.

Jag tar exemplet hemifrån, där man som boende och markägare är väldigt intresserad och vill ha en ny riksväg. Man ser behovet av bra infrastruktur, men man vill ha den byggd på ett sådant smart sätt att den inte tar för mycket mark i anspråk. Detta är det oerhört viktigt att trycka på i alla frågor som rör intrång i den privata äganderätten och hos de privata markägarna: Oavsett vad det är vi sysslar med ska vi se till att vi bygger infrastrukturen på ett sådant smart sätt att vi inte tar för mycket mark i anspråk.

På det kan vi alltså även koppla på att vi har en livsmedelsstrategi som ska uppnås och att vi vill producera mer livsmedel. På det sättet får vi ihop det. Vi vill fortsätta att utveckla infrastrukturen och bygga cykelvägar, och vi vill producera mer livsmedel – men vi bygger det på ett sådant smart sätt att äganderätten inte åsidosätts.

Anf. 191 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Cykeln är ett alldeles utmärkt fordon som ger både motion och naturupplevelser samtidigt som man har möjlighet att flytta sig från punkt A till punkt B. Tyvärr ser vi att det finns problem med att få fram nya cykelvägar, och då framför allt mellan olika kommuner. Det är därför positivt att riksdagen ställer sig bakom det utskottet anför om att regeringen bör återkomma med förslag som gör det möjligt att anlägga friliggande cykelvägar, utan krav på direkt anslutning till vägar avsedda för motortrafik, och att detta ska tillkännages till regeringen. Vi är positiva till detta.

Fru talman! Vi vill framhålla att cykling är ett utmärkt sätt att förflytta sig. Tyvärr ser vi att många barn lär sig cykla sent. Vi menar att cyklingen behöver främjas bland barn och ungdomar samt bland nya svenskar. På många håll i landet pågår projekt för att nå nya målgrupper i syfte att öka cyklingen. Vi har noterat att det i ett antal kommuner genomförs projekt som är inriktade på trafiksäkerhet och på att barn och vuxna ska lära sig att cykla. Att främja barns cykling och att utbilda barn i trafiksäkerhet stärker enligt vår mening barns hälsa samt ökar förståelsen för de lagar som gäller i trafiken. Vi anser att vi bör göra mer för att uppmuntra enskilda att lära sig att cykla. Tidig kunskap om trafiksäkerhet och ökad medvetenhet om faror i trafiken leder enligt vår bedömning till färre olyckor.

Fru talman! Vi vill betona att cykling har en stor utvecklingspotential med goda miljö-, klimat- och hälsoeffekter. Vi vill framhålla att det är mycket viktigt att fortsätta arbetet för en ökad säkerhet för cyklister i trafiken och att det behövs mer strategiskt förebyggande arbete för att minska antalet cykelolyckor. Vi vill här särskilt påminna om att målet med allt trafiksäkerhetsarbete är att ingen ska dö eller skadas allvarligt i trafiken. Vi kan konstatera att cyklister inte toppar statistiken över antalet omkomna i trafiken men att det ändå var 17 dödsfall under 2019, vilket är alldeles för många. När det kommer till allvarliga och måttliga skador är cykeln den farligaste fordonstypen i trafiken. Den vanligaste orsaken till allvarliga skador hos cyklister är singelolyckor.

Vi anser att kommunerna bär ett stort ansvar för att vidta åtgärder för att underlätta för cykeltrafik. Vi anser att det är viktigt att kommunerna samarbetar för att hitta gemensamma lösningar för att underlätta för cyklisterna. Kommuner som underhåller vägbanor och bland annat åtgärdar grus och löv kan göra stor skillnad. Det är också angeläget att cyklister och gångtrafikanter i så liten utsträckning som möjligt delar körbanan. Vi menar att det finns anledning att stärka cyklisternas trafiksäkerhetskunskap. Vikten av hjälm behöver understrykas eftersom skallskador är det vanligaste vid allvarliga eller dödliga olyckor hos cyklister.

Vi vill också påminna om att det utefter allt fler vägar finns väldigt väl fungerande cykelbanor. Men på många ställen delar cyklisterna fortfarande väg med bilisterna, och i dessa sammanhang behöver trafiksäkerheten förbättras. Det gäller inte minst när bilar behöver köra om cyklister. Det är också viktigt att polisen har resurser att följa upp regelverken.

Sammanfattningsvis menar vi att trafiksäkerheten för cyklister måste främjas. En sådan åtgärd är att införa ett hastighetsberoende avståndsvillkor på minst en och en halv meter för motorfordon som kör om cyklister.

Fru talman! Vi står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bifall enbart till reservation 10.

Anf. 192 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! I dag debatterar vi trafikutskottets betänkande TU3 *Cykel-frågor*.

Pandemin har slagit väldigt hårt mot transportbranschen, med en kraftigt nedsatt efterfrågan. Här har cykeln varit ett starkt undantag, då den naturligt ger möjlighet att undvika smittrisker. Man är ute hela tiden i stället för att vara i ett begränsat utrymme, man kan hålla fysiskt avstånd till andra människor och man behöver inte beröra ytor. Låt oss hoppas att intresset för cykling håller i sig efter pandemin!

Fördelarna med att människor cyklar gör att Liberalerna vill underlätta för cyklisterna. En mycket viktig förutsättning för att det ska vara smidigt att cykla är att det finns sammanhängande säkra stråk och att dessa underhålls kontinuerligt. Det finns alltför många ogenomtänkta trafikmiljöer som försvårar för cyklisterna. Det handlar naturligtvis om den komplexa infrastrukturen i våra större städer, men det handlar också om att bristen på en sammanhållen planering har gjort att standarden på en cykelväg kan försämrats vid en kommungräns. Det är inte rimligt. Vi vill se fler satsningar på sammanhängande regionala cykelstråk för att göra det lättare att cykla längre sträckor.

Väglagens texter om byggnation av cykelvägar har diskuterats under en rad av år. Cykelvägar utan direkt koppling till bilvägar betecknas inte som vägar enligt väglagens definition, vilket bland annat innebär att det kan vara svårt att med väglagens vägrätt använda mark för en cykelväg. Det finns heller inte samma möjligheter att ta mark i anspråk som det finns för allmänna vägar.

En utredning som vi beslutade om i den nationella planen 2018 ser nu över vilka hinder som finns för byggnation av cykelvägar. Därmed ansåg jag inte att det fanns behov av ett initiativ från utskottet i frågan. Trafikverket var också i trafikutskottet den 10 december och redovisade då att det finns en rad olika lösningar på problemet med att bygga cykelvägar på kommunal mark. Vi vill därför invänta denna utredning.

Dessutom förvånade det mig att äganderätten inte lyftes i majoritetens förslag, då man bör ta stor hänsyn till äganderätten när man bedömer eventuella ändringar i väglagen för att underlätta byggnation av cykelvägar.

Liberalerna vill också öka möjligheten att ta med cykeln på pendeltåget. Genom att kombinera kollektivtrafik och cykel kan fler låta bilen stå och därmed göra en insats för miljön och minska trängseln på vägarna.

Elsparncykeln är utsatt för mycket diskussion, men just som ett fordon för att transportera sig till och från kollektivtrafiken är den mycket intressant ur ett dörr-till-dörr-perspektiv. Den tar liten plats på tåget och tar dig sedan smidigt de kortare sträckorna från start till mål.

Vi i Liberalerna är positiva till elsparkcyklarnas nisch inom mobiliteten, men ett regelverk behöver utredas för att undvika de negativa effekter som finns och som bland annat våra stora städer har fått erfara. Framkomligheten för alla gångtrafikanter, inte minst för äldre och personer med

funktionsnedsättning, är här avgörande för oss. Vi menar att regeringen skyndsamt måste säkerställa att det genomförs nödvändiga förtydliganden av regelverket för elsparkcyklar för att minimera både personsador och parkeringsproblem.

Fru talman! Cyklister är oskyddade i trafikmiljön. Separata cykelvägar finns på många ställen, men samtidigt delar cyklister ofta vägbanan med bilister. Trafiksäkerheten behöver förbättras, inte minst när cyklister blir omkörda på större vägar.

Sverige bör gå före och införa ett hastighetsberoende avstånd vid omkörning. Regeringen bör ge berörd myndighet i uppgift att skyndsamt utreda och införa ett hastighetsberoende avståndsvillkor på minst en och en halv meter för motorfordons omkörning av cyklister. En sådan regel skulle signalera att det handlar om fler faktorer än bara avståndet – många länder har bara en och en halv meter. Det är viktigt att visa på att fler faktorer än bara avståndet påverkar trafiksäkerheten och att det krävs riskkompensation vid omkörningar. Samtidigt vill jag betona att det måste vara enkelt att komma ihåg dessa regler för att vi ska få en bra regelefterlevnad.

Tekniken utvecklas snabbt. Vi ser en ständig utveckling av cykelkonceptet, inte minst med de nya elcyklarna och elsparkcyklarna. Liberalerna ser positivt på denna utveckling, men samtidigt måste trafiksäkerheten värnas. Det är därför viktigt att forskningen på olika aspekter av cykling får ökat stöd så att vi kan förstå hur cykling kan underlättas och hur vi kan undvika ett ökande antal skador för cyklisterna framöver när nu intresset för cykling ökar. Cykelcentrums kunskapshöjande arbete bör också få fortsatt stöd för att få en kontinuitet i arbetet.

Med de här orden vill jag säga att vi i Liberalerna står bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 16.

Anf. 193 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! Cykelvägen ska inte längre vara ett bihang till bilvägen – det ska vi nu ändra på! Miljöpartiet har länge kämpat för att få till en ändring av väglagen så att det blir möjligt att anlägga statliga cykelvägar fristående från bilvägar. I dag har vi äntligen en majoritet för att rikta ett tillkännagivande till regeringen i denna fråga, och därmed bifalls också en del av min motion *Öka cyklandet*. Det är minst sagt en vinst för alla oss som älskar att cykla.

Jag är glad att det äntligen finns en majoritet för detta förslag, som vi från Miljöpartiet har drivit under väldigt lång tid. Cykeln ska ju inte vara ett bihang till bilen. Självklart ska cykelvägar kunna byggas så att de får en logisk och gen sträckning för cyklister. Det här är ett förslag som kommer att göra det lättare att bygga bra cykelvägar på landsbygden.

Väglagen gör så att cykelvägar utanför tätorterna i princip alltid måste läggas intill den allmänna vägen för motortrafik. Genom väglagens definition av väg och kraven på funktionellt samband och samfärdsel omintetgörs möjligheten att få gena och logiska cykelstråk. Vi måste kunna bygga cykelvägar fristående från bilvägar – det är säkrare, smartare och billigare. Det gynnar både bilisten och cyklisten. Cykeln ska inte vara ett bihang till bilen – det är självklart!

Nu förväntar vi oss att infrastrukturministern inleder nödvändiga processer för att ändra på detta så att det blir lättare att bygga bra cykelvägar på landsbygden.

Vi finner det märkligt att vår regeringspartner Socialdemokraterna vill avslå detta förslag med hänvisning till äganderätten. Alltså tycker de att enskilda markägares rätt att förhindra cykelväg är viktigare än att vi ska få möjlighet att bygga bra cykelvägar till allas gagn. Detta är en rätt som bara finns när det gäller cykelvägar – inte när det gäller bilvägar.

Att våra samarbetspartier Centerpartiet och Liberalerna är av den uppfattningen är inte förvånande, bara tråkigt. Centerpartiet, som ofta vill framhålla sig som ett parti för den som värnar om landsbygden, vill alltså inte stödja ett förslag som kan ge bättre cykelvägar på landsbygden. De visar nu tydligt att cykel frågan inte är en prioriterad fråga för dem.

De skrivningar som finns i januariavtalet om att värna och stärka äganderätten står i ett annat sammanhang – ett sammanhang som handlar om skydd av skog och att anslagen för ersättningar för skyddad mark ska vara tillräckliga för detta. Vi menar att dessa skrivningar inte är tillämpliga när det handlar om cykelinfrastruktur.

Cykling är fantastiskt. Man får frisk luft, motion och bättre hälsa samtidigt som man bidrar till att minska klimatskadliga utsläpp. Det kan vara ett väldigt smidigt sätt att ta sig fram, åtminstone om det finns bra cykelinfrastruktur.

En bra cykelinfrastruktur är avgörande för att få fler att börja cykla. En bra infrastruktur uppnås genom resurser, yta och framkomlighet. Därför behövs det mer investeringar i bra cykelinfrastruktur såväl i kommuner som från staten för att möjliggöra cykelvägar mellan orter, för dessa vägar är oftast statliga.

Miljöpartiet har varit drivande bakom stadsmiljöavtalen, den statliga medfinansiering på 1 miljard om året som erbjuds kommuner för investeringar i infrastruktur för cykel, kollektivtrafik eller hållbara godstransportlösningar.

Vi menar att denna pott borde utökas. Därför är vi glada över den särskilda cykelsatsning som gjordes i budgetpropositionen, där regeringen både utökade medlen till stadsmiljövtalen särskilt vikta till cykel och tillförde resurser till Trafikverket för statliga cykelvägar. Men denna tillfälliga satsning behöver följas upp med en mer omfattande och långsiktig satsning i den kommande nationella planen för transportinfrastruktur.

Vi vill också göra det enklare för Trafikverket att arbeta med så kallade steg ett- och tvååtgärder enligt fyrstegsprincipen. Fyrstegsprincipen är en metod för att pröva vilka åtgärder som är lämpliga för att uppnå god resurshushållning och inte göra stora infrastrukturinvesteringar i onödan.

Trafikverket har kritiserats för att inte pröva och genomföra åtgärder inom steg ett och två, bland annat i Riksrevisionens rapport om fyrstegsprincipen. Regeringen har en ambition att fyrstegsprincipen ska användas. Tillämpandet av principen skulle kunna motivera större insatser för ökad cykeltrafik, särskilt om steg ett och två tillämpades oftare.

Tillgänglighet för cykel behöver också säkerställas vid om- och nybyggnationer av vägar. Ombyggnation av vägar kan tyvärr ofta innebära en sämre tillgänglighet för cykel. När statliga vägar byggs om för ökad säkerhet för biltrafik med mötesseparerade filer och högre hastigheter försvinner ofta möjligheten att cykla längs med vägen. Även vid nybyggnation

tion av statliga vägar utblir åtgärder för att skapa tillgänglighet för cykel. Miljöpartiet vill att det ska ställas krav på att det vid om- och nybyggnation av vägar alltid ska ges bättre tillgänglighet för cyklister och cykeltrafik.

Miljöpartiet vill också se ett nationellt mål för att öka andelen som cyklar. Det behövs en trafikplanering där cykeln verkligen prioriteras. Många kommuner och regioner har egna mål och planer för ökad cykeltrafik, men sådana mål och planer saknas på nationell nivå. Miljöpartiet vill därför se både ett nationellt mål för ökad cykling och en plan för hur cyklingen ska öka. Mål är viktigt för att styra och leda myndigheternas arbete och fördelning av resurser och ska inte underskattas. Med ett sådant mål blir det också naturligt att genomföra förenklingar av cykelregler, såväl för cykling mot enkelriktat som för undantag som gör det möjligt för cyklister att cykla mot rött vid högersväng och allgrönt.

Tyvärr har vi en situation i Sverige där barn och unga cyklar allt mindre. Enligt Trafikanalys rapport *Cyklandets utveckling i Sverige 1995–2014* cyklade barn i åldrarna 6–14 år 42 procent kortare sträcka nu än under mitten av 1990-talet, och ungdomar och vuxna i åldrarna 15–24 år cyklade 46 procent kortare sträcka. Cyklandet i dag är i genomsnitt 30 procent lägre vid grundskolor och 60 procent lägre i bostadsområden jämfört med 25 år tillbaka i tiden. Parallellt med det minskade cyklandet visar statistik från Folkhälsomyndigheten att alltför få barn når upp till rekommenderad nivå av fysisk aktivitet.

För att skapa goda vanor är det viktigt att tidigt etablera en aktiv livsstil. Aktiv mobilitet är ett sätt att göra motion och rörelse till en del av vardagen. Cykeln är då ett transportmedel som gör att barnen får både en större rörelsefrihet och mer fysisk aktivitet. Om barn tidigt lär sig att göra cykling till en del av sin vardag ökar sannolikheten att de även senare i livet kommer att cykla och vara fysiskt aktiva. Men en förutsättning för att barn ska få möjlighet att cykla mer är faktiskt säkra cykelvägar till skolor, förskolor och fritidsaktiviteter. Som förälder vet jag själv hur osäkert det kan kännas att tillsammans med sitt barn cykla i en trafikmiljö som inte känns trygg och säker.

Cirka 400 000 personer cyklar som träningsform och som en del av sitt fritidsintresse. Många av dessa deltar också i olika motionslopp och cykeltävlingar runt om i landet. Dessutom är de i större utsträckning benägna att pendla, även längre sträckor, med cykel. Det är såklart en stor folkhälsovinst.

Tyvärr har det funnits en hel del problem med att ansöka om tillstånd för att få arrangera tävlingar. För att underlätta för landets cykelklubbar behöver det bli enklare att arrangera såväl motionslopp som tävlingar. Och kunskapen om cykelidrottens förutsättningar behöver bli bättre hos berörda myndigheter för att arrangörer av både små och stora lopp ska kunna känna en tillit till att bedömningar av ansökningar prövas på ett rättssäkert och likvärdigt sätt i hela landet.

Jag vill avslutningsvis säga att många har upptäckt cykelns förträfflighet nu under pandemin. Jag uppmanar alla att fortsätta hålla i sin cykelvana även när pandemin så småningom klingar av. Vi som politiker har ett ansvar att försöka hjälpa till att skapa bra förutsättningar för cykling genom att satsa mer på bra cykelinfrastruktur och bra förutsättningar för cykling i hela Sverige.

Miljöpartiet vill se ett stomväg nät för cykel i Sverige. Det tror vi skapar bästa möjliga förutsättningar för att upprätthålla den goda cykelviljan.

Prot. 2020/21:67
20 januari

Cykelfrågor

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 27 januari.)

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2020) 791 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2018/1862 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polis-samarbete och straffrättsligt samarbete vad gäller Europols införande av registreringar

COM(2020) 818 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EEG) nr 95/93 vad gäller tillfälliga lätt-nader från reglerna om utnyttjande av ankomst- och avgångstider vid flygplatser i gemenskapen på grund av covid-19-pandemin

COM(2020) 823 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148

Motioner

med anledning av skr. 2020/21:56 Internationella försvarssamarbeten

2020/21:3810 av Björn Söder m.fl. (SD)

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V)

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD)

2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. (C)

§ 12 Motioner för omedelbar hänvisning

Följande dokument anmäldes:

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:77 Extra ändringsbudget för 2021 – Stöd till företag, medel för vaccinering och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

2020/21:3835 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)

2020/21:3836 av Jakob Förssmed m.fl. (KD)

Kammaren biföll talmannens förslag att ovanstående motioner omedelbart skulle hänvisas till finansutskottet.

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 19 januari

2020/21:321 Brott mot småföretag

av *Alexander Christiansson* (SD)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:322 Svenska lärosätens samarbeten med Iran

av *Lars Püss* (M)
till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

2020/21:323 Åtgärder i förhållande till Iran

av *Amineh Kakabaveh* (-)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:324 Jämlik vård

av *Thomas Morell* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 januari

2020/21:1320 Svensk filmindustris betydelse som näring

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2020/21:1321 Biometanolens förutsättningar

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:1322 Sveriges ansökningar från EU:s infrastrukturfond

av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:1323 Gripandet av Aleksej Navalnyj

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:1324 Bankers diskriminering på politisk grund

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2020/21:1325 Snabba åtgärder vid obehakade planövergångar

av *Monika Lövgren* (SD)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:1326 Järnvägsövergångar som tar liv

av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:1327 Sjuka elevers behov av undervisning

av *Gudrun Brunegård* (KD)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:1328 Pengar till Åklagarmyndigheten

av *Andreas Carlson* (KD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1329 Landsbygdsoperspektiv på strandskyddet

av *Mats Nordberg* (SD)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1330 Försenade vaccinleverenser

av *Johan Hultberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1331 Tullverkets analys

av *Boriana Åberg* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1332 Regional exportstatistik

av *Patrik Engström* (S)
till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:1333 Arbetskraftsinvandring av personliga assistenter

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1334 Drograttfylleribrott

av *Katarina Brännström* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1335 Konflikten i Ukraina

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1336 Försäkringskassans bedömning av sjuka med utmattningssyndrom

av *Katarina Brännström* (M)
till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2020/21:1337 Internetfriheten i Hongkong

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1338 Fler poliser i hela landet

av *Jörgen Berglund* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 januari

2020/21:1032 Kriminella gäng som tvingar unga att begå brott

av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 19 januari

2020/21:1195 Barnomsorgsbolag som uppvisar brister

av *Boriana Åberg* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

Prot. 2020/21:67
20 januari

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.15.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 72 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 5 anf. 136 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 7 anf. 163 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 192 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1 EU-politisk debatt.....	1
Anf. 1 Statsrådet HANS DAHLGREN (S).....	1
Anf. 2 JESSIKA ROSWALL (M).....	5
Anf. 3 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 4 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 5 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	9
Anf. 6 DÉSIÉE PETHRUS (KD)	10
Anf. 7 TINA ACKETOFT (L)	11
Anf. 8 AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	13
Anf. 9 Statsrådet HANS DAHLGREN (S).....	14
Anf. 10 JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	14
Anf. 11 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	15
Anf. 12 JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	15
Anf. 13 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	15
Anf. 14 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	16
Anf. 15 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	16
Anf. 16 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	16
Anf. 17 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	16
Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	16
Anf. 19 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	17
Anf. 20 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	17
Anf. 21 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	17
Anf. 22 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	18
Anf. 23 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	18
Anf. 24 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	18
Anf. 25 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	19
Anf. 26 DÉSIÉE PETHRUS (KD) replik	19
Anf. 27 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	19
Anf. 28 DÉSIÉE PETHRUS (KD) replik	19
Anf. 29 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	20
Anf. 30 TINA ACKETOFT (L) replik	20
Anf. 31 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	20
Anf. 32 TINA ACKETOFT (L) replik	21
Anf. 33 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	21
Anf. 34 JESSIKA ROSWALL (M).....	21
Anf. 35 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	21
Anf. 36 JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	22
Anf. 37 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	22
Anf. 38 JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	22
Anf. 39 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	23
Anf. 40 JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	23
Anf. 41 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	23
Anf. 42 JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	23
Anf. 43 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	24
Anf. 44 JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	24
Anf. 45 ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	24
Anf. 46 JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	24
Anf. 47 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	25

Anf. 48	JESSIKA ROSWALL (M) replik	25
Anf. 49	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	25
Anf. 50	JESSIKA ROSWALL (M) replik	26
Anf. 51	MARTIN KINNUNEN (SD)	26
Anf. 52	Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	26
Anf. 53	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	27
Anf. 54	Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	27
Anf. 55	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	27
Anf. 56	JESSIKA ROSWALL (M) replik	28
Anf. 57	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	28
Anf. 58	JESSIKA ROSWALL (M) replik	28
Anf. 59	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	28
Anf. 60	ANNIKA QARLSSON (C) replik	29
Anf. 61	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	29
Anf. 62	ANNIKA QARLSSON (C) replik	29
Anf. 63	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	30
Anf. 64	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	30
Anf. 65	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	30
Anf. 66	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	30
Anf. 67	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	31
Anf. 68	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	31
Anf. 69	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	31
Anf. 70	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	32
Anf. 71	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	32
Anf. 72	ANNIKA QARLSSON (C)	32
Anf. 73	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	33
Anf. 74	ANNIKA QARLSSON (C) replik	33
Anf. 75	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	33
Anf. 76	ANNIKA QARLSSON (C) replik	33
Anf. 77	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	34
Anf. 78	ANNIKA QARLSSON (C) replik	34
Anf. 79	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	34
Anf. 80	ANNIKA QARLSSON (C) replik	35
Anf. 81	ILONA SZATMARI WALDAU (V)	35
Anf. 82	Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	35
Anf. 83	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	36
Anf. 84	Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	36
Anf. 85	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	36
Anf. 86	JESSIKA ROSWALL (M) replik	36
Anf. 87	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	37
Anf. 88	JESSIKA ROSWALL (M) replik	37
Anf. 89	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	37
Anf. 90	ANNIKA QARLSSON (C) replik	37
Anf. 91	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	38
Anf. 92	ANNIKA QARLSSON (C) replik	38
Anf. 93	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	38
Anf. 94	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	38
Anf. 95	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	39
Anf. 96	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	39
Anf. 97	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik	39
Anf. 98	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	39

Anf. 99	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	40
Anf. 100	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	40
Anf. 101	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	40
Anf. 102	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	40
Anf. 103	Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	41
Anf. 104	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	41
Anf. 105	Statsrådet HANS DAHLGREN (S) replik	41
Anf. 106	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	42
Anf. 107	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	42
Anf. 108	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	42
Anf. 109	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	43
Anf. 110	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	43
Anf. 111	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	43
Anf. 112	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	44
Anf. 113	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	44
Anf. 114	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	44
Anf. 115	TINA ACKETOFT (L)	44
Anf. 116	AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	45
Anf. 117	JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	46
Anf. 118	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	46
Anf. 119	JESSIKA ROSWALL (M) replik.....	46
Anf. 120	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	46
Anf. 121	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	47
Anf. 122	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	47
Anf. 123	ILONA SZATMARI WALDAU (V) replik.....	47
Anf. 124	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	47
Anf. 125	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	48
Anf. 126	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	48
Anf. 127	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	48
Anf. 128	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	49
§ 2	Anmälan om kompletteringsval.....	49
§ 3	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	49
§ 4	Ärenden för hänvisning till utskott	51
§ 5	Yttrandefrihet	51
	Utrikesutskottets betänkande 2020/21:UU7	51
Anf. 129	MARKUS WIECHEL (SD)	51
Anf. 130	HÅKAN SVENNELING (V).....	53
Anf. 131	FREDRIK MALM (L)	55
Anf. 132	KENNETH G FORSLUND (S)	57
Anf. 133	HANS WALLMARK (M)	58
Anf. 134	KERSTIN LUNDGREN (C).....	60
Anf. 135	LARS ADAKTUSSON (KD)	62
Anf. 136	JANINE ALM ERICSON (MP).....	63
Anf. 137	HANS WALLMARK (M) replik	65
Anf. 138	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	66
Anf. 139	HANS WALLMARK (M) replik	66
Anf. 140	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	67
Anf. 141	MARKUS WIECHEL (SD) replik	67
Anf. 142	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	67
Anf. 143	MARKUS WIECHEL (SD) replik	68

Anf. 144 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	68
Anf. 145 AMINEH KAKABAVEH (-)	68
(Beslut fattades under § 9.)	70
§ 6 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis	71
Trafikskottets betänkande 2020/21:TU5	71
Anf. 146 JENS HOLM (V)	71
Anf. 147 ELIN GUSTAFSSON (S)	72
Anf. 148 THOMAS MORELL (SD)	74
Anf. 149 MIKAEL LARSSON (C)	75
Anf. 150 MAGNUS JACOBSSON (KD)	76
Anf. 151 HELENA GELLERMAN (L)	78
Anf. 152 EMMA BERGINGER (MP)	79
Anf. 153 ÅSA COENRAADS (M)	80
Anf. 154 ELIN GUSTAFSSON (S) replik	81
Anf. 155 ÅSA COENRAADS (M) replik	81
Anf. 156 ELIN GUSTAFSSON (S) replik	82
Anf. 157 ÅSA COENRAADS (M) replik	82
(Beslut fattades under § 9.)	82
§ 7 Yrkestrafik och taxi	83
Trafikskottets betänkande 2020/21:TU2	83
Anf. 158 MARIA STOCKHAUS (M)	83
Anf. 159 THOMAS MORELL (SD)	85
Anf. 160 ANDERS ÅKESSON (C)	87
Anf. 161 JESSICA THUNANDER (V)	88
Anf. 162 MAGNUS JACOBSSON (KD)	91
Anf. 163 HELENA GELLERMAN (L)	93
Anf. 164 ELIN GUSTAFSSON (S)	94
Anf. 165 MARIA STOCKHAUS (M) replik	96
Anf. 166 ELIN GUSTAFSSON (S) replik	97
Anf. 167 MARIA STOCKHAUS (M) replik	97
Anf. 168 ELIN GUSTAFSSON (S) replik	98
Anf. 169 THOMAS MORELL (SD) replik	98
Anf. 170 ELIN GUSTAFSSON (S) replik	99
Anf. 171 THOMAS MORELL (SD) replik	99
Anf. 172 ELIN GUSTAFSSON (S) replik	100
Anf. 173 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	100
Anf. 174 ELIN GUSTAFSSON (S) replik	101
Anf. 175 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	101
Anf. 176 ELIN GUSTAFSSON (S) replik	102
Anf. 177 EMMA BERGINGER (MP)	102
(Beslut fattades under § 9.)	104
§ 8 Cykelfrågor	104
Trafikskottets betänkande 2020/21:TU3	104
Anf. 178 JENS HOLM (V)	104
(forts. § 10)	106
Ajournering	106
Återupptaget sammanträde	106
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
sammanträde	107
UU7 Yttrandefrihet	107

TU5 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis	107	Prot. 2020/21:67
TU2 Yrkestrafik och taxi	108	20 januari
§ 10 (forts. från § 8) Cykelfrågor (forts. TU3)	110	-----
Anf. 179 ABRAHAM HALEF (S)	110	
Anf. 180 JENS HOLM (V) replik	112	
Anf. 181 ABRAHAM HALEF (S) replik	112	
Anf. 182 JENS HOLM (V) replik	113	
Anf. 183 ABRAHAM HALEF (S) replik	113	
Anf. 184 HELENA ANTONI (M)	113	
Anf. 185 PATRIK JÖNSSON (SD)	115	
Anf. 186 MIKAEL LARSSON (C)	116	
Anf. 187 JENS HOLM (V) replik	118	
Anf. 188 MIKAEL LARSSON (C) replik	118	
Anf. 189 JENS HOLM (V) replik	119	
Anf. 190 MIKAEL LARSSON (C) replik	119	
Anf. 191 MAGNUS JACOBSSON (KD)	120	
Anf. 192 HELENA GELLERMAN (L)	121	
Anf. 193 EMMA BERGINGER (MP)	122	
(Beslut skulle fattas den 27 januari.)	125	
§ 11 Bordläggning	125	
§ 12 Motioner för omedelbar hänvisning	125	
§ 13 Anmälan om interpellationer	126	
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	126	
§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor	127	
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.15	128	